

Metropolia

Linda Smirnova

Ukrainan sodan vaikutus Suomessa asuvien venäjänkielisten kokemaan syrjintään

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

23.1.2025

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Linda Smirnova
Otsikko:	Ukrainan sodan vaikutus Suomessa asuvien venäjänkielisten kokemaan syrjintään
Sivumäärä:	63 sivua + 2 liitettä
Aika:	23.1.2025
Tutkinto:	Sosionomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t):	Lehtori Korhonen Leena Sivutoiminen opettaja Neuvonen Markus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia Suomessa asuvien venäjänkielisten kokemuksia syrjinnästä ja selvittää, onko Ukrainan sota (alkaen 24.2.2022) lisännyt koettua syrjintää heidän näkökulmastaan. Opinnäytetyö tarkastelee venäjänkielisten kokemuksia suomalaisessa yhteiskunnassa, erityisesti työympäristöissä, julkisissa palveluissa ja arkielämässä. Opinnäytetyötä on motivoinut aiheen ajankohtaisuus sekä se, että tutkimustietoa Ukrainan sodan vaikutuksista venäjänkielisten koettuun syrjintään on toistaiseksi rajallisesti saatavilla.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, ja aineistona käytettiin digitaalista kyselyä, johon osallistui opinnäytetyön työelämäkumppanin-Suomen venäjänkielisten liiton vapaaehtoisia jäseniä (20 vastaajaa). Tulosten analysointiin hyödynnettiin SWOT-analyysiä ja teemoittelua.

Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat koettusyrjintä, rasismi ja niiden ilmenemismuodot. Tietoperusta pohjautuu aiempiin tutkimuksiin, Suomessa asuvien venäjänkielisten syrjintäkokemuksiin ennen Ukrainan sotaa, sekä syrjintätermin monialaiseen tarkasteluun tieteellisen kirjallisuuden avulla. Lisäksi opinnäytetyössä tarkastellaan venäjänkielisten turvallisuuden tunnetta Suomessa, sekä Ukrainan sodan vaikutusta heidän kielelliseen ja kulttuuriseen identiteettiin. Tutkimus myös kartoittaa venäjänkielisten positiivisia kokemuksia liittyen heidän venäjänkielisyhteensä Suomessa.

Tutkimustulokset osoittavat, että suurin osa vastaajista koki syrjinnän ja negatiivisen kohtelun lisääntyneen Ukrainan sodan jälkeen, erityisesti internetissä ja vuorovaikutustilanteissa. Työympäristössä syrjintää ei koettu merkittävästi, ja osa vastaajista koki venäjänkielisyysjensa jopa eduksi työelämässä. Positiivisena havaintona tutkimus osoitti, että venäjänkielen käyttöön suhtauduttiin ulkopuolisten taholta vain harvoin kielteisesti.

Tutkimuksen rajoitteena on pieni otantamäärä, mikä vaikuttaa tulosten yleistettävyyteen. Tulokset voivat kuitenkin tarjota arvokasta tietoa sosiaalialan ammattilaisille syrjinnän ehkäisemiseksi ja esimerkiksi kotoutumisen tukemiseksi, sillä tutkimus korostaa venäjänkielisten kokemusten merkitystä yhteiskunnan monimuotoisuuden ja tasa-arvon edistämässä.

Avainsanat: venäjänkieliset, koettu syrjintä, rasismi, Ukrainan sota

Abstract

Author: Linda Smirnova
Title: Discrimination Experienced by Russian Speakers Living in Finland due to the War in Ukraine
Number of Pages: 63 pages + 2 appendix
Date: 23 January 2025

Degree: Bachelor of Social Services
Degree Programme: Social Services
Instructor: Leena Korhonen, Senior Lecturer
Markus Neuvonen, Part-time Lecturer

The aim of this thesis was to examine the experiences of discrimination among Russian speakers living in Finland and to investigate whether the war in Ukraine (started in February 2022) has increased perceived discrimination from their perspective. The thesis explored Russian speakers' experiences in Finnish society, particularly in work environments, public services, and everyday life. The motivation for this work stems from the timeliness of the topic and the fact that research data on the impact of the war in Ukraine on the perceived discrimination of Russian speakers is limited.

The study was conducted as a qualitative research project, utilizing a digital survey as the primary data collection method. The survey participants included 20 volunteers from the Finnish Association of Russian Speakers, which served as the thesis's working life partner. The data were analyzed using the SWOT analysis and thematic categorization.

The key concepts of this thesis are perceived discrimination, racism, and their forms. The theoretical framework is based on prior research on the discrimination experiences of Russian speakers living in Finland before the war in Ukraine, as well as a multidisciplinary review of the term discrimination through scientific literature. Additionally, the thesis observed Russian speakers' sense of safety in Finland and the impact of the war in Ukraine on their linguistic and cultural identity. The study also identified positive experiences of Russian speakers related to their language and culture in Finland.

The findings indicate that the majority of respondents felt that discrimination and negative treatment had increased since the war broke out in Ukraine, particularly online and in interpersonal interactions. Discrimination in the workplace was not widely reported, and some respondents even considered Russian language skills as an advantage in the professional context. A positive observation from the study was that the use of the Russian language was rarely viewed negatively by others.

The study's limitation lies in the small sample size, which affects the generalization of its results. However, the findings provide valuable insights for social work professionals in preventing discrimination and supporting integration efforts. The research highlights the importance of understanding the experiences of Russian speakers to promote societal diversity and equality.

Keywords: Russian speakers, perceived discrimination, racism, war in Ukraine

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työelämäkumppani Suomen Venäjänkielisten liitto ry (SVK)	2
3	Suomessa asuvat venäjänkieliset ja heidän haasteensa	4
3.1	Suhtautuminen venäjänkielisiin naapurimaissa	5
3.2	Venäjänkielisten syrjintä Suomen Työmakkinoilla	7
4	Yhdenvertaisuuden toteutumista uhkaavat ilmiöt	9
4.1	Syrjintä	9
4.2	Rasismi	12
5	Opinnäytetyön toteutus	14
5.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	14
5.2	Menetelmien kuvaus kirjallisuuden avulla	15
5.3	Kyselyn laatimiseen liittyvät kriittiset näkökulmat	17
5.4	Kyselyn toteutus käytännössä ja tulosten analysointi	19
6	Tulokset	21
6.1	Taustatiedot	22
6.2	Kuulumisen -, tuvattomuuden- ja turvallisuuden kokemus	23
6.3	Koettuun syrjintään liittyvät kysymykset	26
6.4	Venäjänkielisyyden positiiviset kokemukset ja vapaa sana osio	34
7	Johtopäätökset	37
7.1	Tutkimusongelman tarkastelu ja tuloksien vertailu opinnäytetyön tietoperustaan	37
7.2	Tutkimustulosten haasteet ja SWOT-analyysi	41
7.3	Jatkotutkimusideat	42
8	Pohdinta	45
8.1	Kehittämiskohteita	47
8.2	Tutkimustulokset opinnäytetyön tietoperustan valossa	49
8.3	Luotettavuus ja eettisyys	50
8.4	Lopuksi	54
	Lähteet.	58

SWOT-analyysi tiivistelmätaulukko

1

Kyselylomake

2

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tehtävänä on tutkia Suomessa asuvien venäjänkielisten kokemuksia syrjinnästä. Pää tavoitteenani opinnäytetyössäni on saada selville, onko Venäjän hyökkäys Ukrainaan (24.2.2022) toiminut syrjintää lisäävänä tekijänä, ja onko sitä ilmennyt venäjänkielisten mielestä enemmän sotatilanteen jälkeen, kuin ennen sitä. Aihe on tärkeä sekä ajankohtainen, mutta sitä käsittelevä tutkimustieto on tällä hetkellä rajallista. Tämän takia myös opinnäytetyön tietoperusta koostuu suurimmaksi osaksi tieteellisistä tutkimuksista ja artikkeleista, jotka käsittelevät venäjänkielisten kokemaa syrjintää Suomessa ennen Ukrainan sotaa.

Vertaan myös saamiani tutkimustuloksia jo aikaisempiin tutkimuksiin venäjänkielisten kokemasta syrjinnästä. Esimerkiksi Kuusion, Seppäsen, Jokelan, Somersalon, Liljan (2018-2019: 93) FinMonik-tutkimuksesta selvisi, että 32,4% venäjänkielististä vastaajista oli kokenut syrjintää viimeisen 12 kuukauden aikana. Tietoperustani osoittaa myös sen, että venäjänkielisten koettua syrjintää ilmenee eniten työympäristöissä (Mannila 2017-2019:23; Nenonen, Kivelä, Ervasti, Joronen, Villa 2021: 72, 89; Rynkänen 2015:85; Larja, Warius, Sundbäck, Liebkind, Kandolin & Janniskaja-Lahti 2012:162–165). Opinnäytetyön tutkimusosuudessa tarkoituksena on selvittää onko tilanne työmarkkinoilla koetun syrjinnän näkökulmasta jollain tavalla muuttunut Ukrainan sodan jälkeen. Kiinnitän myös erityistä huomiota opinnäytetyössäni venäjänkielisten kokemuksiin suomalaisessa yhteiskunnassa, työympäristöissä, julkisissa palveluissa ja arkielämässä. Lähtökohtana on tarkastella, miten Ukrainassa käynnissä oleva sota on mahdollisesti vaikuttanut näihin venäjänkielisten kokemuksiin ja turvallisuuden tunteeseen Suomessa. Muita opinnäytetyöni tietoperustassa esiintyviä keskeisiä käsitteitä ovat syrjintä, rasismi- ja sen ilmenemismuodot. Koetun syrjinnän käsitteessä viitataan yksilötasolla tapahtuvaan eriarvoiseen kohteluun, sillä rakenteellisen syrjinnän tutkimiseen analysoimiseen tarvitaan isompi tutkimusjoukko kuin tähän tutkimukseen on saatu.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla, digitaalisenä kyselytutkimuksena. Tutkimustulosten analysointi tapahtui SWOT-analyysin sekä teemoittelun avulla. Digitaalisen kyselytutkimuksen tulosten avulla on tarkoitus ymmärtää, missä paikoissa venäjänkielisten syrjintää mahdollisesti tapahtuu, sekä onko Ukrainan sota rajoittanut venäjänkielisiä ihmisiä käyttämään venäjänkieltä esimer-

kiksi julkisilla paikoilla. Opinnäytetyöni tutkimukseen kuuluu myös ottaa esille sosiaalialan tavoitteiden näkökulma, tutkimalla myös muun muassa voimavaranäkökulmaa, selvittämällä venäjänkielisten positiivisia kokemuksia liittyen heidän venäjänkielisyyteensä Suomessa. Opinnäytetyön työelämäkumppanina toimii Suomen venäjänkielisten liitto ry, jonka vapaaehtoiset jäsenet (20) osallistuivat anonyymiin digitaaliseen kyselytutkimukseen eli toimivat tutkimuksen tutkimusjoukkona.

Venäjänkielisten kokema syrjintä Suomessa on ajankohtainen ja merkittävä tutkimusaihe, joka liittyy yhteiskunnan monimuotoisuuteen ja tasa-arvon toteutumiseen. Tilastokeskuksen (2022) mukaan venäjänkieliset ovat suurin Suomessa asuva vieraskielinen ryhmä, mutta heidän kokemuksia ja erityisesti sodan vaikutuksia koetun syrjinnän ilmenemiseen ei ole tutkittu riittävästi. Havaitsin tämän tutkimusongelman ja tarpeen tarkastella aihetta syvällisemmin myös sosiaalialan näkökulmasta, sillä on todennäköistä, että vieraskielinen sosiaalialan asiakas on venäjänkielinen. Työtä on myös läpi opinnäytetyöprosessin motivoinut oma venäjänkielinen tausta, joka on lisännyt ymmärrystä aiheen merkityksestä.

Tutkimuksen tulokset voivat tarjota arvokasta informaatiota esimerkiksi päättäjille, oppilaitoksille ja työelämän toimijoille. Tutkimustuloksien tiedonantia on mahdollista hyödyntää ja käyttää syrjinnän ehkäisemisen tukemiseen, sekä esimerkiksi kotoutumisen kehittämiseen. Lisäksi tutkimus voi auttaa lisäämään yleistä tietoisuutta ja ymmärrystä venäjänkielisten kokemuksista Suomessa, mikä edistää yhteiskunnan moninaisuuden hyväksyntää ja tasa-arvoista kohtelua, sekä se voi parhaimmassa tapauksessa Castanedan (2024:Psykopodiaa jakso 160) mukaan edesauttaa aktiivisen antirasistisen ajattelun syntymistä.

2 Työelämäkumppani Suomen Venäjänkielisten liitto ry (SVK)

SVK-liitto ry eli Suomen Venäjänkielisten liitto ry on vuonna 2015 perustettu valtakunnallinen järjestö Suomessa. Se on sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama, ja sitä tukee myös muun muassa Helsingin kaupunki, Opintokeskus Sivis, Mieli ry sekä taiteen edistämiskeskus. SVK-liiton päätehtävänä on valvoa ja edustaa Suomessa asuvien venäjänkielisten etuja sekä vahvistaa heidän asemaansa Suomessa. Myös venäjänkielisten mahdollisen kotoutumisprosessin tukeminen sekä osallisuuden vahvistaminen niin

yksilö, yhteisö kuin yhteiskuntatasolla on yksi SVK-liiton tavoitteista (Suomen Venäjänkielisten liitto ry: Kotisivut, 2024.)

SVK- liitto tarjoaa tukea ja palveluja venäjänkielisille ympäri Suomea. SVK-liitto korostaa koulutuksen, digitalisaation, työllistymisen, hyvinvoinnin sekä terveyden olevan tärkeimpiä asioita heidän organisaatiolle, minkä takia SVK-liitto tarjoaa näihin konsepteihin tarkoitettuja palveluja. SVK-liitto edistää ja tarjoaa apua myös terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Esimerkiksi SVK- liitolla on lukuisia venäjänkielisiä oppaita koskien sairauksien hoitoa sekä hyvinvoinnin ylläpitämistä. Painopisteenä SVK-liitolla on kuitenkin venäjänkielisten ohjaaminen suomenkielisiin palveluihin ja venäjänkielisten yksilöiden tukeminen itsenäiseksi suomalaisen palvelujärjestelmän käyttäjiksi. SVK-liitto tarjoaa mahdollisuuden sekä kannustaa jäseniään kouluttautumaan vapaaehtoiseksi, joiden avulla myös moni hyvinvointia tukeva toiminta mahdollistetaan. Esimerkiksi "СЕРЕБРЯНАЯ НИТЬ"-muistia tukeva ryhmä, on suunnattu muistisairausriskissä oleville ikäihmisille. (Suomen Venäjänkielisten liitto ry: Kotisivut, 2024.)

Venäjänkielisten työllisyysmahdollisuuksia SVK-liitto tarjoaa ja laajentaa erilaisten koulutusten, kurssien, työvalmennuksien sekä digiosaamisen vahvistamisen avulla. SVK-liiton järjestämällä sosiaalineuvonnalla sekä käännös ja tukipalveluilla, varmistetaan venäjänkielisten ymmärrys virallisissa asiakirjoissa muun muassa Migri, TE-palvelut, Kela. Kulttuuri ja kotouttamistoimintaa SVK-liitto tarjoaa kaiken ikäisille esimerkiksi leirien, vertaistukitoiminnan, kielikahviloiden ja erilaisten tapahtumien ja juhlien avulla (Suomen Venäjänkielisten liitto ry: Kotisivut, 2024.)

SVK-liitto toimii kokoavana tekijänä kaikille Suomessa toimiville venäjänkielisille järjestöille, minkä takia halusin nimenomaan SVK- liiton työelämäkumppaniksi opinnäytetyötäni varten, sillä SVK-liitto on Suomessa asuville venäjänkielisille todennäköisemmin tutuin järjestö. SVK-liitto tukee myös laaja-alaisesti jäseniensä etuja ja hyvinvointia, näin ollen toimien sosiaalialan tavoitteiden mukaisesti, mikä oli minulle työelämäkumppanin valinnassa tärkeää. Ajattelin myös, että SVK-liitolla on paljon jäseniä ja heidän tarjoamien palvelujen käyttäjiä, minkä takia hypoteettisesti minulla olisi mahdollisuus saada tutkimusongelmaani paljon näkökulmia ja mielipiteitä venäjänkielisiltä ihmisiltä. SVK-liitto on aktiivisesti toiminut jo melkein kymmenen vuotta, ja heidän toiminta on vakiintunut niin pääkaupunkiseudulla, kuin tarjonnut myös venäjänkielisille ympäri Suomea mahdollisuuksia tukea hyvinvointiaan sekä tilaisuuden harjoittaa omaa kulttuuri-identiteettiään. Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö tukee ja kouluttaa uusia, aloittelevia venäjänkielisiä järjestöjä, jotka eivät tavoittele voittoa. SVK-liitto on profiloitunut

tukemaan verotusasioissa, järjestö- ja hankeosaamisissa sekä toiminnan kehittämässä. Tämä tapahtuu muun muassa SVK-liiton järjestämässä seminaareissa ja foorumeissa. SVK-liitto myös auttaa aloittelevia järjestöjä valtion virastojen asiointien yhteydessä, esimerkiksi yhdistyslaki on käännetty venäjänkielille. SVK-liitto myös jakaa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen avustuksia (Suomen Venäjänkielisten liitto ry: Kotisivut, 2024.)

3 Suomessa asuvat venäjänkieliset ja heidän haasteensa

SVK-liiton mukaan Suomessa asuvilla venäjänkielisillä on heikko ymmärrys Suomalaisesta yhteiskunnasta eli Suomen valtion tarjoama kotouttamisprosessi on koettu riittämättömäksi (Suomen Venäjänkielisten liitto ry: Kotisivut 2024.) Kotoutuminen tarkoittaa Kazin, Alitolppa-Niitamon, Kaihovaaran (2019:6) mukaan monivaiheista- ja jatkuvassa muutoksessa olevaa prosessia, jossa niin maahanmuuttajat kuin heitä vastaanottava uusi yhteiskunta toimivat yhteistyössä, päätavoitteenaan mahdollistaa maahanmuuttajille tulla aktiivisiksi, osallisiksi ja yhdenvertaisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Kotoutumisenprosessiin kuuluu monia osa-alueita, joita ovat hyvinvointi, osallistuminen, työllisyys, koulutus ja kaksisuuntainen kotoutuminen (Kazi, Alitolppa-Niitamo, Kaihovaara 2019:6–9.)

SVK-liitto nostaa esille myös venäjänkielisten matalan koulutustason, korkean työttömyysasteen sekä alhaisen vaaliaktiivisuuden. Näitä venäjänkielisten haasteita SVK-liitto tekee näkyväksi muun muassa edunvalvonnan ja vaikutustoiminnan avulla sekä SVK-liiton edustajia on mukana esimerkiksi viranomaisten neuvotteluissa (Suomen Venäjänkielisten liitto ry: Kotisivut 2024.)

Suomen valtion asukkaista iso osa on venäjänkieltä hallitsevia yksilöitä ja yhteisöjä. Lukumäärä ei ole kuitenkaan vielä niin suuri, jotta venäjänkieliset saisivat virallisen vähemmistökielen aseman niin kuin ruotsinkieliset. Aiheesta on kuitenkin käyty keskustelua jo 2000 luvun alussa. Alanen (2007) ottaa artikkelissaan esille sen, että venäjänkielen asema Suomessa on otettava esille jo ennen kuin vähemmistökielen kriteerit voisivat potentiaalisesti täyttyä. Alanen (2007) nostaa myös ehdotuksen siitä, että venäjänkielisille olisi mahdollista myöntää lievempi vähemmistökielen asema, kun venäjänkielisten osuus hyvinvointialueiden asukkaista olisi 6%. Vuonna 2016 esimerkiksi Lappeenrannassa, venäjänkielisten osuus koko kaupungin lukumäärästä oli jo 4,1% (Varjonen, Zamiatin & Rinas 2017: 13).

Jos otetaan huomioon se, että vuonna 2022 venäjänkielisten määrä kasvoi merkittävästi, ja saman aikaisesti ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä väheni (Tilastokeskus 2022), voi olla niin, että tilanteen jatkuvan samalla tavalla, on syytä konkreettisesti aloitettava miettimään, että mitä Suomen valtion kohdalla venäjänkieli vähemmistökielenä tarkoittasi, ja mitä järjestelyitä se vaatisi toteutuakseen.

Venäjänkieliset on melko moninainen ryhmä. Jokaisella venäjänkielisellä on omat kulttuuriset- ja kielelliset identiteetit, eikä heitä ole tämän takia mahdollista yleistää tai laittaa jonkin yhden kulttuurin alle (Viimaranta, Protassova, Mustajoki 2018:97). Näin ollen venäjänkielisiä ryhmänä saattaa olla hankalaa tutkia, sillä venäjänkielen hallitseminen ja käyttäminen ei vielä kerro yhtään mitään henkilön kulttuuritaustasta, identiteetistä tai kansalaisuudesta.

Venäjänkieliset ovat tulleet Suomeen maahanmuuton seurauksena ja näille maahanmuuton syyille on myös monia eri lähtökohtia. Lehtosen (2016: 17–22) ja Hannikaisen (2018:107,113) mukaan suurin venäjänkielinen maahanmuuttoryhmä muodostuu inkerinsuomalaisista, sekä muista syntyperältään suomalaisista paluumuuttajista, jotka käyttävät pääkielenään venäjää. Toiseksi suurin ryhmä, muodostuu henkilöistä, jotka ovat muuttaneet Suomeen perheen tai töiden perässä, sekä pienin osa muuttajista ovat entisen Neuvostoliiton kansalaisia. Lehtosen (2016:22) mukaan yleistynyt syy maahanmuutolle on ollut myös avioituminen suomen kansalaisen kanssa. Myös työmahdollisuudet, sekä ilmainen opiskelu Suomessa ovat olleet huomattavia houkutteita muuttaa Suomeen.

3.1 Suhtautuminen venäjänkielisiin naapurimaissa

Itä-Euroopasta löytyy useita esimerkkejä tilanteista, joissa venäjänkielisten oikeuksia on alettu rajoittamaan. OSSER (2022:1–2) mukaan Latviassa venäjänkielistä väestöä kohtaan kohdistuu vakaavaa rajoittavaa toimintaa myös lakien nojalla. Vuonna 1991 laatiman lain mukaan, Latvia hyväksyi kansalaisikseen vain ne henkilöt (ja heidän jälkeläiset), jotka olivat ”latvialaisia” ennen vuotta 1940. Muut Latviassa asuvat olivat kansalaisuuden saamisen eteen, velvollisia suorittamaan hyväksytysti latvian kielen sekä historian testin. Vaikka henkilö olisi syntynyt Latviassa, asunut siellä koko ikänsä, käynyt koulut latvian kielellä, korkeakouluttanut, mutta hän ei ole ollut ”latvialainen” ennen vuotta 1940, oli hän velvollinen lain nojalla todistelemaan kansalaisuuttaan Latvian valtiolle (OSSER 2022:2). Laki koski kaikkia kansalaisuuksia, lukuun ottamatta Latvian kansalaisia, mutta 1980 -luvun loppupuolella, koko Latvian väestöstä venäläisten osuus oli noin 34 % (Friedrich-Ebert-Stiftung, 2018: 1). Näin ollen suurimmaksi osaksi

venäläiset joutuivat kohtaamaan lain pakotteiden asettamat ehdot. Tilastosta on jätetty myös huomiomatta muut kansalaisuuden omaavat venäjänkieliset, jotka myös joutuivat todistamaan kansalaisuuttaan Latvian valtiolle. Tilanne oli varmasti erityisen vaikeaa ikäihmisille, jotka olivat asuneet latviassa koko ikänsä, mutta olivat kommunikoineet siellä vain venäjänkielellä.

Vaikka vuoden 1991 lain säätämisestä on kulunut jo kolmekymmentä vuotta, venäjänkielisten oikeuksia rajoitetaan edelleen tänä päivänä Latviassa. Muun muassa venäjänkielisiä kouluja lakkautetaan sekä venäjänkielen opiskelua rajoitetaan, venäjänkieliset televisiokanavat ovat kiellettyjä sekä Neuvostoliiton aikaisia muistomerkkejä on purettu (OSSER,2022:2). Huolestuttavan tilanteesta tekee se, että tämä venäjänkielisyyden vastainen toiminta aktivoitui nimenomaan Ukrainan sodan syttymisen jälkeen, mitä on mahdotonta jättää huomioimatta.

Myös Latvian naapurimaassa Virossa kansalaisuuden saaminen on jo kauan ennen Ukrainan sotaa tehty vaikeaksi. BBC Monitoring Former Soviet Unionin (2010:1-2) mukaan kansalaisuuden vaatima kielitason korkeus aiheuttaa sen, että ihmiset päätyvät olla ilman Viron kansalaisuutta kokonaan. Venäjänkielisiin kohdistuu Virossa työsyrrjintää, jota ylläpitää kieliosaamisen tarkistuksen valtuudet. Monet eivät selviä kyseisistä tarkistuksista, mikä johtaa siihen, että venäjänkielisten työttömyysaste kasvaa. Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (2022) raportin mukaan, Virossa on kuitenkin panostettu venäjänkielisen väestöön kotoutumiseen huomattavasti, mutta edelleen venäjänkielisten asema työmarkkinoilla on heikko, kouluttautuminen työllästä kielieroista johtuen, sekä venäjänkielisten sosiaalinen syrjäytyminen on hyvin yleistä (European Commission against Racism and Intolerance 2022: 5–6.)

Artikkelit osoittavat sen, että opinnäytetyöni aihe on todellakin tällä hetkellä ajankohtainen myös Euroopan mittakaavassa. Baltian maissa asuvien venäjänkielisten huolestuttavan tilanteen juurisytyt, juontavat Neuvostoliiton vallan alaisuuden aikaan ja venäläistämispolitiikkaan. Itä-Euroopan valtiot kantavat niiltä ajoilta, eräänlaista sukupuolelta toiselle periytyvää kollektiivista yhteiskunnallista traumaa, joita ei ollut mahdollisuutta käsitellä esimerkiksi jo heti toisen maailman sodan jälkeen. Tämä puolestaan on johtanut Baltiassa asuvien venäjänkielisten heikentyneeseen asemaan (Säläjän 2020: 67-70; Jytilä 2022:39,43,44.) Suomalaisten on tähän vaikeampaa asettua, sillä Suomi itsenäistyi jo vuonna 1917 kun taas Latvia ja Viro itsenäistyivät lopullisesti Neuvostoliitosta vasta sen hajoamisvuonna 1991. Pitkän ja karun Neuvostoliittohistorian ei kuitenkaan pitäisi olla syynä tai ”perusteluna” venäjänkielisten ihmisten oikeuksien rajoittamiselle 2020- luvulla. Viron ja varsinkin Latvian tilanne, antaa valitettavasti esimerkin siitä,

että Ukrainan sodan jälkeinen aika on tuonut vakavia haasteita ja rajoitteita venäjänkielisten elämään, sillä heidän kulttuuriseen identiteettiin puututaan voimakkaasti estämällä esimerkiksi venäjänkielisen koulutuksen tai viihteen. Tämä tilanne on erittäin vakava ja sen takia halusin liittää sen osaksi minun opinnäytetyöni tietoperustaa, antaakseen ikävän esimerkin venäjänkielisten tilanteesta ja oikeuksien rajoittamisesta Ukrainan sodan syttymisen jälkeen. Tilanteen puheeksi otto on tärkeää myös Suomessa, varsinkin kun täällä venäjänkielisiin kohdistuu samankaltaista syrjivää kohtelua, mutta ei niin näkyvästi, koska se tapahtuu enimmäkseen työympäristöissä.

3.2 Venäjänkielisten syrjintä Suomen Työmarkkinoilla

Mannilan (2017-2019: 23) Oikeusministeriön Tietoraportissa tulee ilmi, että myös Suomessa venäjänkieliset kokevat syrjintää työympäristössä, koska 47% Suomessa asuvista venäjänkielisistä on kohdannut syrjintää työssä ja/ tai työnhakuprosessissa. Ilmiötä venäjänkielisten syrjinnästä työpaikalla todistaa myös Nenosen, Kivelän, Ervastin, Jorosen, & Villan Oikeusministeriön Perusoikeusbarometri (2021: 72, 89), jonka mukaan 30% venäjänkielisistä vastaajista koki viimeisenä heihin kohdistuneeseen loukkaavan tai uhkaavan tilanteen tapahtuneen nimenomaan työympäristössä. Ylipäätään syrjintää työssä tai työnhaussa Nenosen, Kivelän, Ervastin, Jorosen, & Villan (2021: 89)mukaan on kokenut 47% venäjänkielisistä vastaajista.

Viimarannan, Protassovan ja Mustajoen (2018:102) mukaan venäjänkielisille töiden löytäminen jo 2010-luvulla ei ole ollut helppoa. Larjan, Wariuksen, Sundbäkin, Liebkindin, Kandolin ja Janniskaja-Lahden (2012:162–165) tutkimuksessa todistavat, että venäjänkielisiin kohdistuu etnisen alkuperään perusteella syrjintää myös rekrytointitilanteissa, koska venäläisen nimen ja sukunimen omaaville henkilöille oli lähetettävä puolet enemmän hakemuksia työnantajalle, verrattuna muihin hakijoihin. Nämä hakemukset vaadittiin venäjänkielisiltä jo ennen varsinaista työhaastatteluun pääsyä (Larja, Warijus, Sundbäck, Liebkind, Kandolin & Jasinskaja-Lahti 2012:175.)

Myös Idäntutkimuksessa Rynkänen (2015:85) nostaa esille sen, että venäjänkieliset kohtaavat syrjintää rekrytointitilanteissa. Hänen mukaansa tilanteesta tekee ihmeellisen se, että potentiaalisia, työkykyisiä venäjänkielisiä työntekijöitä on kantaväestön työntekijöihin verrattuna enemmän. Suurin osa venäjänkielisistä maahanmuuttajista, jotka muuttavat Suomeen, omaavat jo Venäjällä opiskellun korkeakoulututkinnon. Suomessa venäjänkielisten henkilöiden korkeakoulututkintojen arvoa ei tunnisteta, mikä johtaa siihen, että heidän ammattiasemansa muuttuu epäedullisemmaksi verrattuna kotimaa-

hansa (Rynkänen 2015:85.) Tämä on todella epäoikeudenmukaista niin itse venäjänkieliselle työnhakijalle kuin myös Suomalaiselle yhteiskunnalle ja työmarkkinoille, varsinkin kun sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista Suomessa on iso pula (Tevameri 2023: 33–54).

Työpaikalla tapahtuva syrjintä on erittäin kivuliasta ja aiheuttaa tuhoa niin yksilö- yhteisö kuin yhteiskuntatasolla. Mutta kun syrjintä tapahtuu jo ennen potentiaalisen työsuhteen alkamista iskun epätasa-arvoisuudesta saa täysin hakija itse, eikä hänellä ole välttämättä sen jälkeen voimavaroja tai tietoa hakea tukea ja valittaa tapahtumasta viranomaisille. Rynkänen (2015:86) korostaa, että oman äidinkielen käyttämisellä on suuri merkitys. Hänen mukaansa kun tähän annetaan työyhteisöissä mahdollisuus ja opitaan arvostamaan sitä, sen myötä myös vieraskielisen työntekijän integroituminen työelämään sekä myös hänen yksilöllinen ammatti-identiteetti vahvistuvat.

Kulttuurinen monimuotoisuus on voimavara ja sitä pitää vaalia myös työympäristöissä. Oppilaitoksissa tai työpaikalla tapahtuva syrjintä on rakenteellista rasismia, joka ei ole niin näkyvää arjessa toisin kuin esimerkiksi vihapuhe tai väkivalta (Keskinen, Seikkula, Mkwesha, Aghayeva, & Sinkkonen 2021:141) Jos venäjänkielisten tilanne ei ole ollut Suomen työmarkkinoilla kovinkaan yhdenvertainen muihin työnhakijoihin verrattuna ennen Ukrainan sotaa, huolestuttavaksi tilanteen tekee se, että jos sotatilanne on vaikuttanut esihenkilöiden työntekijävalintaan. Tilanne on ajankohtainen ja uusi, minkä takia siitä ei ole vielä ehtinyt tulla tutkimustuloksia. Tämän takia koen opinnäytetyöni aiheen olevan hyvin ajankohtainen ja tärkeä.

Tässä tutkimuksessa en kuitenkaan keskity tutkimaan venäjänkielisten syrjintää pelkästään työympäristöissä, vaan kartoitan koetun syrjinnän ilmenemistä venäjänkielisten keskuudessa laajemmalla tasolla. Vaikka Nenonen, Kivelä, Ervasti, Joronen, & Villa (2021: 89) todistaa, että venäjänkieliset ovat kokeneet syrjintää enemmän työssä tai työhaussa kuin esimerkiksi vapaa-ajan toiminnassa. Aikaisemmista tutkimuksista on ollut näyttöä siitä, että venäjänkieliset ovat kokeneet syrjintää myös työympäristön ulkopuolella. Castaneda, Rask, Koponen, Mölsä & Koskinen (2012:229–238) tutkimuksessaan todistaa, että eniten syrjintää ja epäasiallista kohtelua venäjänkieliset olivat kokeneet julkisilla paikoilla. Nenosen, Kivelän, Ervastian, Jorosen, & Villan (2021: 69) mukaan 41 % venäjänkielisistä vastaajista on kokenut, että heitä on nimitelty ja solvattu, ja 36 %:lle vastaajista on tehty loukkaavia tai uhkaavia eleitä. Tarkoitukseni on omalla tutkimuksella selvittää, onko tämä tilanne jollain tavalla muuttunut, ja jos on, niin mihin suuntaan.

4 Yhdenvertaisuuden toteutumista uhkaavat ilmiöt

Seuraavaksi tarkastelen yhdenvertaisuuden toteutumista uhkaavia ilmiöitä, kuten syrjintää, rasismia ja niiden ilmenemismuotoja. Nämä keskeiset käsitteet muodostavat myös opinnäytetyöni teoreettisen viitekehyksen. Analysoin käsitteitä tieteellisen kirjallisuuden pohjalta, jaottelen syrjinnän eri muotoihin, kuten välittömään ja välilliseen syrjintään, sekä tarkastelen rasismia ja syrjinnän välistä yhteyttä ja niiden moninaisia ilmenemismuotoja.

4.1 Syrjintä

Keskeisenä käsitteenä opinnäytetyössäni operoi syrjintä. Yksinkertaistettuna syrjintä tarkoittaa ilmiötä, jossa henkilö ei saa hyväksyntää yhteiskunnalta, yhteisöiltä tai muilta yksilöiltä jostakin henkilön yksilöllisistä ominaisuuksista johtuen. Hyväksynnän puute edellä mainituilta tahoilta johtaa epätasa-arvoon sekä henkilön oikeuksien rajoittamiseen ja riistoon. Syrjintä on kiellettyä lakien nojalla, mutta siitä huolimatta sitä Nenosen, Kivelän, Ervastin, Jorosen, & Villan (2021: 33, 58, 63, 67–68,70) mukaan ilmenee Suomessa niin työnhakuprosessissa kuin vapaa-ajallakin.

Harnois (2023: 413-431) toteaa tutkimuksessaan, että syrjintä käsitteellä on monia eri merkityksiä. Tutkimuksen vastaajien keskuudessa ilmeni myös se, että he olivat epävarmoja syrjintä käsitteen todellisesta merkityksestä. Syrjintä käsitteen sisäistäminen on kuitenkin keskiössä sosiaalisen eriarvoisuuden ymmärtämisessä ja sen myötä edellytyksenä syrjinnän torjumisen toteutumiselle (Harnois 2023: 413–431).

Syrjinnän kokemukset ovat hyvin yksilöllisiä ja ehkä myös sen takia käsitettä voi olla vaikeaa sisäistää, koska on niin sanotusti operoitava ja luotettava pelkästään omiin henkilökohtaisiin kokemuksiin tai näkemyksiin syrjinnästä. Myös, jos henkilö ei ole koskaan kohdannut tai puhunut syrjinnästä, sitä voi olla hankalaa ymmärtää, nähdä tai varsinkin puuttua siihen. On kuitenkin erityisen tärkeää olla tietoinen syrjinnästä, sillä niin kuin Harnois (2023:413) totesi, ilman syrjintäkäsitteen ymmärtämistä siihen puuttuminen voi olla mahdotonta.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014 §8,§13) mukaan syrjintä voi olla välitöntä ja välillistä. Välitöntä syrjintä on siinä tapauksessa, jos esimerkiksi kaksi henkilöä hakevat samaa työpaikkaa, mutta toinen hakija saa paikan vain sillä perusteella, koska hän on esimerkiksi nuorempi. Tilanteessa tapahtuu välitöntä ikäsyrjintää, koska samassa tilanteessa

olevista henkilöistä toista osapuolta kohdellaan epäsuotuisammin hänen liittyvän ominaisuuden perusteella. Välillistä syrjintä on siinä tapauksessa, jos on asetettu näennäisesti yhdenvertainen sääntö koskemaan kaikkia, mutta todellisuudessa sääntö on syrjivä, koska se asettaa jonkun henkilön epäedulliseen asemaan. Henkilö ei siis esimerkiksi voi henkilökohtaisen ominaisuuden takia noudattaa kaikille suunnattua sääntöä. Esimerkiksi esteelliset ympäristöt estävät pyörätuolilla kulkevilta henkilöiltä pääsyn käyttämään esteellisissä ympäristöissä sijaitsevia palveluja, mikä tekee tilanteesta välillisen syrjinnän.

Syrjintä voi olla Makkosen (2002: 9–13,17) mukaan moniperusteista, mikä tarkoittaa yksinkertaistetusti sitä, että syrjivät osapuolet eivät syrji vain yhden syyn perusteella vaan syrjintä perustuu samanaikaisesti useampaan syyhyn. Minun opinnäytetyön kohdallani hypoteettinen esimerkkitapaus moniperusteisesta syrjinnästä voisi olla esimerkiksi, että henkilöä syrjitään sen takia, koska hän on maahanmuuttaja, venäjänkielinen, työtön ja naisoletettu.

Syrjintää voi ilmetä monin eri tavoin, kun ne kohdistuvat samaan henkilöön. Tämä voi tapahtua moninkertaisen syrjinnän lisäksi kumulatiivisena syrjintänä tai risteävänä syrjintänä (Nieminen & Jauhola 2022:173–174). Nieminen & Jauhola (2022:169, 174–177) referoivat ja tarkastelevat Makkosen päätelmiä moninkertaisesta syrjinnästä ja korostavat omassa teoksessaan sitä, että syrjintä tapahtuu eri perusteilla, eri tilanteissa eli henkilö voi kokea syrjintää esimerkiksi etisen taustansa ja sukupuolensa vuoksi eri yhteyksissä.

Monikertaisen syrjinnän alalajeina toimivat Niemisen & Jauholan (2022) mukaan kumulatiivinen syrjintä ja Makkosen (2002: 10,15,17) mukaan risteävä syrjintä (*intersectional discrimination*). Kumulatiivinen syrjintä tarkoittaa sitä, että henkilöä syrjitään samassa tilanteessa useamman perusteen vuoksi ja risteävä syrjintä kuvastaa tilannetta, jossa kaikki syrjintäperusteet yhdistyvät yhdeksi syrjintäperusteluksi. Opinnäytetyöni kannalta esimerkkinä kumulatiivisesta syrjinnästä voisi olla tilanne, jossa venäjänkielinen naisoletettu on hakemassa töitä ja hän kokee syrjintää työnhakuprosessissa sukupuolensa sekä kielensä vuoksi. Esimerkki risteävästä syrjinnästä voisi olla tilanne, jossa venäjänkielistä naisoletettua työntekijää kohdellaan aliarvoisesti ja syrjivästi verrattuna muihin suomalaisiin naisoletettuihin työntekijöihin ja samaan aikaan myös venäjänkielisiin miesoletettujen työntekijöihin.

Syrjinnällä voi olla haitallisia pitkäkestoisia vaikutuksia. Esimerkiksi toistuvan syrjinnän seurauksena voi aiheutua stigmaa, missä Suorsan (2021:72–73) mukaan yksilö häpäistään ja suljetaan ryhmän ulkopuolelle. Niin kuin syrjintäkin, stigma voi olla myös rakenteellista ja poliittista, mikä tekee näistä molemmista yhteiskunnallisen ongelman.

Palatakseen opinnäytetyöni aiheeseen, venäjänkieliset ovat sotatilanteen takia haavoituvassa asemassa, sillä sotatilanteen asetelma, voi toimia mahdollisena impulssina syrjivälle toiminnalle venäjänkielisiä kohtaan. Riskinä voi olla myös venäjänkielisten stigma ja leimaantuminen sotatilanteen takia. Suomessa asuvat henkilöt, joilla on venäjän kansalaisuus, oleskelulupa, tai kaksoiskansalaiset voivat olla vielä suuremmassa vaarassa tulla leimatuksi, sillä heillä on jollain tapaa säilynyt juridisesti suhde Venäjän valtioon. Tilanne on pysäyttävä sillä varsinkin kun nyt kaksoiskansalaisuudesta on ollut monen vuoden ajan keskustelua mediassa sekä myös eduskunnassa.

Oivon ja Davydova-Minguetin (2019: 66) mukaan marraskuussa 2017 eduskunta teki muutoksia turvallisuusselvityslakiin, jonka mukaan suojelupoliisilla on laajemmat mahdollisuudet selvittää virkoihin hakijoiden ulkomaansidonnaisuuksia. Eli toisin sanoen Suomi-Venäjä -kaksoiskansalaiset voivat tulla hylätyiksi vedoten turvallisuussyihin. Myös maanpuolustusurasta Maanpuolustuskorkeakoulussa tai Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen tehtävissä toimimisesta on asetettu esteitä kaksoiskansalaisuuden Suomi-Venäjä omaaville. Oivon ja Davydova-Minguetin (2019: 67) mukaan vuonna 2019 hyväksyttiin lakiuudistus, joka vaatii Maanpuolustuskorkeakouluun pääseviltä henkilöiltä, ettei heillä ole ulkomaansidonnaisuuksia, jotka voivat vaarantaa valtion turvallisuutta. Syrjintää ja sen aiheuttamaa stigmaa alkaa siis tapahtua lakien nojalla myös Suomessa. On tietysti ymmärrettävää, että maanpuolustusasioissa on oltava kriittinen ja tarkka Suomen valtion turvallisuuden kannalta, mutta se ei kuitenkaan muuta faktaa siitä, että uudet linjaukset kaksoiskansalaisiin liittyen ovat syrjiviä ja voivat mahdollisesti pistää alun venäjänkielisten leimaantumisen kierteelle.

Syrjintä on terminä hyvin moninainen, mutta samaan aikaan se on hyvin henkilökohtainen. Syrjinnän voi määritellä vain sitä kokenut henkilö. Tähän ei aina kuitenkaan välttämättä henkilöllä ole voimavaroja, sillä syrjintä uhkaa ja voi herpaannuttaa hyvinvointia, niin psyykkisellä, fyysisellä kuin, sosiaalisellakin tasolla. Syrjinnällä voi olla pitkäkestoisia vaikutuksia ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Tämän takia syrjinnän puheeksi otto, ennaltaehkäisy ja siihen välitön puuttuminen on keskiössä, jotta voidaan turvata kaikkien yhdenvertaiset oikeudet hyvinvointivaltiossa, edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta sekä yhteiskunnan turvallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia (Rask & Castaneda 2019: 8,9.)

4.2 Rasismi

Rasismi on tunnettu termi ja sitä käytetään paljon niin julkisessa keskustelussa, uutisoinnissa kuin tieteellisissä tutkimuksissa. Ryytänen (2020: 328) artikkelissaan todistaa sen, että mediatutkijat välttelevät rasismitermin käyttöä ja vaalivat sitä pelkästään otsikoissa ja teoriataustassa jättäen kokonaan pois rasismitermin laajemman analysoinnin ja selittäminen. Mediatutkijat käyttävät myös rasismitermin tilalla yleensä muita termejä kuten esimerkiksi syrjintää ja suvaitsemattomuutta, hankaloittaen tällä tavalla käsitteiden ymmärtämistä (Ryytänen 2020: 328). Tämä puolestaan Harnoiksen (2023: 413–431) mukaan hidastaa syrjinnän torjumista ja poistoa, ruokkien tällä tavalla jatkuvaa syrjinnän kierrettä.

Ryytänen (2020:329) mukaan on kyse rasismista kun ihmisen tai yhteisön katsotaan kuuluvan johonkin etniseen ryhmään, jonka perusteella heitä kohtaan tapahtuu holhoavaa asennoitumista sekä vihamielistä ja ennakkoluuloista kohtelua. Rasismi on kiellettyä Suomessa Rikoslain (39/1889 §11), Perustuslain (731/1999 §6) ja Yhdenvertaisuuslainnoilla (1325/2014 §8, §10).

Ryytänen (2022:329) mukaan rasismi ilmenee tyypillisesti ideologiana, toimintana tai niiden yhdistelmänä. Kun taas Essedin (1991:10) mukaan rasismi koostuu myös ideologiasta, mutta siihen on liitettyä rakenteellisia prosesseja kuten esimerkiksi eristäminen. Rasismien ilmenemismuodot voidaan myös jaotella tieteelliseen rasismiin, joka viittaa rotuoppiin, uuteen kulttuurisen rasismiin, joka viittaa siihen, että rasistisen kohtelun syynä on henkilön kulttuuri, sekä arkipäivän rasismiin, joka puolestaan tarkoittaa syrjivää ja eristävää kohtelua, jota eri etnisiin ryhmiin kuuluvat henkilöt kohtaavat arjessaan (Puuronen, Safim, Salagajev, Sotkasiira, & Turijanski (2007: 3–4).

Ryytänen (2020) on tutustunut kolmeen kymmeneenseitsemään mediatutkimuksen artikkeliin ja viittaa omassa artikkelissaan muun muassa niihin sekä muihin rasismia, syrjintää, toiseuttamista, ksenofobiaa ja rodullistamista käsitteleviin tieteellisiin tutkimuksiin ja artikkeleihin. Opinnäytetyössäni jätän kokonaan pois rasismien historiallisen näkökulman, sillä se ei koske opinnäytetyön aiheitani sekä tutkimusryhmääni. Tämän takia esimerkiksi termi rodullistaminen on jätetty pois opinnäytetyöni käsitteistä. Keskityn selittämään rasismien eri ilmenemismuotoja sekä termien merkityksiä, yhtäläisyyksiä ja eroja.

Rasismi alkaa rasistisesta ideologiasta, joka tarkoittaa "eriarvostavaa ajattelutapaa". Rasistisen ideologian omaavalla henkilöllä (rasistilla), rasismi ohjaa maailmankuvaa, minkä seurauksena syntyy rasistinen toiminta, jota ovat esimerkiksi ennakkoasenteet,

rodullistaminen ja syrjintä (Ryynänen 2020: 329). Ryynäsen jaottelun perusteella voidaan huomata, että opinnäytetyöni keskeinen termi syrjintä on seurausta rasisisesta ideologiasta.

Ryynänen (2020:329) jakaa rasisisen ideologian vielä erotteluun, ylemmyyteen sekä epäoikeudenmukaisuuden oikeuttamiseen. Näissä ensimmäinen termi erottelu tarkoittaa sitä, että ihmiset ryhmitellään esimerkiksi kielen tai kulttuurin mukaan. Myös ryhmien luonnehdinta ja negatiivisten erojen korostaminen (arvioivaan/rasistiseen osapuoleen nähden) sekä pysyvyys edellä mainituissa väitteissä ovat Ryynäsen (2020:329) mukaan erottelun vaiheita.

Essed (1991:14) nostaa esille ”cultural determenism”- termin kuvaamaan tätä rasisista ilmiötä kulttuurin näkökulmasta. Termiin kuuluu ajatus siitä, että yksilön arvomaailma, ajatukset ja tunteet ovat valmiiksi kulttuurien asettamia. Essedin (1991:14) mukaan ilmiö liittyy vahvasti rasismiin ja valkoiseen kulttuuriseen ylemmyyteen, joka on päättänyt euroamerikkalaisten kulttuuristandardien olevan hyväksytyjä, mutta toisien kulttuurien omaavien henkilöiden olevan alempiarvoisia.

Rasistiseen ideologiaan kuuluu vahvasti siis se, että rasistit ajattelevat itsensä olevan korkeampiarvoisia kuin ihmiset, jotka he ovat itse jakaneet haluamiinsa ryhmiin. Ryynäsen(2020: 330) mukaan tätä ilmiötä kutsutaan ylemmydeksi. Viimeisin rasisisen ideologian osa on Ryynäsen(2020:230) mukaan epäoikeudenmukaisuuden oikeuttaminen, jossa korostuu jako meihin ja muihin.

Rasistista toimintaa voi olla esimerkiksi toiseuttaminen, ja tätä rasismi nykyaikana yleisimmin Ryynäsen (2020: 332) mukaan on. Hänen mukaansa toiseuttaminen tarkoittaa yksinkertaistetusti sitä, että henkilöä ei oteta mukaan ryhmään, sillä ajatellaan, ettei hän jostain ryhmän päättämistä syistä kuulu mukaan. Ryynänen (2020:332) nostaa esille, että toiseuttaja ajattelee toiseuttavan toimintansa olevan hyväntahtoista, ei loukkaava, mutta todellisuudessa kyse on rasisisesta toiminnasta, jolla osoitetaan, että henkilö ei ole esimerkiksi tarpeeksi suomalainen.

Opinnäytetyössäni edellä mainittu syrjintä on myös yksi rasisisen toiminnan ilmene-mismuodoista. Yhdenvertaisuuslaissa syrjintää käsittelevässä luvussa 3 mainitaan sen yhteydessä häirintä. Häirintä tarkoittaa sitä kun henkilöitä tai ryhmää kohdellaan halventavasti ja loukkaavasti luoden myös vihamielistä, uhkaavaa tai hyökkävää ilmapiiriä. (Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325 § 14).

Häirinnällä ja syrjinnällä voi olla sama lopputulos, vaikka niiden tavoitteet ovatkin erilaiset. Häirinnän päätavoitteena on henkilön loukkaus kun taas syrjinnällä ajatus ja varmistus syrjivän osapuolen olevan etuoikeutettu. Muita rasisen toiminnan ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi hyväksikäyttö, väkivalta, ksenofobia, ja alistaminen (Ryynänen 2020: 334.)

Rasistista ideologiaa ja toimintaa ei voi kuitenkaan täysin erottaa toisistaan sillä osa rasismin ilmenemismuodoista voivat näyttäytyä samanaikaisesti niin toimintana kuin ideologiana. Syrjintä voi ilmetä rasisena ideologiana esimerkiksi asenteina ja ennakkoluuloina ja samalla myös rasisena syrjivänä toimintana. Tilanteesta hyvä esimerkki on koulukiusaaminen. Toiseuttaminen voi taas ilmetä asenteiden lisäksi rasisena toimintana köytöksen ja puheiden muodossa. (Ryynänen 2020: 339).

Rasismi on Suomessa vakava yhteiskunnallinen ongelma, josta ei kuitenkaan puhuta tarpeeksi, sillä aiheeseen liittyy paljon häpeää ja vaikeita tunteita. Aiheesta hiljaa pysymistä vahvistaa se, että Pohjoismaiden hyvinvointivaltiossa rasismi on historian saatossa vahvasti kiinnittynyt yhteiskunnan rakenteisiin (Keskinen, Seikkula, Mkwesha, Aghayeva, Sinkkonen 2021: 69.)

5 Opinnäytetyön toteutus

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 venäjänkielisiä asui Suomessa 93535. Todellisuudessa lukumäärä on vielä suurempi sillä, tilastoista on jätetty kokonaan huomiotta venäjänkieliset henkilöt, joilla on Suomen kansalaisuus Tilastokeskus (2022). Venäjänkieliset ovat Suomen suurin vieraskielinen ryhmä, minkä takia heidän hyvinvointia ja mahdollisia syrjintäkokemuksia on mielenkiintoista kartoittaa tutkimukseni avulla. Tässä kappaleessa kerron tutkimusprosessista ja kaikesta mitä siihen liittyi.

5.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoitteena on nostaa esiin venäjänkielisten kokemuksia syrjinnästä Suomessa, erityisesti Ukrainan sodan vaikutusten yhteydessä. Näiden kokemusten ymmärtäminen on tärkeää, jotta voisimme tulevaisuudessa parantaa osallisuutta sekä edistää yhdenvertaisuutta Suomessa. Yksi tutkimuksen tavoitteista on nostaa esille ajankohtaista teemaa. Työn näkökulma ja tutkimusryhmän valinta on myös sellainen, jota ei olla vielä tällä hetkellä tutkittu. Tärkein tavoitteeni tälle tutkimukselle on antaa ääni venäjänkielisille ja selvittää se, että ovatko venäjänkieliset kokeneet syrjintää tai

epäasiallista kohtelua vuoden 2022 jälkeen. Tutkimuksessa pyritään selvittämään myös missä ympäristöissä sekä kenen toimesta vastaajat ovat mahdollisesti kohdanneet syrjintää. Tutkimuksessa myös tarkastellaan lyhyesti näkökulmaa siitä, että onko venäjänkielisten vastaajien mahdollisesti kokema epäasiallinen kohtelu yleistynyt Ukrainan sodan alkamisen jälkeen, verrattuna heidän aiempiin syrjintäkokemuksiinsa, mikäli heillä ylipäätään on ollut sellaisia Suomessa. Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat:

1. Ovatko venäjänkieliset kokeneet syrjintää Ukrainan sodan syttymisen jälkeen?
2. Kokevatko venäjänkieliset, että syrjintää tai negatiivista kohtelua on ilmennyt enemmän Ukrainan sodan syttymisen jälkeen kuin sitä ennen?

5.2 Menetelmien kuvaus kirjallisuuden avulla

Saadakseni selville venäjänkielisiltä heidän kokemuksistaan Ukrainan sodan jälkeisestä ajasta, päätin tehdä heille anonyymin, digitaalisen kyselyn. Myös haastattelu olisi ollut hyvä vaihtoehto aiheeni kannalta, mutta päädyin kyselyyn, koska haluan saada mahdollisimman paljon vastaajia, heidän mielipiteitään sekä kokemuksiaan aiheesta.

Kyselylomakkeella suoritettu tutkimus on vanha ja tunnettu tapa kerätä tutkimusaineistoa. Siinä kerätään tietoa vastaajilta kyselylomakkeen avulla. Kyselytutkimuksen merkittävänä etuna on se, että sillä on mahdollista kerätä laajasti tietoa vastaajaryhmän mielipiteistä ja sen kautta on mahdollista saada edustava otos kohdejoukon vastauksista (Valli, 2018: 92.) Valitsin tutkimusmenetelmäksi kyselytutkimuksen, koska se sopii hyvin tutkimusongelmani ratkomiseen.

Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen, mikä tarkoittaa sitä, että se ei anna täysin yleistettävää tietoa niin kuin kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, vaan laadullinen tutkimus keskittyy tuomaan esille tutkimusryhmän yksittäisten jäsenten näkökulmia ja mielipiteitä, ja sen kautta luomaan syvällistä ymmärrystä tutkittavasta aiheesta. Näin ollen se pyrkii kuvaamaan tutkittavien sen hetkistä todellista elämää (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997: 139, 161–164.) Vaikka aineiston keruussa digitaalinen kyselylomake ei ole tyypillinen laadullisen tutkimuksen metodi, digitaalisen kyselylomakkeen sisältö on luotu kvalitatiivisen tutkimuksen piirteiden mukaiseksi. Lisäksi tulosten analysoinnissa on käytetty kvalitatiivisen tutkimuksen analyysimenetelmiä.

Tuloksien analysointimenetelmiksi valikoituivat teemoittelu ja SWOT- analyysi. Teemoittelu tarkoittaa yksinkertaistetusti sitä, että tutkimusaineisto eli kyselytutkimukseni saadut vastaukset jaetaan aiheittain teemoiksi (Eskola 2018.) Teemoittelun avulla analysoin digitaalisen kyselytutkimuksen vastaajien vapaamuotoiset vastaukset. Valitsin teemoittelun analysointimenetelmäksi sen selkeyden ja soveltuvuuden vuoksi. Teemoittelun avulla on mahdollista tunnistaa vastaajien avointen vastausten keskeisiä ilmiöitä, jotka toistuvat. Näin ollen saan selkeät tutkimustulokset ja voin myös varmistua siitä, etteivät yksittäisten vastausten sisältö ja merkitykset katoa analyysin aikana.

SWOT-analyysi on Lindroosin ja Lohiveden (2010: 219) mukaan analyysimenetelmä, jonka tarkoituksena on selvittää ja arvioida tutkittavan aiheen heikkoudet, uhat ja mahdollisuudet. SWOT-analyysin laatimiseen kuuluu vahvasti se, että arvioidaan sekä tutkittavan ilmiön nykytilanne, että sen tulevaisuus (Lindroos & Lohivesi 2010: 219). Tämä on yksi suurimmista syistä, miksi valitsin tutkimukseni analyysimenetelmäksi SWOT-analyysin.

Kyselyni alkaa vastausohjeella, minkä jälkeen seuraa vastaajaa lämmittelevät taustakysymykset. Valli (2018:94) kertoo siitä, että perustietojen keräämisellä on tärkeä merkitys kyselytutkimuksen onnistumisen sekä tutkittavien vastaamismotivaation kannalta. Näiden ei niin sanotusti aiheeseen liittyviin kysymyksiin, tutkittavien on helppo vastata ja niiden avulla valmistellaan ja viritellään kyselyn vastaajaa varsinaiseen aiheeseen. Alkukysymysten ja vastausohjeen avulla on myös tarkoitus luoda luottamuksellista suhdetta minun (tutkijan) ja vastaajan (tutkittavan) välille (Valli 2018:94–95.).

Ennen varsinaisia tutkimuskysymyksiä on hyvä tarjota vastaajalle kyselyn alussa mahdollisimman mielekäs ja turvallinen kokemus sekä välittää vastaajille kyselyn tärkeydestä. Keskiössä on myös välittää vastaajalle hänen olevan arvokas, ja näin ollen pyrkimyksenä on tehdä vastaajalle henkilökohtainen kokemus kyselystä. Tämän teen alkukysymysten muotoilussa ni- suffiksin avulla, esimerkiksi ”sukupuoleni, ikäni” (Valli 2018:95). Luottamuksellisen suhteen ylläpitämiseen ja turvallisen tilan luomiseen pyrin myös kaikissa sensitiivisten kysymysten vastausvaihtoehdoissa, lisäämällä niihin en halua kertoa, tai en osaa sanoa- vastausvaihtoehdot.

Taustakysymyksiä jälkeen Valli (2018:94) ehdottaa sijoittaa kysymykset, jotka johdattelevat aiheen pariin, mutta niissä ei vielä käydä läpi arkoja aiheita (syrjintää ja rasismia). Kyselyssäni nämä johdattelevat kysymykset liittyvät turvallisuuden- ja kuulumisen kokemukseen, joita myös kysyttiin muun muassa Kuusion, Seppäsen, Jokelan, Somersalon & Liljan FinMonik-tutkimuksessa (2018-2019: 76-77). Kyseinen tutkimus korosti

näkökulmaa siitä, että koettuun syrjintään liittyy vahvasti myös yksilöiden kuulumisen-, turvallisuuden- ja turvattomuudentunteen kokemus. Halusin nostaa esille näitä aiheita myös omassa tutkimuksessani.

Aiheeseen johdattelevien kysymysten jälkeen Valli (2018:94) ehdottaa asettaa arat kysymykset eli minun tutkimukseni kannalta tärkeimmät kysymykset, jotka käsittelevät venäjänkielisten kokemaa syrjintää Suomessa, Ukrainan sodan syttymisen jälkeen. Ennen tätä osiota asetin myös vastausohjeen kaltaisen sivun, jossa määritellään syrjintätermi suomeksi ja venäjäksi, varmistaen vielä kertaalleen, etteivät haavoittavat kysymykset tule vastaajille yllätyksenä. Termien määrittelysivun oli myös tarkoituksena toimia luottamussuhteen vahvistavana tekijänä vastaajien ja minun välillä. Tutkimuskysymyksiäni jälkeen Vallin (2018:94) mukaan seuraa jäähdyttelyvaihe, johon tulisi muutama helposti vastattava kysymys. Kyselyssäni nämä kysymykset koskevat vastaajien positiivisia venäjänkielisyyteen liittyviä kokemuksia, sekä vapaa palaute osio.

5.3 Kyselyn laatimiseen liittyvät kriittiset näkökulmat

Suurin haaste opinnäytetyössäni on tutkimuskysymysten oikeanlainen asettelu, ottaen huomioon sen, että vastaajani voivat olla haavoittuvassa asemassa. Naukkarinen (1996:120–121) on listannut kriittisiä näkökulmia, joita on otettava huomioon tutkimuskysymyksiä laatiessa. Naukkarinen listasi kahdeksan eettistä pohdintaa tutkimuksen laatimiseen liittyen, joista valitsin oman tutkimukseni kannalta oleelliset väittämät. Ensimmäinen eettinen pohdintaväittäminen on, miten voin informoida tutkimuksen eduista ja haitoista. Tämän vuoksi tein kyselyyn vastausohjeen, jossa kerrottiin että kysely on osa ammattikorkeakoulun tutkimuksellista opinnäytetyötä. Tutkimukseni haittana on varmasti vastaajien kyselylomakkeen täyttämiseen kulunut aika. Ilmoitan vastaajille vastausohjeessa keskimääräisen ajan, minkä kyselyyn vastaaminen voi heiltä viedä. Kyselyssäni se on noin 15 minuuttia, minkä olen selvittänyt verrokkiryhmältäni, kyselylomakkeen testausvaiheessa.

Toiseksi eettiseksi pohdinnaksi Naukkarinen (1996:120) on listannut tutkimuksen avoimuuden ja näkökulman siitä, että millä tavalla tutkija kertoo tutkimukseen osallistujille, että hän tekee tutkimusta. Tarkoitukseni on jättää minun omat yhteistiedot (puhelinnumero sekä sähköposti) vastausohjeen loppuun, jotta vastaajien olisi mahdollista olla minuun suoraan yhteydessä, jos heille ilmenee, jotakin kysyttävää kyselyyn ja tutkimukseen liittyen.

Seuraavaksi Naukkarinen (1996:120) ottaa puheeksi tutkittavien anonymiteetin. Laadin kyselyn Google Forms alustalle, jonka asetukset laadin sellaisiksi, ettei vastaajien sähköpostiosoitteita kerätä, eikä tallenneta kyselyn yhteydessä. Vastaajilta ei vaadita Google tilille kirjautumista, sekä vastaajien vastaukset eivät tallennu automaattisesti, vaan vasta sen jälkeen kun he lähettävät täytetyn lomakkeensa minulle. Kyselyssä ei edellytetä vastaajaa syöttämään omaa nimeään tai muita henkilötietoja. Arkaluontoiset kysymykset kuten ikä, kysytään ikäjakauman avulla, eikä vastaajalta vaadita tarkan iän kertomista. Samoin kaupungin tai sen osan sijaan vastaajalta kysytään hänen maakuntaansa, minkä avulla pyrin vahvistamaan sitä, ettei yksittäistä vastaajaa voida kyselystä tunnistaa. Kysely ei ole myöskään julkinen vaan sen saa ainoastaan työelämäkumppanini kautta henkilöt, jotka ovat mukana SVK-liiton toiminnassa. Asetan digitaaliselle kyselylomakkeelle myös aikarajan, johon mennessä se sulkeutuu ja poistuu.

Neljäntenä eettisenä pohdintana Naukkarinen (1996:120) listaa mielestäni yhden tärkeimmistä asioista digitaaliseen kyselytutkimukseen liittyen, joka on osallistujien luottamuksen saaminen ja pitäminen. Kyselylomakkeella luottamussuhteen rakentaminen voi olla vaikeaa, mutta pyrin tähän muun muassa käyttämällä vain selkokielistä kirjoitusasua ja kääntämällä tutkimuskysymykset myös venäjänkieleksi. Kyselyni alussa on myös selkeä, mutta laaja vastausohje niin suomeksi kuin venäjäksi, sekä tutkimuskysymysten aseteltu on mietitty sensitiivisesti ja tarkkaan. Vastaajien luottamusta pyrin vahvistamaan myös omilla yhteystiedoilla, joihin lisään myös tarkat kellonajat, jolloin minut tavoittaa parhaiten. Myös kyselyn ulkoasuun on luottamuksen kasvattamisen näkökulmasta panostettava, esimerkiksi käyttämällä kyselyn taustalla neutraaleja, rauhallisia värisävyjä. (Digitaalisen kyselylomakkeen tausta oli vihreä, vaikka se ei näy opinnäytetyön liitteessä). Tärkeää luottamuksen pitämisessä on se, että kun vastaajat tulevat olemaan minuun yhteydessä, niin minun on myös oltava käytettävissä, ja olla läsnä heidän kysymyksilleen.

Viidentenä eettisenä pohdintana Naukkarinen (1996:120) listaa väittämän siitä, että miten tutkija huolehtii siitä, että tutkimus hyödyttää tutkimukseen osallistujia. Tutkimuksen suunnittelussa on huomioitava, että vastaajien saama hyöty on aina suurempi kuin tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat haitat (Naukkarinen 1996:120). Potentiaalisina riskeinä tai haittoina tutkimuksessani voivat olla vastaajien motivaation puute kyselyä kohtaan, kyselyn vastaamiseen kuluva aikaa koetaan pitkänä, kyselyn rankka aihe voi herättää epämielisiä tunteita vastaajissa, minkä takia he jättävät kokonaan vastaamatta kyselyyn, sekä mahdollinen vastaajien kielimuuri, voivat olla potentiaalisia tutkimuksen haittoja.

Haittojen ratkaisunäkökulma, jota en ole vielä aikaisemmin maininnut liittyy kyselyn ajankäytön minimoimiseen. Google-Forms alustalla jaoin kysymykset sen mukaan, minkä vastausvaihtoehdon vastaaja valitsee. Tämä tarkoittaa sitä, että vastaajalle tulee näkyviin vain hänen vastausvaihtoehtoon liittyvät kysymykset. Eli jos vastaaja ei esimerkiksi ole kokenut syrjintää, hänelle ei tule näkyviin lainkaan kysymyksiä, siitä missä ympäristössä tai kenen toimesta syrjintä on tapahtunut. Tämä voi hidastaa minun tutkimustulosten analysointivaihetta, mutta tällä tavalla pyrin estämään vastaajan mahdollisen turhautumisen ja motivaation loppumisen kesken kyselyn täyttämisen, ja huolehtia siitä, että kyselyn osallistumisella olisi enemmän hyötyjä kuin haittoja.

5.4 Kyselyn toteutus käytännössä ja tulosten analysointi

Opinnäytetyöni aineisto on kerätty aikavälillä 17.10.2024 - 7.11.2024. Kyselyn valmisteleminen alkoi kuitenkin tutkimuskirjallisuuteen tutustumisella. Valikoitujen materiaalien pohjalta tutkimustavaksi vahvistui digitaalinen kyselytutkimus, jonka jälkeen aloin kehittää kyselyn kysymyksiä. Tämä ei ollut helppoa, sillä kysymykset oli laadittava neutraaliksi, vaikka henkilökohtainen motiivi tutkimuksen tekemiselle oli hypoteesi siitä, että venäjänkieliset ovat kokeneet syrjintää Ukrainan sodan jälkeen. Käytin apuna ja inspiraationa muita kyselytutkimuksia syrjinnästä kuten esimerkiksi Kuusion, Seppäsen, Jokelan, Somersalon & Liljan.(2018-2019:88-89,91-93) FinMonik-tutkimusta syrjinnän muotojen ja turvallisuuden tunteen liittyvien kysymysten laatimisessa. Kun tutkimuskysymykset olivat valmiit, pyysin niistä palautetta vastuupettajaltani. Palautteesta saatujen korjauksien jälkeen pääsin siirtämään kysymykset digitaaliseen muotoon ja Google Forms alustalla työskentely alkoi.

En ollut aikaisemmin laatinut kyselyitä, minkä takia minulla meni jonkin verran aikaa siihen, että ymmärsin miten liittää tietoja Google Forms:iin ja miten se ylipäättään toimii. Suurimpana haasteena sähköisen kyselyn laatimisessa oli se, että miten asetan kysymykset niin, että ne mukautuvat vastaajan valitseman vastausvaihtoehdon mukaan eli toisin sanoen niin, että vastaaja näkee vain ne kysymykset, jotka liittyvät hänen valintaansa.

Jaoin kysymykset eri osioihin. Perustiedot, sekä kysymykset liittyen turvallisuuden- ja ryhmään kuulumisen tunteisiin koskivat kaikkia vastaajia. Ensimmäisen koettuun syrjintään liittyvän kysymyksen jälkeen, vastaajat jakautuivat eri osioihin heidän vastauksensa perusteella. Jos vastaaja vastasi, että hän on kokenut syrjintää tai ei osaa sanoa-, hänelle avautui kysymysosio, joka käsitteli syrjintäkokemuksia. Jos vastaaja va-

liitsi ettei ole kokenut syrjintää-, hänelle avautui suppeampi versio kyselystä, jossa siirryttiin suoraan kysymykseen, oletko ollut tilanteessa, jossa joku on pyytänyt sinua lopettamaan venäjän kielellä puhumisen tai jollain tavalla puuttunut siihen. Kyseisen kysymyksen takia päästään tilanteeseen, jossa oli pakko luoda vielä yksi erillinen osio, jossa piti erottaa kyllä, en osaa sano ja ei- vastaukset toisistaan. Tämä sen takia, koska vaikka vastaaja olisi kokenut syrjintää, hän ei välttämättä ole kokenut kysymyksen mukaista tilannetta sekä toisaalta vastaaja, joka ei ole kokenut syrjintää on taas voinut olla tilanteessa, jossa häntä on pyydetty lopettamaan venäjän kielellä puhuminen. Kaikissa osioissa vastaajan oli mahdollista palata kysymyksissä taaksepäin ja muokata omia vastauksia, mikä ilmoitettiin myös vastausohjeen yhteydessä. (Opinnäytetyön liitteenä on kyseinen vastaajien täyttämä kyselylomake, jossa kysymykset 1-9 koskevat kaikkia vastaajia, kysymykset 10-18 ovat tarkoitettu vastaajille, jotka eivät ole kokeneet syrjintää ja kysymykset 19-34 ovat vastaajille, jotka ovat kokeneet syrjintää Suomessa.)

Kun sähköinen kyselylomake oli valmis (8.10.2024), lähetin sen arvioitavaksi venäjänkieliselle lähipiirilleni (kuusi ihmistä), joka antoi minulle palautetta siitä. Verrokkiryhmäni antoi positiivista palautetta kyselystä, heidän mukaansa kysymykset olivat selkeitä, eikä olleet triggerisiä, vaikka niissä käsitelläänkin herkkiä henkilökohtaisia aiheita. Ehdotuksena tuli kahdelta verokilta lisätä kysymys, joka käsittelee henkilökohtaista kokemusta niin sanotusta syyllisyyden tunteesta, koska kyselyssäni tämä näkökulma on otettu huomioon vain yhden kysymyksen valmiissa vastausvaihtoehdossa. Huomio oli hyvä, mutta totesin, että minun tutkimusongelmaani se ei suoranaisesti liity, sillä tutkimuksessani kartoitetaan laajemmin koetun syrjinnän tilannetta, mutta verrokkiryhmäni ehdotus on hyvä idea jatkotutkimukselle. Pohdin itsenäisesti, että kysely saattaisi olla liian pitkä, ja harkitsin poistavani kokonaan turvallisuuden tunteeseen liittyvät kysymykset. Verrokkiryhmäläisteni mielestä nämä kysymykset kuitenkin virittivät hyvin aiheen pariin, minkä vuoksi kyseinen osio säilyi kyselyssä.

Lähetin sähköisen kyselylomakkeen SVK-liitolle (11.10.2024), jolta sain (14.10.2024) palautteena kääntää kysymykset ja vastausohjeen myös venäjänkieleksi. Käytin käännösapuna omaa venäjänkielen tuntemusta, natiivivenäjänkielistä lähipiiriäni, käännös-ohjelmia, Sanakirja.org, Google kääntäjää sekä Chat GPT:tä. Käännöstoimenpiteiden jälkeen tarkistin jälleen kerran kyselyn verrokkiryhmälläni, minkä jälkeen 17.10. kysely lähetettiin varsinaisille vastaajille.

Digitaalinen kysely sulkeutui vastaajilta 7.11.2024, minkä jälkeen siirryin vastausten analysointivaiheeseen. Kyselyn vapaamuotoiset vastaukset, joissa vastaajat tuottivat

itse tekstiä, analysoin teemoittelemalla ne eri teemoihin käyttäen apuna värikoodausta. Tulosten esittelyä varten valitsin jokaisesta teemasta sitä parhaiten kuvaavan vastauksen esimerkkisitaatiksi. Vapaamuotoisiin kysymyksiin vastaaminen oli vapaaehtoista. Näissä kysymyksissä käsiteltiin positiivisia kokemuksia ja näkemyksiä venäjänkielisyyteen liittyen, epäturvallisiksi koettuja paikkoja Suomessa, syrjäntäkokemuksia tai tarkempia kuvauksia negatiivisesta kohtelusta sekä vapaamuotoista palautetta. Vastajilta nousseet teemat esitellään tarkemmin kunkin vapaamuotoisen kysymyksen kohdalla kappaleessa (6) Tulokset.

Digitaalisen kyselyn monivalintavastaukset analysoin SWOT-analyysin avulla. Ennen analysoinnin aloittamista, minun oli yhdistettävä saatu data yhteen kaavioon, koska vastaajien vastaukset olivat ryhmitelty Google-Formsissa vastausvaihtoehtojen mukaisesti (niihin, jotka olivat kokeneet syrjintää ja niihin jotka eivät olleet kokeneet syrjintää). Näin ollen kävin läpi jokaisen vastauksen yksitellen läpi ja muodostin niistä Excel-ohjelman avulla digitaaliset kaaviot. Tämän jälkeen kirjoitin auki jokaisen kaavion sisällön ja tiedonannon ja lopuksi kokosin kaikki tiedot yhteen SWOT-analyysiä varten.

SWOT-analyysissä tarkastelin saatuja vastauksia tutkimuksen sisäisten vahvuuksien ja heikkouksien sekä tulevaisuuden mahdollisuuksien ja uhkien näkökulmista. Lisäksi sisällytin analyysiin tutkimuskirjallisuudesta poimittuja käsitteitä ja termejä tutkimuksen arviointia varten. SWOT-analyysin aikana tarkastelin näiden käsitteiden esiintymistä tai puuttumista vastauksista, ja muodostin niiden pohjalta tutkimuksen johtopäätökset.

SWOT-analyysi toimi keskeisenä työkaluna tutkimuksen johtopäätösten tekemisessä sekä tulosten tarkastelussa eri näkökulmista. Sen avulla vertailin, miten saadut tutkimustulokset voivat vaikuttaa venäjänkielisten tulevaisuuteen Suomessa, erityisesti jos nykyiset olosuhteet ja kokemukset jatkuvat pitkäkestoisesti samanlaisina. Tutkimuskysymykseni keskittyvät myös vertaamaan venäjänkielisten kokeman syrjinnän tilannetta ennen ja jälkeen Ukrainan sodan alkamisen. SWOT-analyysin avulla pystyin tarkastelemaan näitä ilmiöitä monipuolisesti ja syvällisesti. (SWOT-analyysin tiivistelmätaulukko on lisätty opinnäytetyön liitteeksi.)

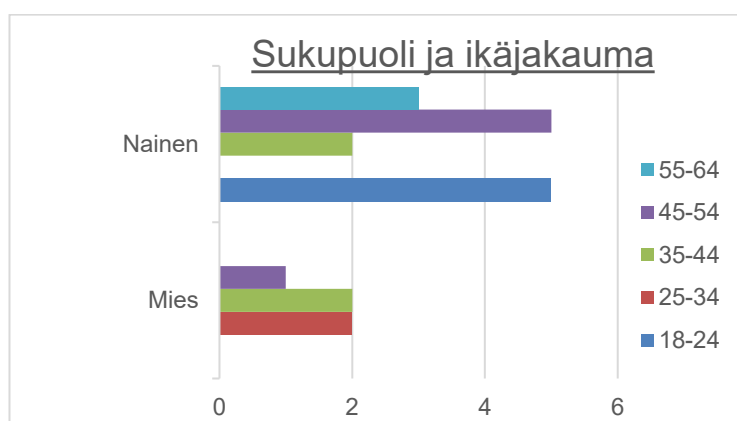
6 Tulokset

Kyselytutkimukseen osallistui 20 henkilöä. Tässä Tulokset-kappaleessa esitellään vastaajien taustatiedot, kuten ikä, sukupuoli, maakunta ja asuinaika Suomessa. Lisäksi

kappaleessa käsitellään vastaajien kuulumisen kokemuksia, turvallisuuden ja turvattomuuden tunteita, koettua syrjintää, venäjänkielisyyteen liittyviä positiivisia kokemuksia sekä vapaassa palautteessa esiin nousseita näkökulmia. Tämä kappale tarjoaa kattavan kokonaiskuvan kyselyyn vastanneiden henkilöiden näkemyksistä ja kokemuksista koetusta syrjinnästä, sekä tulokset näistä esitetään myös kaavioiden avulla.

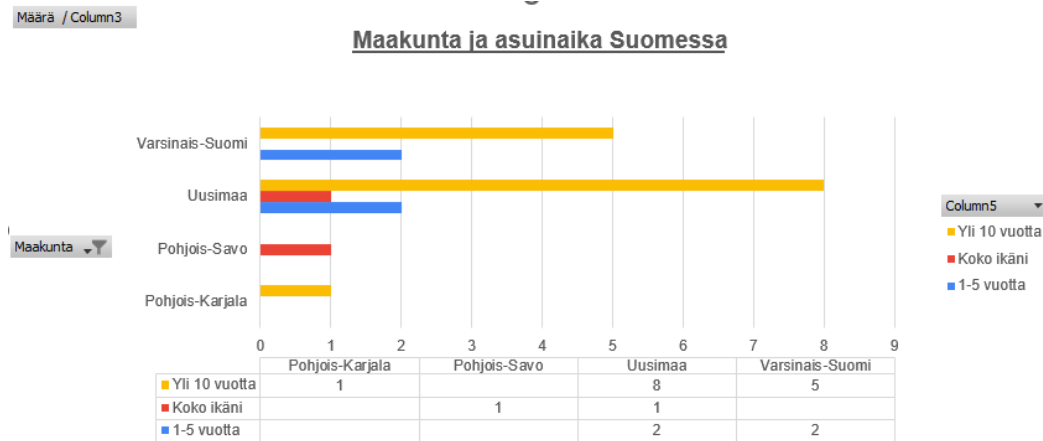
6.1 Taustatiedot

Suurin osa kyselyn vastaajista olivat naisia (15/20) ja loput (5/20) olivat miehiä. Kukaan vastaajaryhmästä ei ollut muunsukupuolinen ja kaikki olivat halukkaita ilmoittamaan sukupuolensa avoimesti. Kuvioista 1 voidaan huomata, että eniten vastaajia oli ikäjakaumassa 45-54. Alaikäisiä sekä yli 65-vuotiaita vastaajia ei kyselyssä ilmennyt.

Kuvio 1. Sukupuoli ja ikäjakauma

Kaikki vastaajani olivat halukkaita kertomaan kuinka kauan he ovat asuneet Suomessa. Kyselyssäni ei ilmennyt yhtään 6-10 vuotta- ja alle vuoden asunutta vastaajaa. Suurin osa vastaajista (14/20) oli asunut Suomessa yli 10 vuotta. Koko ikänsä Suomessa oli asunut kaksi (2/20) vastaajaa, ja 1-5 vuotta Suomessa oli asunut neljä (4/20) henkilöä vastaajistani. Eniten vastaajia oli Uudeltamaalta (11/20) ja suurin osa heistä (8/20) on myös asunut Suomessa yli 10 vuotta. Toiseksi eniten vastaajista ilmoitti maakunnakseen Varsinais-Suomen (7/20).

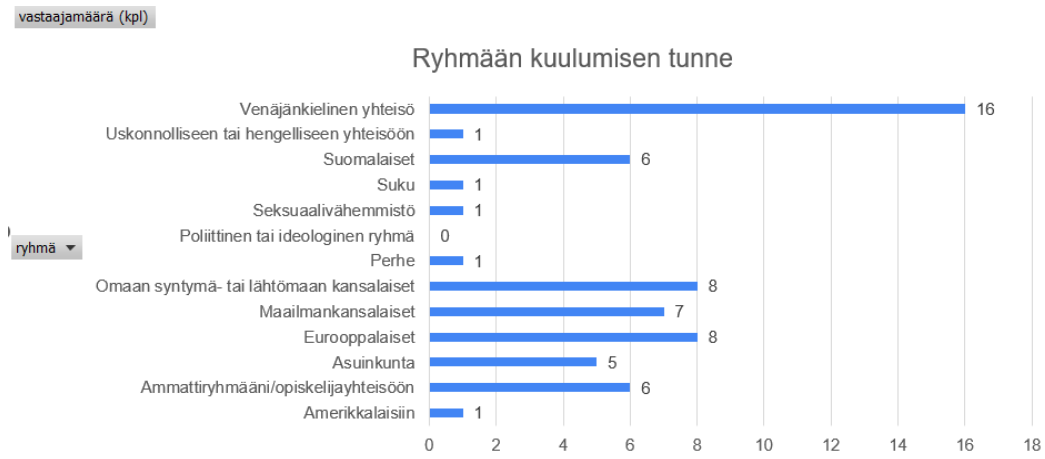
Kuvio 2. Maakunta ja asuinikä Suomessa

6.2 Kuulumisen -, tuvattomuuden- ja turvallisuuden kokemus

Seuraavaksi kyselyssä viriteltiin vastaajaa siihen, että kyselyyn kuuluu myös henkilökohtaisten asioiden ja mielipiteiden jakaminen. Seuraavat kysymykset liittyivät turvallisuuden- ja tuvattomuuden tunteeseen Suomessa, sekä kuulumisen kokemukseen ryhmässä-, Suomalaisessa yhteiskunnassa ja venäläisissä yhteisöissä.

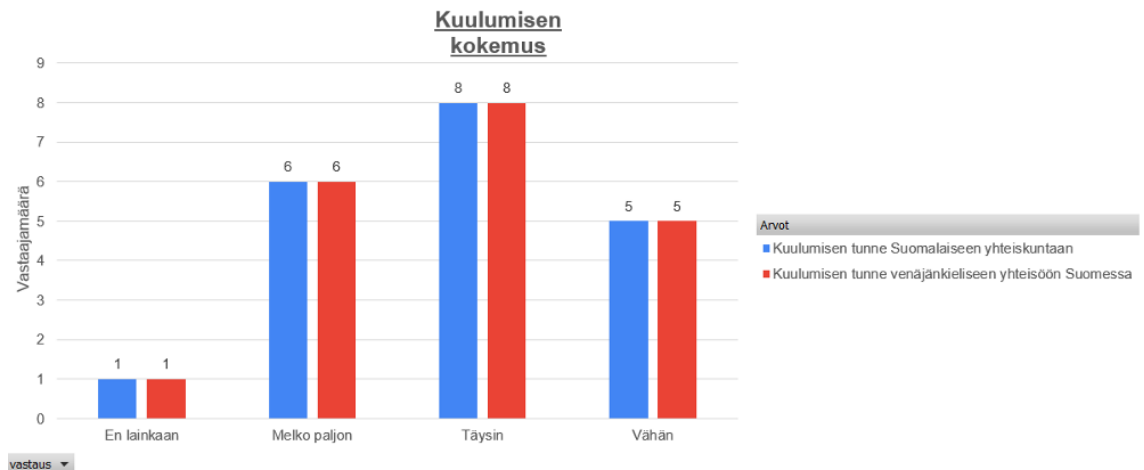
Ensin vastaajilta kysyttiin heidän kuulumisen kokemuksistaan ryhmässä. Vastaajat saivat valita niin monta tarjottua ryhmää kuin halusivat, ja kokivat itselleen sopivaksi. Kyselyssä tarjottuja valmiita ryhmiä olivat asuinkunta, suomalaiset, eurooppalaiset, venäjänkielinen yhteisö, oman syntymä- tai lähtömaan kansalaiset, maailmankansalaiset, uskonnollinen tai hengellinen yhteisö, ammatillinen- tai opiskelijayhteisö sekä poliittinen tai ideologinen ryhmä. Vastaajat saivat myös lisätä oman vaihtoehdon ryhmästä, jos haluttua ryhmää ei löytynyt valmiista listasta.

Eniten vastaajien ääniä sai venäjänkielinen yhteisö (16/20). Ryhmät eurooppalaiset ja oman syntymä- tai lähtömaan kansalaiset saivat molemmat toiseksi eniten vastaajien ääniä (8/20). Maailman kansalaisiin koki kuuluvansa seitsemän (7/20) vastaajaa, ja niin suomalaisiin (8/20), että ammattiryhmään/opiskelijayhteisöön (8/20) koki molempiin kuuluvansa kahdeksan vastaajaa. Vastaajien omia ryhmänostoja olivat perhe, suku, seksuaalivähemmistö ja amerikkalaiset, joista kaikki saivat yhden maininnan (1/20). Asuinkuntaansa koki kuuluvansa viisi (5/20) vastaajaa. Poliittiseen/ ideologiseen ryhmään ei kokenut kuuluvansa kukaan kyselyn vastaajista (0/20).

Kuvio 3. Ryhmään kuulumisen tunne

Yhdistin vastaajien kokemuksen kuulumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan ja venäjänkieliseen yhteisöön Suomessa samaan kaavioon, sillä molemmat kysymykset saivat vastaajilta identtiset vastaukset. Suurin osa vastaajista (8/20) kokee kuuluvansa täysin sekä venäjänkieliseen yhteisöön, että suomalaiseen yhteiskuntaan. Melko paljon kuulumisen kokemusta kokee (6/20) vastaajaa, ja vähän kuulumisen kokemusta ilmoitti (5/20) vastaajaa. Yksi vastaaja (1/20) ei koe lainkaan kuuluvansa venäjänkieliseen yhteisöön Suomessa, eikä myöskään suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kuvio 4. Kuulumisen kokemus Suomalaiseen yhteiskuntaan ja venäjänkieliseen yhteisöön Suomessa

Seuraavaksi kyselyssä siirryttiin käsittelemään vastaajan kokemuksia arkiympäristöjen näkökulmasta ja, myös viriteltiin vastaajaa pohtimaan aiheita yhä henkilökohtaisemmalla tasolla. Tässä kysymyksessä vastaajan tuli valita niin monta vaihtoehtoa kuin hän kokee

pitävän paikkansa hänen kohdallaan. Kysymys käsitteli turvallisuuden tunnetta ja vastaajan oli valittava kaikki paikat, joissa hän kokee olonsa turvalliseksi. Valmiiksi annettuja esimerkkejä turvallisista paikoista olivat yleisötapahtumat, yleiset puistot, työpaikka, ostoskeskukset, koulu, kodin lähikadut ja julkiset liikennevälineet. Kaikkia vastausvaihtoehtoja oli valittu paljon, mutta eniten turvallisuuden tunnetta koettiin työpaikalla (16/20) ja kodin lähikaduilla (16/20). Vähiten vastaajien ääniä valmiista vaihtoehdoista sai koulu (11/20). Vastaajat myös saivat lisätä omia vaihtoehtoja turvallisista paikoista, joita olivat koti, kotona perheen kanssa ja kaikkialla.

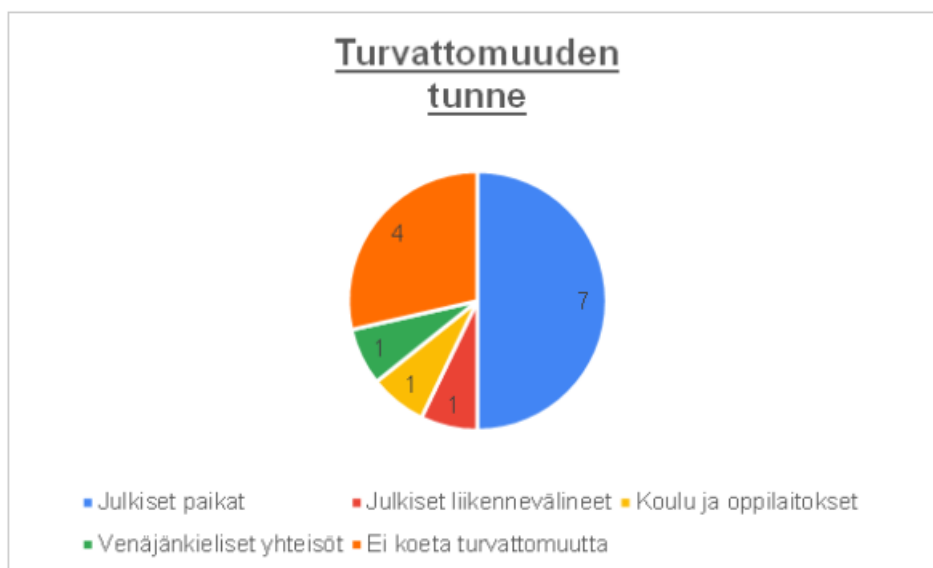

Kuvio 5. Turvallisuuden tunteen kokemus

Vastaajat saivat seuraavaksi kertoa halutessaan vapaamuotoisesti, jos he olivat kokeneet turvattomuutta edellä mainituissa paikoissa tai lisätä omia vaihtoehtoja ja näkemyksiä kyseisestä aiheesta

Teemoittelin nämä vastaajien vastaukset ja muodostin niistä viisi eri teemaa. Eniten (7/20) vastaajat olivat listanneet turvattomiksi paikaksi julkisia paikkoja kuten yleisötapahtumat, kodin lähikadut, ”ulkona”, kaupat, sekä yksi vastaaja korosti, että julkiset paikat, jossa on paljon ihmisiä, aiheuttavat hänelle eniten turvattomuuden tunnetta. Näistä vastauksista muodostui teema Julkiset paikat. Toiseksi eniten vastaajista (4/20) olivat sitä mieltä, ettei he koe turvattomuutta Suomessa ollenkaan. Yksi vastaajista myös korosti, ettei Suomessa ole yhtään sellaista paikkaa, jossa hän kokisi turvattomuutta. Jäljelle jääneitä vastaajien esille tuomia teemoja oli mahdotonta yhdistää yhdeksi teemaksi, koska ne edustavat kaikki eri ympäristöjä. Vastaajat nostivat turvattomiksi paikoiksi julkiset liikennevälineet (1/20), koulut ja oppilaitokset (1/20), sekä venäjänkieliset yhteisöt (1/20). Jokaista teemaa vastaajat olivat tuoneet vastauksissaan esille kerran. Kaikkiaan

tähän turvattomia paikkoja käsittelevään kysymykseen vastasi (14/20) vastaajaa, mikä tarkoittaa, että kuusi vastaajaa jätti vastaamatta kyseiseen kysymykseen.

Kuvio 6. Turvattomuuden tunne

6.3 Koettuun syrjintään liittyvät kysymykset

Kyselyssä seuraavaksi olivat vuorossa opinnäytetyöni kannalta tärkeimmät tutkimuskysymykset, jotka käsittelevät vastaajien koettua syrjintää Ukrainan sodan syttymisen jälkeen. Aluksi oli jaettava vastaajat kahteen ryhmään, henkilöihin, jotka ovat kokeneet syrjintää tai negatiivista kohtelua Suomessa, ja henkilöihin jotka eivät ole kohdanneet niitä. Tämä tehtiin seuraavan kysymyksen avulla. Kysymyksen tulos osoittaa, että vastaajista puolet (10/20), ovat kokeneet tai havainneet venäjänkielisiin kohdistuvaa syrjintää tai negatiivista kohtelua. Kahdeksan (8/20) vastaajaa ei ole havainnut viimeisen kahden vuoden aikana venäjänkielisiin kohdistuvia syrjiviä toimia lainkaan ja kaksi (2/20) vastaajaa ei ollut varma kyseisestä tilanteesta.

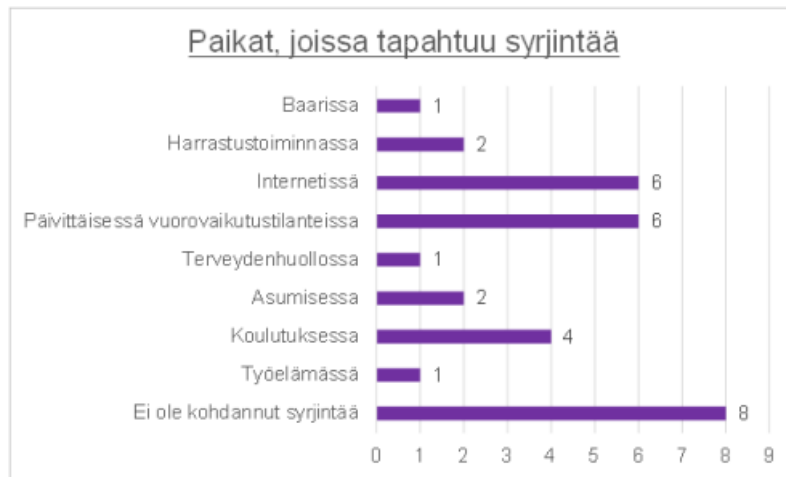

Kuvio 7. Syrjintä ja negatiivinen kohtelu Ukrainan sodan jälkeen

Seuraavaksi vastaajilta, kysyttiin, missä paikoissa syrjintää heidän mukaansa tapahtuu. Jälleen kerran vastaajat saivat valita niin monta esimerkkipaikkaa kuin kokivat olevan relevantteja omalla kohdallaan. Valmiita vastausvaihtoehtoja paikoista olivat työelämä, koulutus, asuminen, terveydenhuolto, päivittäiset vuorovaikutustilanteet, internet, harrastustoiminta sekä väite siitä, ettei ole kohdannut syrjintää. Vastaajilla oli myös mahdollisuus lisätä omia vaihtoehtoja paikoista, joissa heidän mielestään syrjintää oli tapahtunut.

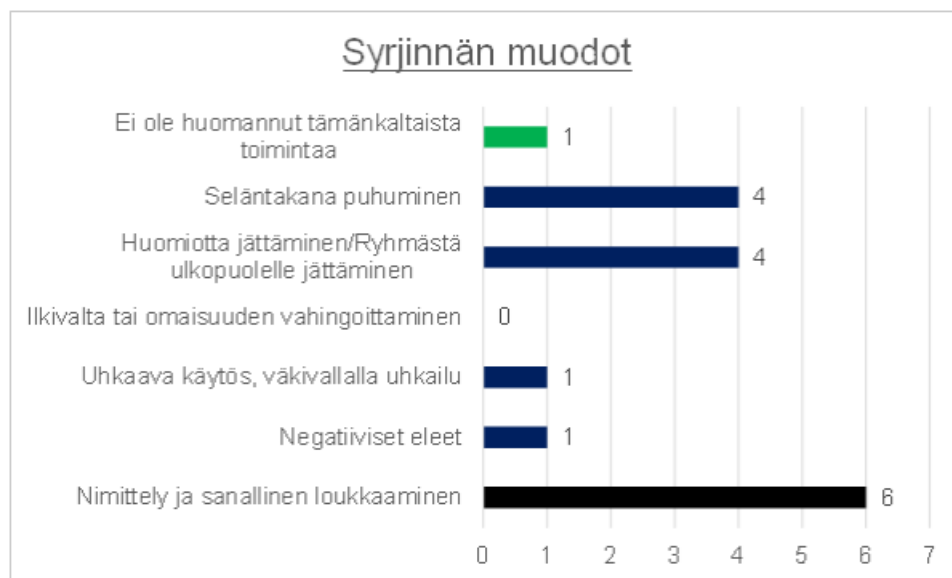
Vastaajista edelleen kahdeksan (8/20) valitsi vaihtoehdon, ettei ole kokenut syrjintää ja yksi (1/20) heistä myös korosti, ettei ole kertaakaan kokenut syrjintää Suomessa. Tämän jälkeen nämä vastaajat, jotka eivät olleet kokeneet syrjintää siirtyivät automaattisesti kyselyn kysymykseen, joka käsitteli venäjänkielen käyttöön puutumista (Kuvion 11).

Muiden vastaajien mukaan ympäristöistä vähiten syrjintää koettiin työelämässä (1/20) sekä terveydenhuollossa (1/20). Vastaajien mukaan eniten syrjintää tapahtuu internetissä (6/20) sekä päivittäisessä vuorovaikutustilanteissa (6/20). Koulutuksessa koettiin toisiksi eniten syrjintää (4/20). Yksi (1/20) vastaajista oli myös lisännyt oman vastauksen paikasta, jossa hän oli kohdannut syrjintää, mikä oli baari. Kaksi vastaajaa koki myös harrastustoiminnassa (2/20) sekä asumisessa (2/20) syrjintää.

Kuvio 8. Paikat, joissa tapahtuu syrjintää

Syrjintää ilmentävien paikkojen kartoittamisen jälkeen, vastaajilta kysyttiin minkä tyyppistä syrjintää he ovat kohdanneet. Vastaajat nostivat yleisimmäksi syrjinnän muodoksi nimittelyn ja sanallisen loukkaamisen, jota on kokenut kuusi vastaaja (6/20). Ilkivaltaa ja omaisuuden vahingoittamista vastaajaryhmästäni ei ole kokenut kukaan (0/20). Kun taas selän takana puhuminen (4/20), ja huomiotta jättäminen/ryhmästä ulkopuolelle jättäminen (4/20), olivat toiseksi yleisempiä vastauksia, koska molemmat syrjinnän muodot saivat neljän vastaajan kannatuksen. Negatiivisia eleitä (1/20) ja uhkaavaa käytöstä (1/20) olivat kokeneet yksi vastaaja per syrjinnän muoto. Yksi (1/20) vastaaja ei ollut kokenut tai kohdannut syrjinnän muotoja ollenkaan.

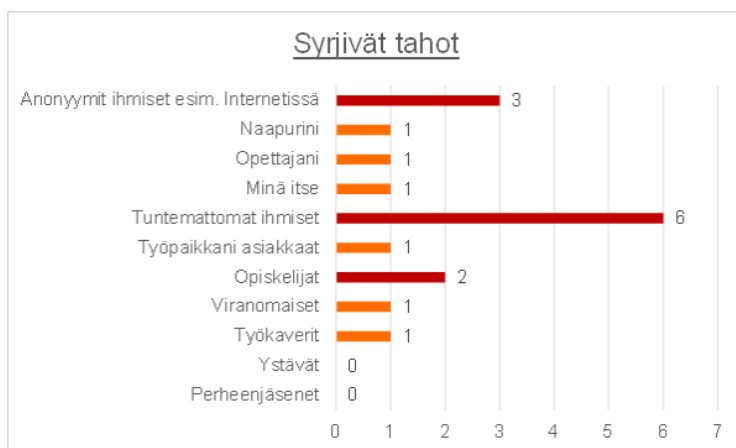
Kuvio 9. Syrjinnän muodot

Seuraavaksi vastaajilla oli mahdollisuus kertoa tarkemmin negatiivisesta kohtelusta tai syrjintätilanteesta omin sanoin, mikäli he halusivat. Annetut vastaukset avaavat vastaajien näkökulmasta syrjinnän kokemuksia heidän omilla sanoillaan, vaikka avoimia vastauksia kertyikin vain vähän.

Kun äitini matkusti bussissa ja puhui venäjäksi puhelimessa, vanhempi mies uhkasi häntä sormella, ikään kuin ei saisi puhua venäjää julkisilla paikoilla

Venäjän federaation aloittaman sodan vuoksi, koen joka paikassa kielteistä suhtautumista venäjänkieliseen väestöön, mikä on loogista ja ymmärrettävää.

Kyselyssä selvitettiin seuraavaksi tahot, jotka olivat toimineet vastaajia kohtaan syrjivästi, edellä mainittuja syrjinnänmuotoja käyttäen, joita olivat siis selän takana puhuminen, huomiotta jättäminen/ryhmästä ulkopuolelle jättäminen, ilkeä ja omaisuuden vahingoittaminen, uhkaava käytös/väkivallalla uhkailu, negatiiviset eleet sekä nimittely ja sanallinen loukkaaminen (Kuvio 9). Tässä kysymyksessä vastaajilta ei tullut omia nosterjoja ja esimerkkejä syrjivistä tahoista. Valmiita vaihtoehtoja syrjivistä tahoista olivat anonyymit ihmiset, naapurit, opettajat, minä itse, tuntemattomat ihmiset, työpaikan asiakkaat, opiskelijat, viranomaiset, työkaverit, ystävät ja perheenjäsenet. Kyselyn tulos syrjivistä tahoista (Kuvio 10) osoittaa, että eniten syrjinnän kokemuksia ovat aiheuttaneet vastaajille tuntemattomat ihmiset (6/20). Toiseksi eniten vastaajat olivat kohdanneet syrjiviä anonyymisti internetissä (3/20), sekä opiskelijat syrjivinä tahoina, ovat saaneet kahden (2/20) vastaajan maininnan. Perheenjäsenet ja ystävät eivät ole toimineet vastaajia kohtaan syrjivästi (0/20). Loput esimerkkiryhmät – naapuri (1/20), opettajani (1/20), minä itse (1/20), työpaikkani asiakkaat (1/20), viranomaiset (1/20), ja työkaverit (1/20), – saivat kaikki yhden maininnan, vastaajien kokemina syrjivinä tahoina.

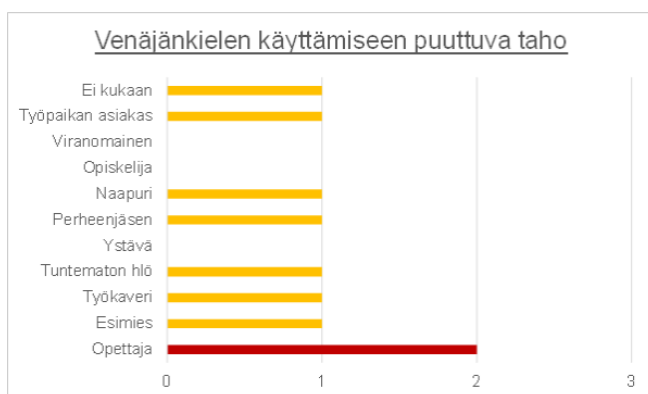
Kuvio 10. Syrjivä osapuoli

Seuraavassa kysymyksessä vastaajilta kysyttiin, onko vastaaja ollut tilanteessa, jossa joku on pyytänyt häntä lopettamaan venäjän kielellä puhumisen tai jollain tavalla puuttunut siihen. Kysymyksessä vastaukset hajaantuivat selkeästi sillä yli puolet (12/20) vastaajista koki, ettei kukaan ole puuttunut venäjän kielen puhumiseen, kun taas kuusi (6/20) vastaajaa päinvastoin koki, että venäjänkielen puhumiseen on puututtu. Kaksi (2/20) vastaajista eivät olleet varmoja tilanteesta (Kuvio11).

Kuvio 11. Puuttumiset venäjänkielen käyttöön

Kyselyllä selvitettiin myös tahoja, jotka ovat puuttuneet venäjänkielen puhumiseen. Vastaajat saivat taas valita niin monta vaihtoehtoa, jotka he kokivat koskevan itseään. Valmiita vastausvaihtoehtoja venäjänkielen käyttämisen puuttuvista tahoista olivat: Ei kukaan, työpaikan asiakas, viranomainen, opiskelija, naapuri, perheenjäsen, ystävä, tuntematon henkilö, työkaveri, esimies ja opettaja. Tässä kysymyksessä vastaukset myös hajaantuivat selkeästi. Kaksi (2/20) vastaajista ilmoitti syrjivän tahon olevan opettaja. Viranomaiset, opiskelijat ja ystävä ryhmät koettiin tahoina, jotka eivät ole puuttuneet vastaajien venäjänkielen käyttöön (0/20). Loput ryhmät saivat yhden äänen vastaajilta.

Kuvio 12. Venäjänkielen käyttämiseen puuttuva taho

Seuraavaksi kyselyssä tiedusteltiin, oliko vastaajaa puolustettu tilanteessa, jossa hänen venäjänkielen käyttöään oli rajoitettu. Tämä kysymys esitettiin vain niille vastaajille, jotka olivat aiemmin ilmoittaneet kohdanneensa tilanteen, jossa heidän venäjän kielen käyttöään oli rajoitettu. Vastausvaihtoehtoina olivat kyllä, ei ja en ole varma. Viittä (5/20) vastaajaa ei oltu puolustettu tilanteissa, joissa heidän venäjänkielen käyttöä oli rajoitettu, yksi (1/20) vastaaja ei ollut varma tilanteesta, ja kahta (2/20) vastaajaa puolustettiin. Jatkokysymyksellä selvitettiin kuka puolustava henkilö tilanteessa oli, johon tuli kolme (3/20) vastausta: Minä itse.

Kuvio 13. Onko vastaaja puolustettu tilanteessa, jossa venäjän käyttöä oli rajoitettu?

Kyselyssä selvitin vastaajilta myös heidän kokemuksista syrjinnästä Suomessa ennen Ukrainan sotaa. Vastaajista yli puolet (12/20) ei ole kohdannut syrjintää Suomessa ennen Ukrainan sotaa, viisi (5/20) vastaajaa päinvastoin on kohdannut, ja kolme (3/20) ei osannut sanoa.

Kuvio 14. Venäjänkielisten kokema syrjintä ennen Ukrainan sotaa

Vastaajat saivat kertoa oman yleisen mielipiteensä venäjänkielisiin kohdistuvasta syrjinnästä, tai negatiivisesta kohtelusta, pohjautumatta heidän henkilökohtaisiin kokemuksiinsa asiasta. Vastaajien oli jatkettava väittämää: "Ukrainan sodan syttymisen jälkeen venäjänkielisiin on kohdistunut negatiivista kohtelua tai syrjintää", ja täydentää se valmiilla vastausvaihtoehdolla, jotka olivat: enemmän, ei muutosta, vähemmän ja en osaa sanoa.

Yhdeksän (9/20) vastaajaa oli sitä mieltä, että venäjänkielisiin kohdistuva negatiivinen kohtelu tai syrjintä on Ukrainan sodan jälkeen yleistynyt, neljä (4/20) vastaajaa oli sitä mieltä, että päinvastoin negatiivista kohtelua ilmeni vähemmän, myös neljän (4/20) vastaajan mielestä venäjänkielisten kohtelussa ei ole tapahtunut muutosta ja kaksi (2/20) vastaajista ei osannut ottaa tilanteeseen kantaa. Yksi (1/20) vastaaja jätti vastaamatta kysymykseen.

Kuvio 15. Negatiivinen kohtelu Ukrainan sodan syttymisen jälkeen

Seuraavaksi vastaajilta selvitettiin ovatko he jättäneet kertomatta ihmisille venäjänkielisydestään negatiivisten kokemusten pelossa. Kyselyn tulos osoittaa, että vastaajista viisi (5/20) ei ylipäätään koe tarpeelliseksi kertoa muille ihmisille venäjänkielisydestään, kaksitoista (12/20) vastaajaa ei ole jättänyt tietoa venäjänkielisydestään kertomatta, ja kolme (3/20) vastaajista on puolestaan jättänyt tiedon kertomatta.

Kuvio 16. Venäjänkielisyydestä kertomatta jättäminen negatiivisten kokemusten pelossa

Vastaajien venäjänkieleen käyttöön puuttumista käsiteltiin aikaisemmin kuvioissa 11 ja 12. Kyselyn tarkoituksena oli myös selvittää vastaajien oma kokemus siitä, että onko Ukrainan sota vaikuttanut heidän venäjänkielen käyttämiseen julkisilla paikoilla, mikä selvitettiin seuraavan kysymyksen avulla, joka oli: Oletko käyttänyt venäjänkieltä vähemmän julkisilla paikoilla Ukrainan sotatilanteen vuoksi?

Vastaajista yksi (1/20) ei osannut sanoa näkemystään tilanteesta. Puolet vastaajista (10/20) ovat puhuneet samalla tavalla kuin ennen sotatilannetta, eli heidän venäjänkielen käyttäminen julkisella paikalla ei ole muuttunut. Yhdeksän (9/20) vastaajista ovat käyttäneet venäjänkieltä vähemmän julkisilla paikoilla Ukrainan sotatilanteen vuoksi.

Kuvio 17. Venäjänkielen käyttäminen julkisilla paikoilla

Tämän jälkeen syrjintää kokeneilta vastaajilta kysyttiin, ovatko vastaajat keskustelleet kokemistaan negatiivisista tilanteista tai syrjinnästä jonkun kanssa. Tällä kysymyksellä

pyrittiin selvittämään, kuinka moni vastaaja on päässyt tai halunnut keskustella negatiivisista tilanteista tai syrjinnästä. Negatiivisista tilanteista ja syrjinnästä keskusteleminen on ollut yleistä, sillä yksitoista (11/20) vastaajaa ovat keskustelleet aiheista jonkun toisen henkilön kanssa, neljä (4/20) vastaajaa eivät ole keskustelleet asiasta, ja yksi (1/20) vastaaja ei osannut sanoa.

Jatkokysymyksellä selvitettiin vastaajilta, keiden kanssa he ovat päässeet keskustelemaan syrjinnästä ja negatiivisista tilanteista. Vastaajat saivat valita niin monta vaihtoehtoa kuin halusivat. Valmiita vastausvaihtoehtoja olivat: Perheeni, ystäväni, työkaverini, esimieheni ja ammattilaiset (esim. sosiaalityöntekijä, psykologi). Eniten aiheista vastaajat olivat keskustelleet ystävien kanssa (9/20) ja toiseksi eniten perheen kanssa (8/20). Kaksi (2/20) vastaajista olivat keskustelleet aiheista työkaverin kanssa ja yksi (1/20) oli keskustellut esimiehen kanssa. Yksi (1/20) vastaaja oli myös keskustellut syrjinnästä ja negatiivisesta kohtelusta ammattilaisten kanssa.

Kuvio 18. Negatiivisista tilanteista ja syrjinnästä keskusteleminen

6.4 Venäjänkielisyyden positiiviset kokemukset ja vapaa sana osio

Vastaajat saivat kertoa vapaamuotoisesti venäjänkielisyyttään koskevista positiivisista asioista ja kokemuksistaan, jotka ovat tapahtuneet Suomessa. Kirjoitin kaikki vastaajien vastaukset puhtaaksi ja kokosin samoja asioita käsittelevät vastaukset yhteen ja teemoittelin ne. Yhteensä vastauksia tuli viisitoista ja niiden mukaan syntyi kolme eri teemaa: Ihmissuhteet ja yhteisö, Työ ja ammatillinen elämä, sekä Itsetunto ja identiteetti.

Ihmisuhteet ja yhteisö- teemassa, nousee vahvasti esille vastaajien mukaan ystävät. Vastaajat kokevat venäjänkieliset ystävänsä tärkeinä hyvinvointia tukevina tekijöinä elämässään. Vastaajat korostavat myös perheenjäsenten, oman kielen, sekä venäjänkielisten järjestöjen merkityksen sosiaalisissa verkostoissa, kulttuurisessa identiteetissään sekä henkilökohtaisessa hyvinvoinnissaan. Yksi vastaaja kirjoitti näin:

Valtava määrä venäjänkielisiä ystäviä. Olen aktiivinen venäjänkielisen yhteisön jäsen.

Eniten positiivisia mainintoja saivat vastaajien kokemukset. Vastaajat nostivat vahvasti esille sen, että venäjänkielentaidolla on töissä suuri merkitys ja, että sitä arvostetaan Suomen työmarkkinoilla. Vastaajat nostivat esille myös sen, että työympäristöissä venäjänkielen hallitseminen on todella hyödyllistä esimerkiksi tulkkauksissa tai kommunikoinnissa asiakkaiden kanssa, jotka eivät hallitse englantia, mutta ymmärtävät venäjää. Usea vastaaja nostaa esille myös sen, että rekrytointi päätös työtehtävään on tehty venäjänkielisyuden perusteella tai se on katsottu etuna rekrytointitilanteessa. Eräs vastaaja kuvasi venäjänkielisyhteensä liittyviä positiivisia kokemuksia näin:

Työssä arvostettu taito. Välillä työskentelen venäjänkielisten perheiden kanssa.

Viimeinen vastaajien venäjänkielisyuden positiivisia asioita käsittelevä teema oli itsetunto ja identiteetti. Tuloksissa nousi esille se, että vastaajat ovat ylpeitä omasta venäjänkielisestä taustastaan. Omaa kieltä- ja kulttuuria arvostetaan ja niitä pidetään vahvana osana omaa minäkuvaa ja identiteettiä.

Pidän siitä, että olen venäläinen. Ei ole väliä, pidetäänkö minusta vai ei, sillä minä pidän itsestäni.

Kyselyn lopuksi vastaajat saivat kertoa mitä halusivat, liittyen aiheeseen tai kyselyyn. Teemoittelin jälleen kerran vastaajien vastaukset, joita oli yhteensä myös viisitoista. Keskeisiksi teemoiksi muodostuivat: Syrjinnän ja ennakkoluulojen kokemus, Syrjinnän harvinaisuuden kokemus, Yhteiskunnan asenteet ja tuki, Itsetunto ja identiteetti sekä Poliittinen ja kulttuurillinen konteksti.

Eniten tuloksissa nousi esille koetun syrjinnän näkökulma. Vastaajat nostivat esille syrjinnän kokemuksen aiheuttavaa turvattomuuden tunnetta, ennakkoluulojen kohtaamista ja yleistämistä. Yksi vastaajista nostaa kokemuksensa siitä, että syrjintää ilmenee hänen mukaansa enemmän venäläisiä kohtaan kuin venäjänkielisiä kohtaan. Vastauksissa tuli ilmi myös toisen vastaajan kokemus, jonka mukaan vastaaja kokee jatkuvaa

rasistista kohtelua, toisilta venäjänkielisiltä ihmisiltä. Seuraavaksi yksi lainaus vastaajan vastauksesta:

Kaikki venäjänkieliset laitettiin samaan muottiin, myös ne jotka ovat sotaa vastaan.

Toiseksi isoin teema muodostui vastauksista, joiden mukaan syrjintää Suomessa oli koettu harvoin. Vastaajista kaksi eivät ole kohdanneet ollenkaan syrjintää venäjänkielisyytensä vuoksi. Yksi vastaajista korostaa sitä, että on kohdannut syrjintää erittäin harvoin ja ainoastaan pyyntönä olla puhumatta venäjänkielellä.

Vapaamuotoisten vastausten loput teemat koostuivat kahdesta vastaajien vastauksesta. Yhteiskunnan asenteet ja tuki- teemassa vastaajat nostivat esille näkemystään siitä, että venäjänkieltä ja kulttuuria ylläpitäviä yhdistyksiä olisi erityisen tärkeää tukea ja ylläpitää. Vastauksissa nousi esille myös kokemus siitä, että Ukrainan sodan syttymisen jälkeen suomalaiset ovat olleet poikkeuksellisen ystävällisiä venäjänkielisiä kohtaan ja osoittaneet myötätuntoa, vaikka yhden vastaajan mukaan hän ei koe kohtelua ansainneensa.

Aikaisemmin esille noussut Itsetunto ja identiteetti teema näkyi myös vapaamuotoisten vastausten osioissa, mutta vähän eri näkökulmasta. Vastaajat kokivat venäjänkielisyyden osaksi identiteettiään, mutta eivät koe kuitenkaan voimakasta tarvetta tuoda sitä vahvasti julki. Yksi vastaajista ei esimerkiksi halua puhua venäjää julkisilla paikoilla.

En häpeä olla venäläinen, mutta käyttäydyn hillitysti ja kunnioitan toisten tunteita. En anna kuitenkaan loukata itseään.

Viimeiseksi teemaksi nousi vastaajien vastausten perusteella poliittinen ja kulttuurillinen konteksti. Vastaaja nosti esille kriittisen pohdinnan siitä, että yhteiskunnallisessa ja julkisessa keskustelussa, akateemisten termien käyttöä kuten esimerkiksi ”Venäläinen kysymys”, on mietittävä tarkkaan. Vastaajan mukaan kieltä tai kulttuuria kuvaavien termien käyttö voi vaikuttaa Suomessa asuvien venäjänkielisten kohteluun ja mielikuviin heistä. Yksi vastaaja toi myös esille Ukrainan sodan vaikuttavan suoraan yhteiskunnalliseen- ja yksilötason pahoinvointiin.

Mitä nopeammin loppuu sota, sitä nopeammin ihmiset lakkaavat vihaamasta venäjänkielisiä niin paljon.

7 Johtopäätökset

Kyselyn tuloksien perusteella on mahdollista tehdä päätelmiä venäjänkielisen vastaajaryhmäni kokemasta syrjinnästä. Kyselyn tulokset osoittivat myös näkökulmia, joita en ollut etukäteen ajatellut löytäväni vastaajilta. On kuitenkin pidettävä mielessä, että tutkimusjoukkoni on suhteellisen pieni saavuttaakseen täysin luotettavan tutkimuksen kriteerit. Hirvisjärvi, Remes, Sajavaara (1997: 263) nostavat esille tutkimuksen analysointivaiheessa tärkeiksi analysoinnin mittareiksi tutkimuksen merkityksen, luotettavuuden ja käytettävyyden. Muun muassa näiden termien pohjalta sekä SWOT analyysin avulla analysoin seuraavaksi tutkimustuloksiani. Vertaan myös saamiani tutkimustuloksiani opinnäytetyön tietoperustassa mainittujen tieteellisiin tutkimuksien tutkimustuloksiin, sekä annan vastaukset tutkimuskysymyksiini.

7.1 Tutkimusongelman tarkastelu ja tuloksien vertailu opinnäytetyön tietoperustaan

Tutkimuksessani ei ollut varsinaista ongelmaa, vaan sen tehtävänä oli tutkimuskysymyksien mukaan selvittää onko ongelmaa olemassa. Kyselyn tulokset osoittavat, että ongelma on olemassa, sillä venäjänkieliset vastaajat ovat kohdanneet ja kokeneet syrjintää Suomessa Ukrainan sodan syttymisen jälkeen. Vastaajista puolet eivät ole kuitenkaan kohdanneet syrjintää, sekä suurin osa myös syrjintää kokeneista tunsi olonsa turvallisiksi Suomessa. Tutkimustulokset siis osoittavat, että syrjintäkokemukset ovat yksilöllisiä ja vaihtelevat merkittävästi, mikä korostaa tutkimusaiheen monimuotoisuutta. Tämän havainnon syrjintäkokemuksista vahvistavat myös tutkimuksessaan Castaneda, Rask, Koponen, Mölsä & Koskinen (2019:230).

Vaikka puolet vastaajista eivät olleet kokeneet syrjintää, vastauksista ilmenee, että tarve keskustellulle negatiivisista tilanteista ja venäjänkielisiin kohdistuvasta syrjinnästä on kuitenkin isompi kuin koetun syrjinnän selvitetty määrä. Vastauksista myös ilmenee se, ettei pelkästään syrjinnän uhriksi joutuva henkilö tarvitsee keskusteluapua, vaan myös muutkin venäjänkieliset (tutkimuksessani yli puolet). Tutkimustulokset kuvastavat myös Suomessa asuvien venäjänkielisten haavoittuvaa asemaa Ukrainan sodan aikana. Vaikka syrjintää ei olisi omakohtaisesti kokenut, poliittinen sota-asetelma asettaa venäjänkieliset mahdolliseen haavoittavan asetelman uhkaan. Tämän takia myös tarve keskustelulle on ymmärrettävää ja myös positiivista, sillä keskusteluapua haluavat, ovat sitä myös hyvin saaneet, niin läheisiltä kuin myös vähän työympäristöissäkin.

Ukrainan sodan kontekstissa, venäjänkielisten kokemaa syrjintäongelmaa pahentaa se, että vastaajien mukaan, syrjintää ja negatiivista kohtelua on koettu enemmän sodan syttymisen jälkeen kuin sitä ennen. Ukrainan sodan syttyminen on siis vaikuttanut negatiivisesti venäjänkielisten kokemaan syrjintään Suomessa, ja näin ollen myös toinen tutkimuskysymykseni saa myönteisen vastauksen. Vastaajien mukaan Suomi ei ole poikkeus koetun syrjinnän näkökulmasta verrattuna muihin Itä-Euroopan maihin, kuten esimerkiksi Latviassa, jossa venäjänkielisiin kohdistui Ukrainan sodan syttymisen jälkeen syrjiviä toimia (OSSER 2022:2).

Tutkimustulos, jonka mukaan Ukrainan sota on vaikuttanut negatiivisesti venäjänkielisten kokemaan syrjintään, vahvistuu sillä, että huomattava osa vastaajista on asunut Suomessa yli 10 vuotta. Pitkän asuinajan myötä he ovat pystyneet tunnistamaan syrjintätilanteita ja vertaamaan kokemuksiaan pitkältä aikaväliltä Suomessa. Castanedan, Raskin, Koposen, Mölsän, Koskisen (2019:238) mukaan pitkä asumisaika Suomessa sekä keskitasoinen suomen- tai ruotsin kielen taito ovat yhteydessä syrjintätilanteiden herkkään tunnistamiseen ja raportointiin.

Kyselyn tulosten mukaan suurin osa tutkimukseni otanta ryhmästä eivät koe työympäristöä syrjiväksi, vaan päinvastoin kokevat, että heidän venäjänkielisyys on katsottu etuna työpaikalla. Venäjänkieliset olivat myös valinneet kaikista arkiympäristöistä, työympäristöt kaikista turvallisimmiksi. Tilanne risteää opinnäytetyön tietoperustan kanssa (Mannila, 2017-2019:23, Nenonen, Kivelä, Ervasti, Joronen, & Villa (2021: 72, 89). Syynä tulokseen voi olla tutkimuksen suhteellisen pieni otantamäärä. Myös vastaajaryhmäni keskimääräinen ikä voi olla osatekijänä pieneen tutkimuksen otantamäärään, ja sen kautta vaikuttaa siihen, että venäjänkielisten näkökulmat koetusta syrjinnästä työympäristöissä jäivät rajallisiksi. Valli (2018:120) kertoo, että motivoituneimpia tutkimuksen vastaajia ovat yksilöt ikäryhmässä 15-25, kun taas omassa tutkimuksessa eniten vastaajia oli ikäjakauksessa 45-54. Riippumatta osatekijöistä, Hirsjärvi, Remesi & Sajavaara (1997:231) käyttämä termi reliabiliteetti eli tutkimuksen toistettavuus omassa tutkimuksessani risteää tietoperustan tutkimustuloksista. Tutkimuksen reliabiliteettiin liittyvät huomiot nousivat esiin SWOT-analyysin aikana, jossa se tunnistettiin yhdeksi tutkimuksen sisäisiä heikkouksia ylläpitäväksi tekijäksi (Liite: SWOT-analyysi tiivistelmä).

Heikkilä (2010:187–191) tuo esille reliabiliteetti termin jaon sisäiseen- ja ulkoiseen reliabiliteettiin. Sisäinen reliabiliteetti tarkoittaa sitä, että vastaajalta kerätään tutkittavaa informaatioita useammin kuin kerran. Tutkimukseni kysymykset olivat laadittu niin, että

ne pyrkivät saavuttamaan sisäisen reliabiliteettiin. Esimerkiksi kyselyn kysymysten aiheissa kuten kuulumisen kokemuksessa ja turvallisuuden kokemuksessa Suomessa, sekä koettuun syrjintään liittyvissä kysymyksissä, kaikissa niissä tutkittavaa aihetta kytyttiin useammin, kuin kerran jatkokysymysten muodossa. Näin ollen voidaan päätellä, että sisäinen reliabiliteetti tutkimuksessani toteutui, koska varmistin teemoja jatkokysymyksillä. SWOT- analyysin seurauksena sisäinen reliabiliteetti asettui tutkimuksen sisäisiä vahvuuksia tukevaksi tekijäksi (Liite: SWOT-analyysi tiivistelmä).

Tutkimustulosta syrjintävapaasta työympäristöjen tilanteesta vahvasti myös se, että syrjinnästä ei koettu tarpeelliseksi keskustella työpaikoilla paljoa, sillä vastaajaryhmäni mukaan syrjintä tapahtuu siellä harvoin. Myös Larjan, Wariuksen, Sundbäkin, Liebkin-din, Kandolin ja Janniskaja-Lahden (2012:66,162–165) tutkimustulos siitä, että venäjänkieliset kokevat rekrytointitilanteissa syrjintää, ei noussut ilmi omassa tutkimuksessani.

Venäjänkielisistä kuitenkin suurin osa ei koe turvattomuutta Suomessa, mutta kuitenkin kokevat syrjintää. Turvallisuuden kokemukseen vaikuttaa kyselyn merkittävä havainto siitä, että venäjänkielisillä on vahva yhteenkuuluvuuden tunne, sekä venäjänkieliseen yhteisöön, että suomalaiseen yhteiskuntaan. Näin ollen tilanne kertoo siitä, että kieli-, ja kulttuuri-identiteetti voivat säilyä vahvoina, vaikka yhteiskunnassa ilmenee koettua syrjintää.

Tulokset osoittivat, että joissain tapauksissa venäjänkielisyys voi johtaa tilanteisiin, joissa kielenkäyttöön puututaan. Vastaajien mukaan tällaiset tapaukset eivät kuitenkaan olleet kovin yleisiä, mikä on myönteinen tutkimustulos. Niissä harvoissa tilanteissa, joissa venäjänkielenkäyttöön puututtiin, venäjänkieliset joutuivat valitettavasti usein selviytymään yksin, ilman ulkopuolista tukea. Puolustajia tilanteissa ei ollut tai venäjänkieliset olivat itse ainoita, jotka asettuivat puuttumista vastaan. Tämänkaltaiset kokemukset voivat pahimmillaan heikentää julkisessa tilassa osallistumista ja identiteetin ilmaisemista sekä pitkällä aikavälillä vaikuttaa kielteisesti venäjänkielisten turvallisuuden tunteeseen ja luottamukseen yhteiskuntaa kohtaan, niin kuin Cvetanovic (2015:28-44) tutkimuksessaan osoitti.

Myönteisenä havaintona tutkimuksessa ilmeni se, että suurin osa venäjänkielisistä vastaajista ei salaillut eikä jättänyt kertomatta omaa venäjänkielisyyttään muilta. Vastaajien positiivista suhtautumista omaan identiteettiinsä vahvasti erityisesti se, että he itse toivat vastauksissaan esille venäjänkielisyyden toimivan positiivisena asiana heidän elämässään. Kuitenkin vähän alle puolet vastaajista olivat Ukrainan sodansyttymisen jälkeen

vähentäneet venäjänkielenkäyttöä julkisilla paikoilla, mikä on huolestuttava tutkimustulos, joka todistaa koetun syrjinnän olevan ongelma.

Tutkimustulokset osoittavat, että vastaajien kokemiin syrjintätilanteisiin on mahdotonta varautua, sillä syrjivät tahot ovat yleensä tuntemattomia ihmisiä. Kyselyssä oli surullista huomata, että vastaajat kokivat eniten syrjintää nimenomaan päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa. Myös internetissä tapahtuva syrjintä ja negatiivinen kohtelu olivat vastaajien mukaan yhtä yleisiä, kuin muissa vuorovaikutustilanteissa. Tämä jälleen kerran todistaa syrjintätilanteiden ennakoimattomuutta. Toisaalta tilanne ei ole kovin yllättävä, sillä syrjivän osapuolen näkökulmasta katsottuna on varmasti helpompaa syrjiä henkilöä, jota ei tunne, sillä todennäköisyydet joutua vastuuseen rasisisesta toiminnasta ovat pienemmät, sillä syrjinnän uhri ei tiedä syrjivän osapuolen henkilöllisyyttä.

Syrjivien tahojen kartoittavassa kysymyksessä vastaajilta ei tullut omia nostoja ja esimerkkejä syrjivistä tahoista. Tästä voidaan päätellä, että vastaajien kokemuksen mukaan, muita syrjiviä tahoja, he eivät ole kohdanneet. Tämä myös kertoo tutkijalle hyvin muotoillusta kyselyn kysymyksestä. Jos ennakoimattomia syrjintätilanteita alkaa toistumaan useammin, se voi vaikuttaa negatiivisesti venäjänkielisten kokemaan (tällä hetkellä hyvään) turvallisuuden tunteeseen Suomessa.

Syrjinnän muodoista venäjänkieliset ovat kokeneet eniten nimittelyä ja sanallista loukkaamista. Jos tämän tutkimustuloksen muuttaa prosenttiosuudeksi (30%), osoittaa se, että venäjänkieliset ovat kokeneet enemmän nimittelyä ja sanallista loukkaamista kuin Castanedan, Raskin, Koposen, Mölsän ja Koskisen (2012: 232) tutkimuksessa, jossa vastaava tutkimustulos oli 21,1 %. Sanallinen loukkaaminen ja nimittely on Ryynäsen (2020) jaottelun mukaan rasisisen ideologian synnyttämää rasisista toimintaa, joka ilmenee suorana syrjintänä sekä myös häiritjänä, sillä emme voi tietää, oliko syrjivän osapuolen "päättävöitteenaan" venäjänkielisen henkilön loukkaus, oman etuoikeutetun aseman varmistus, vai molemmat (Ryynäsen 2020: 334). Selän takana puhuminen ja huomiotta jättäminen ryhmästä, joita ilmeni vastaajien keskuudessa toiseksi eniten, on valitettava esimerkki rasisisesta toiminnasta, toiseuttamisesta (Ryynäsen, 2020:332).

Venäjänkielisten kokemat syrjinnän muodot kertovat siitä, kuinka monimuotoisia ja toisaalta hienovaraisia syrjivät teot voivat olla. Nimittely ja sanallinen loukkaaminen ovat selkeitä ja helposti havaittavia syrjinnän muotoja, mutta selän takana puhuminen ja huomiotta jättäminen ryhmässä ovat vaikeampia havaita. Tästä huolimatta ne voivat olla jopa vahingollisempia pitkällä aikavälillä. Näiden "näkyvättömien" syrjinnän muotojen vaikutukset voivat kasautua ja aiheuttaa venäjänkielisille pysyvää ulkopuolisuuden

tunnetta, mikä vaikuttaa heidän hyvinvointiinsa ja osallisuuden kokemukseensa suomalaisessa yhteiskunnassa, vaikka ne ovat tällä hetkellä tutkimustuloksien mukaan hyvät. Huomionarvoista on myös se, että sanallinen loukkaaminen ja nimittely tapahtuvat vastaajien mukaan usein julkisesti, mikä voi pahimmillaan johtaa syrjinnän normalisoitumiseen yksilötasolta yhteisö- ja yhteiskuntatasolle asti. Jos syrjivään toimintaan ei puututa tai siihen puuttuminen jää yksin syrjinnän kohteena olevan vastuulle, (kuten tutkimuksen vastaajat osoittavatkin), tämä voi rohkaista muita tilanteessa olevia yksilöitä toimimaan syrjivästi ja vahvistaa syrjiviä rakenteita entisestään, milloin syrjinnän ja eriarvoisuuden poistaminen voi olla entistä vaikeampaa.

7.2 Tutkimustulosten haasteet ja SWOT-analyysi

Suurella osalla kyselyn kysymyksissä olivat vastakkain kaksi ensimmäisen tutkimuskysymyksen ääripäätä, henkilöt, jotka ovat kohdanneet syrjintää ja henkilöt, jotka eivät ole. Tämä puolestaan vähentää tutkimuksen luotettavuutta, sillä ääripäiden takia yhtenäistä ja yksiselitteistä tulosta on hankalampaa muodostaa. Mielipiteiden ääripäät näkyvät myös hyvin kysymyksessä liittyen venäjänkielisten kuulumisen kokemuksesta Suomalaiseen yhteiskuntaan ja venäjänkieliseen yhteisöön Suomessa, sekä koettuun syrjintään liittyvässä kysymyksessä.

Tutkimuksen pieni vastaajamäärä heikentää tutkimuksen luotettavuutta, joka koostuu pätevyydestä ja pysyvyydestä (Erätuuli, Leino & Yli-Luoma, 1996: 17–19). Pysyvyys tarkoittaa samaa kuin aikaisemmin käyty Hirvisjärven, Remeksen & Sajavaaran (1997: 264-265) reliabiliteetti, mikä ei tässä tutkimuksessa työpaikoilla tapahtuvan syrjinnän kohdalla toteutunut. Toisaalta tärkein tutkimuskysymykseni venäjänkielisten koetun syrjinnän ilmenemisestä on suhteellisen lähellä tietoperustani tutkimustuloksia. Tietoperustan Kuusion, Seppäsen, Jokelan, Somersalon & Liljan (2018-2019: 93) tutkimuksessa venäjänkielisistä vastaajista vähän alle puolet eli 32,4% olivat kokeneet syrjintää, sekä myös Nenosen, Kivelän, Ervastin, Jorosen, & Villan (2021: 69) mukaan venäjänkielisistä 41% olivat kokeneet syrjintää. Tässä tutkimuksessa tasan puolet vastaajista ovat kokeneet tai havainneet venäjänkielisiin kohdistuvaa syrjintää viimeisen kahden vuoden aikana. Näin ollen tutkimustulokseni pysyvyyttä ei tässäkään tilanteessa saavutettu, mutta olin jo paljon lähempänä tietoperustan luotettavia tutkimustuloksia verrattuna työpaikoilla tapahtuvaan syrjinnän reliabiliteettiin.

Pätevyydellä tarkoitetaan Erätuulen, Leinin ja Yli-Luoman (1996:19) mukaan sitä, kuinka hyvin saatu aineisto vastaa sitä, mitä alun perin oli tarkoitus tutkia, eli toisin sa-

noen, onko tutkija saanut vastaukset tutkimuskysymyksiinsä. Tutkimuksessani tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset, joten tutkimuksen pätevyys voidaan katsoa hyväksi. SWOT-analyysissä pätevyys määritellään tutkimuksen sisäiseksi vahvuudeksi, kun taas pysyvyys sijoitetaan tutkimuksen sisäisiin heikkouksiin (Liite: SWOT-analyysin tiivistelmä)

Tutkimuksen luotettavuuteen sekä myös tuloksien pysyvyyteen vaikuttaa negatiivisesti fakta siitä, että tutkimusaihe on linkitettyä Ukrainan sotaan. Näin ollen tutkimustulos ei ole pysyvä ja se voi vaihdella ajan kuluessa Ukrainan tapahtumien mukaan, mikä tekee tilanteesta SWOT-analyysin mukaan tutkimuksen tulevaisuuden uhan (Liite: SWOT-analyysin tiivistelmä). Tämä ei tee kuitenkaan tutkimuksesta turhaa sillä kaikilla syrjintäkokemuksilla on jo itsessään pitkäkestoisia hyvinvointia uhkaavia vaikutuksia, jotka voivat siirtyä myös sukupolvesta toiseen (Castaneda & Rask 2022: 8,9). Näin ollen syrjintäkokemukset on tärkeää ottaa esille ja käsitellä heti, jos niitä ilmenee, ettei niistä koidu pitkäkestoisia ylisukupolvisia haittoja.

Tutkimukseni aihe Ukrainan sodan kontekstissa on tuore, eikä sitä ole ehditty tutkia paljoa tutkimuskirjallisuudessa. Aihetta on kuitenkin otettu esille mediassa, jonkin verran konfliktin syttymisen alussa ja ennen Suomen liittymistä Natoon. Heiskasen (2015) ja Martikaisen (2022) mukaan yli puolet Suomessa asuvista venäjänkielistä eivät ole kokeneet syrjintää Suomessa Ukrainan sodan jälkeen. Kuitenkin 32% suomenvenälaisistä kokee, että heidän kohtelu on muuttunut huonompaan suuntaan sodan syttymisen jälkeen (Martikainen, 2022). Jos minun tutkimustulokseni olisi mahdollista suhteuttaa edellä mainittuihin tutkimustuloksiin, tutkimukseni osoittavat, että venäjänkieliset kokevat enemmän negatiivista kohtelua kuin edellä mainituissa medialähteiden tutkimuksissa.

7.3 Jatkotutkimusideat

Venäjänkieliset nostivat esille kyselytutkimuksen vastauksissaan kokemustaan siitä, että turvattomuuden tunnetta koetaan myös venäjänkielisissä yhteisöissä. Erityistä huolta yhden vastaajan vastauksessa aiheuttaa se, että hän kokee rasistista kohtelua venäjänkielisiltä jatkuvasti. Vaikka aihetta käsitteleviä vastauksia oli kyselyssäni vain kaksi (2/20), voisi olla mielenkiintoista selvittää, kuinka yleistä tämä ilmiö venäjänkielisten keskuudessa on. Seuraavaksi listaan lainaukset vastaajien vastauksista, jotka on käännetty suomeksi ja niistä on jätetty pois mahdolliset identifioivat termit.

En ole koskaan kokenut syrjintää venäjänkielisyyteni takia. Mutta koen jatkuvaa rasistista kohtelua muilta venäjänkielisiltä ja venäläisiltä ulkonäköni takia.

Venäjänkielisissä yhteisöissä tunnen oloni joskus turvattomaksi.

Tilanne on valitettava esimerkki moniperusteisesta syrjinnästä, joka toimii siitä kärsivälle henkilöille hyvin haavoittavana asetelmana, sillä siinä vähemmistöryhmät syrjivät vähemmistöryhmän sisällä olevia ihmisiä (Rask & Castaneda, 2019:230). Rynänen (2020) jaottelun mukaan tilanteessa yhdistyy rasistisen toiminnan monet eri ilmenemis muodot, mikä tekee tästä jatkotutkimusideasta hyvin vakavan, mutta erittäin tärkeän. Tätä aihetta ja näkökulmaa ei myöskään välttämättä olla tutkittu yhtä paljon kuin venäjänkielisiä yhtenäisenä ryhmänä, mikä tekee siitä hyvin mielenkiintoisen ja innovatiivisen jatkotutkimusidean. Uudessa tutkimuksessa, esimerkiksi osaksi vuorovaikutustilanteiden kartoittamista olisi helppo lisätä kysymys siitä, että ovatko nämä vuorovaikutustilanteet tapahtuneet venäjänkielisten henkilöiden kanssa, ja ovatko nämä venäjänkieliset tuttuja vai tuntemattomia, sillä kyselyn vastaajilta, jotka ovat kokeneet syrjintää venäjänkielisiltä henkilöiltä tämä näkökulma ei selviä.

Toinen jatkotutkimus idea liittyy siihen ,että tuleva tutkimus rajattaisiin ainoastaan yhteen tässä tutkimuksessa saadun informaation syvällisempään tutkimiseen esimerkiksi paikkoihin, joissa syrjintää ilmenee. Tutkimukseni osoitti, että venäjänkieliset ovat kokeneet eniten syrjintää vuorovaikutustilanteissa sekä internetissä. Tutkimukseni ei osoita kyseisistä ympäristöistä mitään muuta tarkentavia tietoja, kuin se, että syrjintää tapahtuu niissä yleisemmin ja todennäköisemmin kuin muissa paikoissa. Tutkijana en kokenut tarpeelliseksi kysyä mitään tarkentavia kysymyksiä ympäristöihin liittyen, sillä se ei ollut oleellista selvittää tutkimuskysymyksieni kannalta.

Jatkotutkimusideana olisi kuitenkin mielestäni hyvin mielenkiintoista saada selville, millä internetalustoilla venäjänkieliset kokevat syrjintää, kuinka vahva rooli sosiaalisella medialla siihen on, ovatko syrjivät osapuolet anonyymejä ja vaikuttavatko syrjintäkokeemukset suoraan myös venäjänkielisten motivaatioon ja halukkuuteen käyttää kyseistä internetkanavaa. Myös aiheen lähestymistä deittailusovellusten näkökulmasta olisi mielenkiintoista.

Digitalisaatio on mahdollistanut ihmisille viettää vapaa-aikaansa paljon myös internetissä. Toisaalta internetalustat kuten sosiaalinen media ovat suunniteltu hyvin addiktoiviksi ja voivat aiheuttaa riippuvuutta, minkä takia siellä on mahdollista viettää aikaa

enemmän kuin oikeasti haluaisikaan. Tämän myötä syntyvä liiallinen luotto teknologiaan voi pahimmillaan aiheuttaa jopa muistinmenetystä (Alter & Pietiläinen 2017:192, 203.) Näin ollen on hyvin tärkeää, että internetissä olisi turvallista viettää aikaa, ilman pelkoa, joutua siellä syrjinnän kohteeksi.

Yksi vastaajistani myös nosti kyselyssä esille mielipiteensä siitä, että syrjintä alkaa hallituksesta. Poliittisella päätöksenteolla on valtavan iso merkitys yhdenvertaisuuden saavuttamisessa. Varhaiskasvatus, oppilaitokset ja työpaikat ovat velvoitettuja valvomaan yhdenvertaisuuden toteutumista omissa organisaatioissaan (Perustuslaki 731/1999 § 6 & 2; Yhdenvertaisuuslaki 132/2014 § 6, 13, 14–16 ; Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 7). Huolestuttavaa on mielestäni se, että osa ihmisistä on yhdenvertaisuutta valvovien tahojen ja palvelujen ulkopuolella. Näillä ihmisillä ei ole myöskään välttämättä tietoa ja osaamista hakea apua syrjintätilanteisiin. Kynnystä hakea apua esimerkiksi tasa-arvovaltuutetulta voi pienentää se, että tilanteen selvitysvaiheessa syrjivälle osapuolelle annetaan tieto prosessista, sekä syrjinnän uhrin tiedot esimerkiksi nimi (Tasa-arvovaltuutettu:2025). Jos syrjintää koetaan esimerkiksi perheessä, tilanne voi olla hyvinkin vakava avunhakemisen suhteen. Näin ollen minusta yksi jatkotutkimusidea voisi olla, oppaan luominen, joka kertoo siitä, että mistä syrjintää kokevan ihmisen on mahdollista saada ja hakea apua. Myös syrjintätilanteiden selvittämiseen on kehitettävä sellaisia menetelmiä, joissa mahdollisen syrjinnän uhrin turvallisuus ja hyvinvointi ei vaarannu. Mielestäni olisi myös hyödyllistä luoda opas ammattilaisille, mikä antaisi tietoa, sekä ammatillisia keinoja ja menetelmiä kohdata syrjintää kokeneet ihmiset eettisten sosiaalialan arvojen mukaisesti, tasa-arvo-, oikeudenmukaisuutta ja ihmisarvoa kunnioittaen.

Jatkotutkimusideana oppaiden lisäksi, olisi ylipäätään toteuttaa tutkimus uudelleen, mutta suuremmalla tutkimusjoukolla, jotta olisi mahdollista saada selville mahdollisimman monen Suomen venäjänkielisen kokemus ja mielipide koetusta syrjinnästä Ukrainan sodan jälkeen. Suuremman tutkimusjoukon avulla olisi myös mahdollista selvittää, että onko työympäristöjen suhtautuminen venäjänkielisiin todellakin muuttunut ja vaihtunut sensitiivisemmäksi Ukrainan sodan syttymisen jälkeen, koska minun tutkimusjoukkoni mukaan asia olisi näin. Aineistonkeruun näkökulmasta, digitaalisen kyselyn ohella olisi mahdollista toteuttaa myös syvähaastatteluja, tai järjestää ryhmäkeskusteluja koetun syrjinnän aiheesta, jotta saataisiin tietoa vastaajilta mahdollisimman monipuolisesti. Kaikista jatkotutkimusideoista huolestuttavin, on kuitenkin mielestäni venäjänkielisten aiheuttama syrjintä toisia venäjänkielisiä kohtaan, mitä olisi hyvin tärkeää ja mielenkiintoista tutkia enemmän.

8 Pohdinta

Tutkimuksen toteutus alkoi aiheen ideoinnilla. Tässä vaiheessa jäin pohtimaan opinnäytetyön eettistä tarkoitusta, tiedonantia ja ajankohtaisuutta ja tulin siihen tulokseen, että tutkimusideani saavuttaa kaikki vaaditut kriteerit. Työtä on läpi opinnäytetyöprosessin motivoinut myös oma venäjänkielinen tausta. Valmiin aiheidean jälkeen oli aloitettava keräämään opinnäytetyön tietoperustaa ja etsimään työelämäkumppania, joksi valikoitui Suomen venäjänkielisten liitto ry. Prosessi eteni seuraavaksi tutkimusmenetelmän valintaan ja sen toteuttamiseen, jonka jälkeen seurasi tiedon analysointi vaihe, josta päästäänkin tämän pohdintaosion kirjoittamiseen ja päätelmien tekemiseen.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, onko Ukrainan sota vaikuttanut Suomessa asuvien venäjänkielisten kokemaan syrjintään lisäten sitä. Lisäksi työ pyrki vahvistamaan tai kumoamaan tutkimuksen hypoteesin, jonka mukaan venäjänkielisten syrjintä oli yleistynyt sodan syttymisen jälkeen, verrattuna sitä edeltävään aikaan. Näiden opinnäytetyön tavoitteiden pohjalta muodostuivat myös opinnäytetyöni tutkimuskysymykset, joihin sain vastaukset tutkimustuloksista. Ilmiönä syrjintää on vaativaa ja pitkäkestoista tutkia, minkä takia rajasin ja muokkasin tutkimuksen oleellista termiä koetuksi syrjinnäksi.

Tutkimuksen tietoperustaa varten oli vaikeaa löytää suoraan aiheeseen sopivaa kirjallisuutta, sillä Ukrainan sodan vaikutuksia venäjänkielisiin - tutkimusaiheena on ajankohtainen, uusi sekä innovatiivinen. Lähestyin aihetta, etsimällä tieteellistä kirjallisuutta ylipäätään Suomen venäjänkielisestä väestöstä sekä heidän kokemasta syrjinnästä Suomessa. Tästä tietoperustan kirjallisuudesta sain hyvän ymmärryksen koetun syrjinnän tilanteesta Suomessa, ennen Ukrainan sotaa.

Opinnäytetyöni keskeiset käsitteet muodostuivat koetun syrjinnän selittämisen ympärille, sillä ilman koetun syrjinnän käsitteen ymmärtämistä oli mahdotonta edetä varsinaiseen tutkimusvaiheeseen. Opinnäytetyöni tietoperustassa käytetyt käsitteet keskittyvät ongelman esille tuontiin ja sen kautta ongelman laajaan ymmärtämiseen. Opinnäytetyö olisi voinut käsitellä syrjinnän ehkäisemisen, ja sen kautta sosiaalialan tavoitteiden mukaisia näkökulmia ja teemoja enemmän. Opinnäytetyön aihe olisi voinut linkittyä vahvemmin sosionomin työtteen vaatimusten mukaiseksi, esimerkiksi käyttäen hyväksi Nivalan & Rynnäsen (2024:Luku 4.Yhteisöt ja yhteiselämä) sosiaalipedagogiikan näkökulmia koettua syrjintää käsiteltäessä, vahvistaen tällä näkökulmaa siitä, että yksilö voi kehittyä ainoastaan osallistumalla ryhmän aktiivisena jäsenenä (Nivala ja Rynnänen 2019: Luku 4.Yhteisöt ja yhteiselämä). Koetun syrjinnän aihetta olisi ollut mahdollista

rajata esimerkiksi keskittymällä keinoihin, joiden avulla sosiaalialan ammattilaiset tukevat syrjintää kokeneiden asiakkaiden hyvinvointia, esimerkiksi voimavaralähtöisesti tai traumainformoidusti. Aihetta olisi myös voinut rajata vielä yksinkertaisemmaksi ja korostaa näkökulmaa siitä, millä keinoilla sosiaalialan ammattilainen voi huomioida ja ymmärtää asiakkaansa näkökulmia, tarpeita ja tunteita, mikä Nivalan & Ryytäsen (2024:Luku 4.Yhteisöt ja yhteiselämä) mukaan tapahtuu muun muassa solidaarisuuden, tunnistamisen, moraalisen toimijuuden sekä empatian avulla.

Sosiaalialan ammattilaisten työskentelyyn kuuluu vahvasti kuitenkin asiakkaiden hyvinvointia heikentävien asioiden kanssa työskentely, ja näin ollen on tärkeää ymmärtää näitä hyvinvointia heikentäviä tekijöitä syvällisesti, jotta pystytään reagoimaan esimerkiksi syrjintään ilmiönä mahdollisimman ajoissa. Opinnäytetyön tietoperustassa käyttämäni käsitteet tukevat ja helpottavat tutkimusongelman ja tutkimuskysymyksiä ymmärtämistä ja niihin vastauksien löytämistä. Rajoitteena syventää opinnäytetyön käsitteitä enemmän sosiaalialan tavoitteiden mukaisiksi toimi myös se, että tein opinnäytetyötä yksin. Jos tulevaisuudessa koetun syrjinnän aihetta lähestyisi opinnäytetyöparina tai ryhmänä, olisi tietoperustasta mahdollista saada enemmän näkökulmia ja käsitteitä jakamalla vastuuta esimerkiksi niin, että yksi tutkija keskittyy keräämään aineistoa, joka käsittelee syrjinnän yleisyyttä Suomessa, ja toinen tutkija taas ammattisanastoon ja termeihin, mitkä käsittelevät ja selittävät koetun syrjinnän ilmiötä. Tällä tavalla sosiaalialan tavoitteiden tarkastelulle jäisi enemmän aikaa.

Pyrin kuitenkin omassa työssä saavuttamaan sosiaalialan mukaiset eettiset periaatteet tutkimusvaiheessa selvittämällä vastaajilta myös positiivisia ja hyvinvointia vahvistavia tekijöitä, mitkä ovat myös osoittautuneet olemaan hyvin iso osa tutkimukseni tiedollista antia. Kehitysideana tuleville opinnäytetyön kirjoittajille olisi laatia tutkimus, joka keskittyy vain näihin hyvinvointia tukeviin tekijöiden tutkimiseen.

Vastaukset tutkimuskysymyksiini päätin saada digitaalisen kyselyn avulla. Päädyin tähän tutkimusmenetelmään, koska halusin mahdollisimman suuren tutkimusjoukon, mitä ei välttämättä saavuta muissa tutkimusmenetelmissä. Tutkimuksen aihe on hyvin henkilökohtainen, koska siinä käydään läpi haavoittavia teemoja. Halusin suorittaa tutkimuksen mahdollisimman eettisesti, etten pahenna jo mahdollisesti haavoittavassa asemassa olevien ihmisten tilannetta huonompaan suuntaan. Näin ollen anonyyminen digitaalinen kysely palveli niin omia tutkimuksen tavoitteitani, kuin otti myös huomioon vastaajien haavoittavan aseman.

SVK-liiton jäsenille suoritettu digitaalinen kysely osoitti monipuolisia näkökulmia venäjänkielisten kokemuksista Suomessa Ukrainan sodan syttymisen jälkeen. Kyselytutkimukseni avulla sain vastaukset tutkimuskysymyksiini, joista tärkein tutkimustulos on se, että suurin osa venäjänkielisistä vastaajista koki negatiivisen kohtelun ja koetun syrjinnän lisääntyneen Ukrainan sodan syttymisen seurauksena. Tulosta vahvistaa myös kyselytutkimuksessani esiin nousseet tulokset siitä, että yli puolet vastaajista eivät ole kokeneet ollenkaan syrjintää Suomessa ennen Ukrainan sotaa. Syrjintää koettiin eniten internetissä sekä päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa. Toisaalta osa kyselytutkimukseeni vastanneista osoittavat kuitenkin sen, etteivät ole ollenkaan kokeneet syrjintää Suomessa. Koetusta syrjinnästä huolimatta, suurin osa vastaajista koki turvallisuuden tunteen Suomessa yleisesti hyväksi, vaikka samanaikaisesti vastaajien mielipiteeksi on muodostunut se, että Ukrainan sodan syttymisen jälkeen venäjänkielisiin on kohdistunut enemmän negatiivista kohtelua ja syrjintää. Positiivista, mutta odottamatonta oli tutkimustulos siitä, että suhteellisen vähän ulkopuolisten taholta on puututtu vastaajien venäjänkielen käyttöön.

Pohjautuen opinnäytetyöni tietoperustaan, hypoteesinani oli, että venäjänkielisten kokemus syrjintää Ukrainan sodan jälkeen oli yleistynyt, sen takia tilannetta varmistava tutkimustulos oli niin sanotusti odotettavissa. Mutta se, että syrjintää tapahtuu paljon internetissä, tuli minulle yllätyksenä, koska ajattelin hyvin suppeasti, että esimerkiksi lapset ja nuoret, joita ei ilmennyt vastaajaryhmässäni, kohtaavat todennäköisemmin syrjintää internetalustoilla kuin tutkimukseni suurin vastaajajärhmä 45-55-vuotiaat aikuiset. Odottamatonta oli myös se, että kuinka avoimesti vastaajat uskalsivat kertoa avoimissa kysymyksissä syrjintäkokemuksistaan sekä positiivisista kokemuksista liittyen venäjänkielisyhteensä.

Tosi monessa vastauksessa näkyy se, että vastaajat edustavat kahta täysin toisistaan eroavaa mielipidettä, joka alussa analysoinnin kannalta aiheutti minussa epävarmuutta. Kuitenkin kaikki koetun syrjintään liittyvät mielipiteet olivat hyvin tärkeitä sillä, niiden avulla sain esille venäjänkielisten kokemukset aiheesta. Tutkimukseni on merkittävä, sillä se antaa ajankohtaista ja konkreettista tietoa Ukrainan sodan aiheuttamien yhteiskunnallisten muutosten vaikutuksista suurimpaan vieraskieliseen ryhmään Suomessa.

8.1 Kehittämiskohteita

Tutkimuksenluotettavuuden kannalta odotin enemmän vastauksia kuin 20, mutta olin kuitenkin tyytyväinen tähän vastaajamäärään, sillä se antaa hyvän alustavan katsauk-

sen venäjänkielisten kokemuksiin aiheesta, jota ei ole tällä hetkellä tutkittu paljoa. Erä-tuulen, Leinon ja Yli-Luoman (1996:99) mukaan tutkimuksen edustavuus paranee sen myötä, mitä enemmän tutkimusjoukosta löytyy laajasti erilaisia taustatekijöitä, kuten esimerkiksi ikä, sukupuoli, asuinalue. Tutkimuksen vastaajaryhmän edustavuus pie-neen kokoonsa nähden on laaja, sillä sen jäsenet tulevat eri paikkakunnilta, he ovat eri ikäisiä sekä he ovat myös asuneet Suomessa eri mittaisia aikoja. Tutkimuksen edusta-vuus tukee SWOT-analyysin jaottelun mukaan tutkimuksen sisäisiä vahvuuksia (Liite: SWOT-analyysitiivistelmätaulukko).

Kyselyn vastaajien pienestä vastaajamäärästä, voidaan kuitenkin todeta, ettei osallistu-mismotivaatio kyselyä kohtaan ollut kovin suuri. Näin ollen voidaan tehdä johtopäätös siitä, ettei tutkimuksen aihe ole ollut tarpeeksi paljon esillä mediassa tai, ettei aihe ole kiinnostava tai ajankohtainen Suomessa asuvien venäjänkielisten mielestä. Mutta tutki-mustulokseni kuitenkin osoittaa sen, että puolet venäjänkielististä kyselyn vastaajista ovat kuitenkin kokeneen syrjintää ja negatiivista kohtelua, sekä myös osa vastaajista, jotka eivät ole omalla kohdallaan kokeneet syrjintää, ovat sitä mieltä, että negatiivinen kohtelu on yleistynyt Ukrainan sodan jälkeen. Täten on syytä todeta, että kyselyä on kehitettävä tulevaisuudessa mainostamisen kannalta enemmän, ja tutkijana olisi syytä käyttää siihen enemmän aikaa.

Linkki kyselyyn lähetettiin sähköpostina SVK-liiton jäsenille ja laadin kyselyn lähettämi-sen jälkeen myös Qr- koodin, jonka kautta vastaajat saivat liittyä kyselyyn entistä nope-ammin. Tutkimusta olisi voinut hyvin mainostaa myös esimerkiksi työelämäkumppanin sosiaalisessa mediassa sekä venäjänkielisten omassa sosiaalisessa mediassa VK.com:ssa.

Toisena mahdollisena kyselymotivaatiota alentavana tekijänä toimi varmasti tutkimuk-sen pituus. Henkilöille ketkä, eivät ole kokeneet syrjintää, kysely oli mahdollista tehdä nopeimmillaan muutamassa minuutissa, kun taas henkilöt, jotka olivat kokeneet syrjin-tää, joutuivat vastaamaan moneen tarkentavaan kysymykseen, jo muutenkin henkilö-kohtaisesta ja mahdollisesti haavoittavasta aiheesta. Pyrin kuitenkin luomaan mahdoli-simman turvallisen kyselylomakkeen, mutta siitä huolimatta se ei välttämättä ollut riittä-vän turvallinen kaikille, mikä on voinut näyttäytyä siinä, että kyselyn täyttäminen on jä-tetty kesken.

Ihmiset omaksuvat informaatiota eri tavalla, minkä takia kysely-formaattina ei välttä-mättä ole sopiva kaikille. Myös se, että käänsin tutkimuskysymykset ja osan vastauk-

sista venäjänkielille, visuaalisesti pidensi kyselyn ulkoasua laskien mahdollisesti kyselyn vastaamismotivaatiota. Käännös kuitenkin paransi kyselyn saavutettavuutta, poistamalla mahdollisen kielimuurin. Tutkimuksen pysyvyyden ja pätevyyden parantamiseksi on suuremman vastaajamäärän lisäksi myös mahdollisesti yhdistettävä erilaisia menetelmiä datan saamiseksi. Esimerkiksi digitaalisen kyselyn lisäksi voisi tehdä syvähaastatteluja tai ryhmäkeskusteluja aiheesta, mikä voisi myös mahdollisesti motivoida enemmän venäjänkielisiä osallistumaan tutkimukseen.

8.2 Tutkimustulokset opinnäytetyön tietoperustan valossa

Opinnäytetyöstäni mielenkiintoisen tekee se, että aikaisempia tutkimuksia aiheesta on tehty hyvin vähän, varsinkin Suomessa, vaikka täällä venäjänkieliset muodostavat Tilastokeskuksen (2022) mukaan suurimman vieraskielisen ryhmän. Kuitenkin esimerkiksi Latviassa, venäjänkielisiin kohdistuvat syrjivät toimet yleistyivät nimenomaan Ukrainan sodan syttymisen jälkeen esimerkiksi venäjänkielisten koulujen- ja televisiokanavien kieltämisenä (OSSER 2022:2.) Kyselytutkimuksessani ei noussut tämänkaltaisia radikaaleja tutkimustuloksia, jotka puuttuvat venäjänkielisten identiteetin ja vaikuttavat venäjänkielisten kokemaan syrjintään, valtion hallinnon puolelta. OSSER (2022) ei kuitenkaan ota esille venäjänkielisten mielipiteitä ja näkökulmaa kyseisien muutoksiin liittyen, mikä oli taas oman tutkimuksen päätavoite, tuoda venäjänkielisten ääni kuuluiin. Muihin tietoperustan tutkimuksiin nähden, Latviassa asuvien venäjänkielisten tilanne vaikuttaa kaikista epäoikeudenmukaisimmalta ja turvattomalta koetun syrjinnän näkökulmasta katsottuna.

Muut opinnäytetyöni tietoperustan lähteet kuvaavat venäjänkielisten koetun syrjintään liittyviä haasteita ilman Ukrainan sodan vaikutusta niihin. Esimerkiksi Virossa venäjänkielisten kokema syrjintä ja heikko asema ilmenee erityisesti työmarkkinoilla, joissa heidän asemansa on huono. Lisäksi kielieroista johtuvat haasteet tekevät kouluttautumisesta vaikeaa, ja sosiaalinen syrjäytyminen on venäjänkielisten keskuudessa hyvin yleistä Virossa (ECRI 2022, 5–6.) Toisaalta myös Suomessa venäjänkieliset kokevat syrjintää työmarkkinoilla (Mannila, 2017-2019:23; Nenonen, Kivelä, Ervasti, Joronen, & Villa 2021: 72, 89). Opinnäytetyön tutkimustulos oli tämän takia yllättävä, sillä kyselyn vastaajat eivät kokeneet työympäristöjä syrjiväksi, vaan päinvastoin, suurimmalla osalla vastaajista oli kokemus siitä, että venäjänkielisyyttä on katsottu etuna työpaikan saamisessa.

8.3 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2023:12) mukaan onnistuneen tutkimusprosessin lähtökohdana on hyvä tieteellinen käytäntö, joka koostuu luotettavuuden, rehellisyyden, arvostuksen sekä vastuunjaon periaatteista. Hyvä tieteellinen käytäntö on mahdollista saavuttaa muun muassa hyvien tieteellisten menettelytapojen ansiosta, johon kuuluu luotettavuuden lisäksi eettisyys ja ennakointi (Tutkimuseettinen neuvontakunta, 2023:12). Omassa tutkimustyössäni luotettavuuden ja eettisyyden ylläpitoa ja arviointia on pitänyt tehdä koko tutkimusprosessin aikana, mutta eniten sitä olen päässyt pohtimaan kyselytutkimuksen luomisvaiheessa. Seuraavaksi kerron koko tutkimusprosessin aikana nousseet luotettavuutta ja eettisyyttä tukevat sekä heikentävät tekijät.

Tärkeimpänä eettisyyttä ja luottamuksellisuutta ylläpitävänä tekijänä kyselytutkimuksessa pidän sitä, että digitaalinen kyselyni on anonymi. Tämä tarkoittaa, että kyselyn osallistumiseen ei vaadita henkilötietoja kuten vastaajien nimiä, kansalaisuuksia tai mitään poliittisia mielipiteitä. Pääsin tutkimaan venäjänkielisten kokemuksia syrjinnästä, enkä sitä minkä kansalaisuuden omaavat venäjänkieliset kokevat syrjintää Suomessa eniten, vaikka tämä olisi hyvä idea jatkotutkimukselle. Päätin olla myös kysymättä vastaajien asuinalueita, ja korvata tämän kysymyksen maakuntakysymyksellä, tukeakseen tällä tavalla sitä, ettei yksittäistä vastaajaa olisi mahdollista tunnistaa kyselystä. Sukupuolta ei myöskään vastaajan ollut pakko kertoa tai määritellä, jos hän ei niin halunnut. Tällä kaikella pyrin luomaan vastaajille mahdollisimman turvallista tilaa, sekä vahvistamaan Vallin (2018:94) mainitsemaa luottamuksellista suhdetta minun ja vastaajien välillä.

Digitaalinen kyselylomake ei välttämättä aina ole paras tutkimusmenetelmän vaihtoehto, sillä luottamussuhteen rakentumisen onnistuminen on kiinni pelkästään kirjoituksesta ulkoasusta (Valli, 2018:93-94). Toisaalta haavoittavia ja henkilökohtaisia teemoja käsiteltäessä on tärkeää muistaa, että ne voivat herättää voimakkaita tunteita vastaajissa, joita he eivät välttämättä halua jakaa muille, erityisesti tuntemattomalle opinnäytetyön tekijälle. Tästä syystä tutkimusmenetelmäksi valikoitui digitaalinen kyselytutkimus. Halusin varmistaa eettisyyden näkökulmasta sen, että vastaajilla olisi mahdollisimman matala kynnyks kerton omista henkilökohtaisista kokemuksistaan koettuun syrjintään liittyen.

Kyselylomakkeen etulyöntiasemana pidän myös sitä, että se ei ole sidonnainen aikarajaan kuten esimerkiksi haastattelu. Kyselylomake antaa vastaajalle rauhassa aikaa

mieltä ja pohtia aihetta syvällisemmin, sekä myös keskeyttää sen ilman pelkoa tai jännitteitä, koska tutkija ei ole tilanteessa läsnä. Myös kyselylomakkeen helppokäyttöisyys, ja se, että vastaajalla on mahdollisuus vastata kyselyyn missä tahansa paikassa, on mielestäni kiireisessä ihmisten arjessa etuna niin vastaajan näkökulmasta kuin ai-neistonkeruun näkökulmasta tarkasteltuna.

Eettisenä haasteena valitsemassani tutkimusmenetelmässäni on voinut toimia, se että kaikki kyselystä kiinnostuneet henkilöt eivät ole päässeet osallistumaan siihen, jos potentiaalisilla vastaajilla ei ole ollut älylaitteita tai digitaalista osaamista. Näin ollen tutkimusmenetelmänä, digitaalinen kysely voi olla syrjivä.

Eettisenä riskinä kyselytutkimuksessani olisi voinut myös olla vastaajien heikko suomenkielen ymmärrys tai se, että vastaajien suomen kielen taito ja ymmärrys vaihtelee, aiheuttaen sen, että vastaajat eivät ymmärtäisi kyselyn kysymyksiä, jättäisivät kokonaan vastaamatta niihin, tai vastaisivat arvaamalla. Tämä puolestaan olisi voinut väärentää tutkimustuloksia merkittävästi, ja heikentää tutkimuksen luotettavuutta. Mahdollisen kielimuurista aiheutuvan eettisen riskin estin kiinnittämällä erityistä huomiota kyselylomakkeen selkokieliseen kirjoitusasuun. Eettisyyttä ja luotettavuutta tukevana päätöksenä on ollut työelämäkumppanin kanssa tehty ratkaisu siitä, että kaikki tutkimuskysymykset ja vastausohjeet olivat vastaajille tarjolla myös venäjänkieleksi. Toisin kyselyn kaksikielisyys on voinut sekoittaa, turhauttaa tai vaikuttaa negatiivisesti niiden vastaajien vastausmotivaatioon, jotka hallitsivat niin suomen- kuin venäjänkielen. Tämän takia kaksikielisten vastaajien näkökulmasta katsottuna, olisi ollut tasa-arvoisempaa ja eettisempää tehdä kaksi erillistä digitaalista kyselyä, ja antaa vastaajille mahdollisuuden valita kumman kyselyn he halusivat täyttää.

Luotettavuutta ja eettisyyttä ylläpitävänä tekijänä kyselylomakkeessa pidän myös sitä, että olen miettinyt tarkasti kysymysten oikeanlaisen asettelun. Kysymysten järjestyksen suunnittelussa, olen painottanut itselleni, sitä ettei mahdolliset haavoittavat ja koettua syrjintää käsittelevät kysymykset tulisi vastaajille yllätyksenä. Valli (2018:94) kuitenkin ehdottaa myös toista tutkimuskysymysasettelutapaa, jossa taustakysymykset tulevat vasta kyselylomakkeen loppuksi. Tässä tavassa ajatellaan, että vastaajan motivaatio kyselyä kohtaan, alkaa loppua kohden päättymään, minkä takia kyselyn luotettavuus pyritään säilyttämään kyseisellä kysymysten asettelulla. Päätin kuitenkin asettaa taustakysymykset kyselyssäni ensimmäiseksi, sillä tutkimusaiheeni voi olla vastaajille hyvin henkilökohtainen, ja näin ollen mielestäni sen käsittely suoriltaan ilman minkäänlaista lämmittelyä olisi vastaajiani kohtaan epäeettistä.

Tutkimustuloksia arvioitaessa voidaan todeta, että ne vastaavat tutkimusongelmaan ja tarjoavat selkeät vastaukset asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tätä voidaan tarkastella Erätuulen, Leinon ja Yli-Luoman (1996:19) esittämän pätevyyden käsitteen kautta, joka tutkimuksessani toteutuu onnistuneesti ja osaltaan myös vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta. Digitaalinen kysely laadittiin mahdollisimman selkeäksi sekä vastaajille että tutkijalle. Kyselyssä pyrittiin tarjoamaan monivalintakysymyksissä riittävästi valinnanvara vastausvaihtoehdoissa, mutta lähes kaikissa kysymyksissä vastaajilla oli myös mahdollisuus lisätä oma vastaus. Tämä myös lisäsi tutkimuksen pätevyyttä, vahvisti tutkimuksen eettisyyttä ja tuki näin SWOT-analyysin mukaan tutkimuksen sisäisiä vahvuuksia (Liite: SWOT-analyysi tiivistelmätaulukko).

Digitaalisen kyselyn kysymykset, jotka tarjosivat suorat vastaukset tutkimuskysymyksiin, eivät olleet monivalintakysymyksiä, vaan niissä oli ainoastaan kolme vastausvaihtoehtoa (kyllä, ei, en osaa sanoa). Tämä asetti vastaajat hetkellisesti mahdollisesti epämieluisaan tilanteeseen, mikä on myös vastaajiani kohtaan epäeettistä. Näiden kysymysten avulla sain kuitenkin yksiselitteisiä vastauksia keskeisiin tutkimuskysymyksiini, mikä puolestaan vahvisti tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta.

Toisena eettisenä ristiriitana tutkimuksessani toimii se, että tutkimuksen aihe ylipäätään asettaa jo valmiiksi mahdollisessa haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset vielä alttiimmaksi haavoittumiselle. Kyselyssä käsitellään henkilökohtaisia asioita, mikä saattaa vähentää tutkimusjoukkoni kiinnostusta, ja jopa lisätä varovaisuutta vastauksissa, mikä voi puolestaan heikentää osallistumismotivaatiota tutkimusta kohtaan. Esimerkiksi tämä mahdollinen varovaisuus näkyy siinä, että kukaan vastaaja ei kokenut kuuluvansa mihinkään poliittiseen tai ideologiseen ryhmään. Tämä voi olla oikeasti näin, tai sitten vastaajat eivät halunneet ilmaista asiaa. Tämä tutkimustulos voi myös kertoa siitä, ettei luottamussuhde vastaajien ja tutkijan välillä ollut tarpeeksi vahva tämän kysymyksen yhteydessä. Muissa kysymyksissä tulkitseen luottamussuhteen vastaajien ja tutkijan välillä onnistuneen, sillä vastaajat olivat aktiivisesti mukana kyselyssä, koska he toivat rohkeasti omia mielipiteitään esille vapaa-sana osioissa, lisäsivät omia vastausvaihtoehtoja, sekä vastasivat kysymyksiin niin suomeksi kuin venäjäksi, vahvistaen näin tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä.

Niin kuin tuloksista ilmeni, tutkimuksen osallistujamäärä oli melko pieni, yhteensä 20 vastaajaa. Pienen tutkimusjoukon haittapuolena on se, ettei saatuja tutkimustuloksia voida yleistää koskemaan kaikkia Suomessa asuvien venäjänkielisten näkemyksiä koetusta syrjinnästä. Tämän vuoksi ei ole mahdollista arvioida, kuinka edustava oman

tutkimusjoukkoni valtamielipide on koko Suomen venäjänkielisen väestön mittakavassa. Koska tutkimuksen otoskoko ei ole riittävä, tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä, mikä toimii myös tutkimuksen luotettavuutta heikentävänä tekijänä.

Laajemman yleistettävyyden saavuttamiseksi olisi tarpeen kerätä aineistoa suuremmalta tutkimusjoukolta. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa mukana olleet 20 vastaajaa muodostavat vain noin 0,0215 % Suomessa asuvista venäjänkielisistä (Tilastokeskus 2022). Lisäksi tutkimuksen luotettavuuteen saattoi vaikuttaa negatiivisesti se, että kyselyyn ovat voineet vastata vain henkilöt, joilla on omakohtaisia kokemuksia syrjinnästä, syrjintäaiheesta erityisen kiinnostuneet, tai henkilöt, joilla ei ole lainkaan kokemuksia syrjinnästä. Tämä vastaajajoukon mahdollinen valikoituminen voi osaltaan rajoittaa tutkimustulosten luotettavuutta ja yleistettävyyttä, sillä vastaajien kokemukset voivat korostaa vain tiettyjä näkökulmia koetusta syrjinnästä enemmän kuin toisia.

Rajalliset tutkimustulokset oli kuitenkin analysoitava, minkä toteutin SWOT- analyysin ja teemoittelun avulla. Näiden analyysimenetelmien avulla saavutin laaja-alaisen analyysin ja arvioinnin niin tutkimustuloksista kuin tutkimusprosessista. Kahden analyysimenetelmän käyttö mahdollisti tutkimustulosten moninäkökulmaisen tarkastelun, ja tarjosi keinoja arvioida tuloksien merkitystä sekä yksilö-, että yhteiskuntatasolla, toimimalla tutkimuksen luotettavuutta vahvistavana tekijänä.

Tutkimuksen eettisyyttä tukevana etuna vastaajille kyselyssäni toimi se, että he saivat kertoa anonymisti koetusta syrjinnästä oman näkemyksensä, omasta tilanteestaan. Venäjänkielisten ääni ja mielipiteet tulivat kuuluviin ja ne tehtiin näkyviksi tilaston muodossa. Digitaalinen kysely otti kaikki osallistujat vastauksineen vastaan sellaisina kuin he ovat ja kaikki annetut vastaukset käsiteltiin analyysimenetelmien avulla luottamuksellisesti. Kyselyn anonymiteetin tarkoituksena oli varmistaa ja myös tarjota mahdollisuus siihen, että vastaajat voivat huoletta jakaa mielipiteensä sellaisina kuin ne ovat, ilman sensuuria. Toivon myös, että opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen, kyselyn tulokset tarjoavat vertaistuellisia kokemuksia venäjänkielisten välillä, sekä lisäävät tietoisuutta siitä, että he eivät ole yksin mahdollisten epämukavien tunteidensa kanssa, jotka liittyvät koettuun syrjintään.

Vastaajien osallistumisen ansiosta suurena etuna kaikille osapuolille on se, että tutkimusongelmalle mahdollistettiin näkyvyyttä, jonka ansiosta tämä työ saattaa myös antaa alun seuraaville tutkimuksille aiheesta. Mahdollisissa syrjintään liittyvissä ongelmassa, sen julkinen puheeksiotto on jo askeleena ongelman poistamiseksi (Yhdenver-

taisuusvaltuutettu 2022). Tutkimustuloksilla lisätään yhteiskunnan tietoisuutta, haavoittavassa asemassa olevien henkilöiden kokemuksista syrjinnästä, ja ylipäättään kartoitetaan tilannetta Suomessa, koetun syrjinnän näkökulmasta. Todistaen tutkimustulokset useaan kertaan samoina, yhteiskunta voi suunnata resurssejaan ongelman ennaltaehkäisyyn ja sen poistamiseen. Vaikka kaikki vastaajat eivät kokeneet Ukrainan sodan vaikuttaneen heidän syrjintäkokemuksiinsa Suomessa, on tieto siitä kuitenkin erittäin tärkeää yhteiskunnallisesta näkökulmasta katsottuna, sekä hyvinvointivaltion ideologian täyttymisen näkökulmasta.

Tiedostin, mihin olen ryhtymässä ja ettei välttämättä haavoittavan aiheen takia, vastauksia tulisi niinkään paljon kuin niitä loppupeleissä tuli. Tutkimus kuitenkin esitti useita kehittämiskohteita, eettisyyden ja luotettavuuden kannalta, mitkä on tärkeää ottaa huomioon, jos aikoo tehdä kyselytutkimuksen koetusta syrjinnästä uudelleen. Kaiken kaikkiaan tutkimusprosessini noudatti hyvän tieteellisen käytännön periaatteita, missä eettisyys otettiin hyvin huomioon, sekä luotettavuuden saavuttamiseksi tehtiin mahdollisimman paljon. Tutkimus nosti esille venäjänkielisten kokemuksia, lisäten tietoisuutta venäjänkielisten koetun syrjinnän tilanteesta Suomessa.

8.4 Lopuksi

Suomella ja Venäjällä on pitkä yhteinen historia, jota ei Suomessa välttämättä olla totuttu muistelemaan lämmöllä. Sukupolvilta toisille siirtyneet negatiivisten stereotyyppien leimat, ovat voineet aiheuttaa syrjäytymistä venäjänkielisten keskuudessa jo ennen Ukrainan sotaa. Toisaalta Nshom & Croucher (2018: 324–338) todistivat tutkimuksessaan toisin, että realistisen uhan ja symbolisen uhan vaikutus ikääntyneiden ennakkoluuloihin venäjänkielististä ei ollut merkitsevää. Tutkimuksen vastaajat olivat nimenomaan ikäihmisiä, joilla oli kokemuksia ja ensikäden tietoa sekä kertomuksia Neuvosto-Venäjän sorrosta sota-aikana. Tutkimus tehtiin kuitenkin Pohjois-Karjalan alueella, missä venäjänkieli on yleistä, jonka takia ikäihmisten asenteet venäjänkielisiä kohtaan saattavat olla suvaitsevampia, kuin muualla Suomessa.

Venäjänkielisten rasismille ja syrjinnälle on avautunut niin sanotusti uusi syy Ukrainan sodan syttymisen jälkeen. Tilanne on uusi, sillä venäjänkielisten syrjintä on varmasti pohjautunut ainoastaan kaukasiin historian tapahtumiin, sekä rasistiseen ideologiaan ja stereotyyppoihin, eikä konkreettiseen ajankohtaiseen tilanteeseen. Tällä hetkellä venäjänkielisten syrjinnän perusteeksi on vaihtunut ajankohtainen tapahtuma, sota, joka asettaa Suomessa ja maailmalla asuvat venäjänkieliset haavoittuvaan asemaan ja syr-

jimisvaaraan. Yleistäminen, tietämättömyys, sekä ajattelemattomuus ja laiskuus haastaa stereotyyppioita johtavat rasistiseen ajatteluun ja sen kautta syrjintään ja rasistiseen toimintaan (Ryynänen, 2020: 326-339).

On hyvin epäoikeudenmukaista ja surullista, että Ukrainan sodan syttyminen on todennäköisesti vaikuttanut myös venäjänkielisten ihmisten identiteettiin, kulttuuriin ja avoimuuteen siitä ympäröivän yhteiskunnan kanssa, vaikka opinnäytetyöni tutkimustulokset eivät tätä osoittaneet. Vaikkakin tutkimuksen vastaajista vähän alle puolet, ovat rajoittaneet esimerkiksi omaa venäjänkielen käyttöään julkisissa paikoissa Ukrainan sodan syttymisen jälkeen, mikä on hyvin surullinen tutkimustulos. Opinnäytetyöni keskittyi aikuisten kokemaan syrjintään, mutta lasten ja nuorten kokemuksia aiheesta ei ole vielä tutkittu. Tämä on huolestuttavaa, sillä he muodostavat erityisen haavoittuvan ikäryhmän syrjinnän näkökulmasta. Lasten ja nuorten kokemuksia syrjinnästä olisi ensiarvoisen tärkeää kuulla ja tutkia. Kaikkien ikäryhmien on vaikea sisäistää käsitettä sota, mutta erityisesti lapsille ja nuorille tilanne voi olla haastava, varsinkin jos toinen soti-
vasta osapuolista on heidän koti- tai kulttuurimaa. Tilanne voi aiheuttaa merkittäviä haasteita myös identiteetin muodostumisen kannalta (Cvetanovic 2015: 28-44.) Tämän vuoksi oppilaitoksilla ja varhaiskasvatuksella on keskeinen rooli varmistaa, että aiheesta keskustellaan avoimesti, ja että lapsille ja nuorille tarjotaan turvallinen, yhdenvertaisuutta tukeva kasvuympäristö, jossa monikulttuurisuus ymmärretään ja hyväksytään, sekä syrjinnälle on nollatoleranssi.

Opinnäytetyöni tutkimustulokset osoittivat, että ennakoimattomat vuorovaikutustilanteet kasvotusten ja internetissä ovat vastaajaryhmälleni eniten syrjintäkokemuksia aiheuttaneita tilanteita. Nyt kun venäjänkielisten koetun syrjinnän tilanne on kartoitettu, tulevaisuudessa olisi myös keskityttävä näkökulmaan siitä, miten voimme edistää yhdenvertaisuutta niin Suomessa kuin myös maailmalla. Tutkimustulokset osoittavat, että venäjänkielisyys on kuitenkin vastaajien mukaan positiivinen asia, mikä on tuonut ja mahdollistanut heille positiivisia kokemuksia ja hyvinvoinnin toteutumista Suomessa. Tästä on hyvä jatkaa ja kehittää toimenpiteitä, joiden avulla edistetään yhdenvertaista ja tasa-arvoista ympäristöä, missä ennakkoluuloille ja rasismille ei anneta tilaa, vaan jokainen yhteiskunnan jäsen tekee ajatustyötä aktiivisen antirasistisen asenteen ja ilmapiirin saavuttamiseksi (Castaneda: 2024, Psykopodiaa jakso 160). Tämän lisäksi syrjinnän ehkäisemisen ja poistamisen keskiössä ovat myös empaattisten ajatusmallien rakentaminen, joissa ollaan avoimia, arvostetaan erilaisuutta, sekä huomioidaan haavoittavassa asemassa olevien ihmisten näkökulmia ja hyvinvointia, vaikka se ei aina olisi niin sanotusti oman edun mukaista (Nivala & Ryynänen 2024:Luku 4. Yhteisöt ja yhteiselämä.)

Koetun syrjinnän tilanteen korjaamiseksi tarvitaan, sekä rakenteellisia muutoksia, että yksilö – ja yhteisötason asennemuutosta. Yhteiskunnan on kuitenkin otettava vastuuta ja panostettava rakenteellisiin menetelmiin, joiden avulla lisätään tietoisuutta venäjänkielisten kohtaamasta syrjinnästä ja sen vaikutuksista. On myös tärkeää luoda matalan kynnyksen ympäristöjä, joiden avulla syrjintää kokevat, voivat tuoda kokemuksiaan esille turvallisesti ja luottamuksellisesti. Vastaajien kokemukset koetusta syrjinnästä osoittavat, että rasisen toiminnan kitkeminen vaatii meiltä jokaiselta aktiivisia toimia syrjivän käytöksen tunnistamiseksi, sekä myös rohkeutta puuttua siihen heti, kun sitä ilmenee.

Lähteet.

Alanen, Aku 2007. Venäjän kielen asemasta Suomessa on syytä keskustella. Tilastokeskus. Tieto&trendit 6/2009 <https://stat.fi/artikkelit/2007/art_2007-12-18_001.html?s=0>.

Alter, Adam & Pietiläinen, Kimmo (2017). Vastustamaton: Miksi emme pysty lopettamaan tsekkaamista, skrollaamista, klikkaamista ja seuraamista. Terra Cognita.

BBC Monitoring Former Soviet Union 2010. Russia accuses EU of tacitly supporting Estonia's discriminatory policy. <<https://www.proquest.com/wire-feeds/russia-accuses-eu-tacitly-supporting-estonias/docview/460247394/se-2?accountid=11363>>.

Castaneda, Anu E & Rask, Shadia & Koponen, Päivikki & Mölsä, Mulki & Koskinen, Seppo 2012. Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista Suomessa. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 61/2012. <<https://www.julkari.fi/handle/10024/90907>>. 229–238

Castaneda, Anu E & Shadia Rask 2022. SYRJINTÄKOKEMUSTEN TAAKKA SEURAA SUKUPOLVELTA TOISELLE. Migration-Muuttoliike 48, no. 2. <<https://siirtolaisuus-migration.journal.fi/article/view/124978/74976>> 8-9.

Castaneda, Anu E & Lyytinen, Nina 2024. Rasismi meissä ja sen vaikutukset muissa. Psykopodiaa Podcast. Jakso 160. <<https://open.spotify.com/episode/1ag78BbVgabQ1EQ2W1bcTF?si=glUX77tbSTuhG-1AizSQRA>> Viitattu 25.12.2024

Cvetanovic, Dragana 2015. Balkanin Nuoret Konfliktin Jälkeen. Idäntutkimus, vol. 22, no. 4. <<https://journal.fi/idantutkimus/article/view/77921/38898>>.28-44.

European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) 2022. The 6th ECRI report on Estonia. Council of Europe. <[ECRI report on Estonia \(coe.int\)](https://www.coe.int/t/e/turkey/ECRI/ECRI%20reports/ECRI_Report_on_Estonia_2022.pdf)>.

Eskola, Jari 2018. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa: Laajalahti, Anne & Juhani Aaltola & Raine Valli & Sanna Herkama. Ikkunoita Tutkimusmetodeihin: 2, Näkökulmia Aloittelevalle Tutkijalle

Tutkimuksen Teoreettisiin Lähtökohtiin Ja Analyysimenetelmiin. 5. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja. Luku 13.

Friedrich-Ebert-Stiftung. 2018. Russian Speakers in Latvia: <https://baltic.fes.de/fileadmin/user_upload/Russian-speakers-in-Latvia.pdf>.

Erätuuli, Matti & Leino, Jarkko & Yli-Luoma, Pertti 1994. Kvantitatiiviset tutkimusmenetelmät analyysimenetelmät ihmistieteissä. Kirjayhtymä Oy. Helsinki. 17–19.

Essed, Philomena 1991. Understanding Everyday Racism: An Interdisciplinary Theory. E-Kirja. Thousand Oaks, SAGE Publications, Inc. Luvut: Introduction & 1 Toward an Integration of Macro and MicroDimensions of Racism.

Hannikainen L. National minorities in finland. Europa Ethnica. 2018;75(3):107-114. <<https://www.proquest.com/scholarly-journals/national-minorities-finland/docview/2369316186/se-2>>.

Harnois, Catherine E 2023. The Multiple Meanings of Discrimination. Social Psychology. Quarterly, 86(4) .<<https://doi-org.ezproxy.metropolia.fi/10.1177/01902725221134266>>. 413-431.

Heiskanen, Heikki 2015. Venäjänkielisiä on syrjitty Suomessa sodan jälkeen – Ilmapiiiri on muuttunut huonompaan suuntaan. Yle.<<https://yle.fi/a/3-7718298>>. Viitattu 28.11 2024

Heikkilä, Tarja. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. uudistettu painos. Edita.183–191

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki Ja Kirjoita. 15 uudistettu painos. Hämeenlinna. Tekijät ja Kirjayhtymä Oy. 139, 161–164,231

Jyttilä, Riitta 2022. Ylirajaiset traumakulttuurit ja Sofi Oksasen Puhdistus. Idäntutkimus, 29(2), 37-52.<<https://doi.org/10.33345/idantutkimus.113904>>

Kazi, Villiina & Alitolppa-Niitamo, Anne & Kaihovaara, Antti (toim.) 2019. Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. TEM oppaat ja muut jul-

kaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162005/TEM_oppaat_10_2019_Tutkimusartikkeleita_kotoutumisesta_20012020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 6–9

Keskinen, Suvi & Seikkula, Minna & Mkwesha, Faith, Aghayeva, Ulkar & Sinkkonen, Anna 2021. Rasismi, valta ja vastarinta: Rodullistaminen, valkoisuus ja koloniaalisuus Suomessa. Helsinki Gaudeamus. 69–141

Kuusio Hannamaria & Seppänen Anna & Jokela Satu & Somersalo, Laura & Lilja, Eero. (2020). *Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa. FinMonik-tutkimus. Raportti 1*. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139210/URN_ISBN_978-952-343-034-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 76-77, 88-89,91-93

Larja, Liisa & Warius, Johanna & Sundbäck, Liselott & Liebkind, Karmela & Kandolin, Irja & Jasinskaja-Lahti, Inga 2012. Discrimination in the Finnish Labor Market: An Overview and a Field Experiment on Recruitment. Työ- ja elinkeinoministeriö.<<https://tem.fi/documents/1410877/3437250/Discrimination%20in%20the%20Finnish%20Labor%20Market%2019042012.pdf/6df3ec08-78fa-480c-9a34-357bbd4cd5f6>> 66, 162–165,175

Lehtonen, Tuomas 2016.Venäjänkielisten väestö Suomessa tänään. Teoksessa: Tanner, Arno & Söderling, Ismo & Leitzinger, Antero & Flink, Toivo & Kahla, Elina & Strovsky, Dmitry & Pietiläinen, Jukka & Davydova-Minguet, Olga & Luukkanen, Arto & Leitzinger, Arto 2016. Venäjänkieliset Suomessa: Huomisen Suomalaiset. Siirtolaisuusinstituutti. <<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/178065/J-03-ISBN-978-952-7167-12-0-Venajankieliset-Suomessa-2016-Siirtolaisinstituutti-2016.pdf?sequence=1>> 17–40.

Lindroos, Jan-Erik & Lohivesi Kari 2010. Onnistu Strategiassa. Helsinki: WSOYpro. 219–220

Mannila, Simo 2020. Syrjintä Suomessa 2017–2019: Tietoraportti. oikeusministeriö. <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162517>>. 23

Makkonen, Timo 2002. Multiple, Compound and Intersectional Discrimination: Bringing the Experiences of the Most Marginalized to the Fore. Åbo Akademi University, Institute For Human Rights.< <https://www.abo.fi/wp-content/uploads/2018/03/2002-Makkonen-Multiple-compound-and-intersectional-discrimination.pdf>>. 9–13,15,17.

Martikainen, Annikka. 2022. Venäläiset ja venäjänkieliset kohtaavat Suomessa aiempaa enemmän syrjintää – Ukrainan sota on lisännyt vihapuhetta. Yle.<<https://yle.fi/a/3-12470551>>. Viitattu 28.11.2024.

Naukkarinen, Aimo & Palmroth, Aino & Nurmi, Ismo & Marin, Marjatta & Suojanen, Päiviikki & Munter, Hilikka, Perttula Juha & Välimaa, Jussi 1996. Alttiiksi Asettumisen Etiikka: Laadullisen Tutkimuksen Eettisiä Kysymyksiä. [Jyväskylä]: Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta, 1996. 111–123

Nenonen, Tellervo & Kivelä, Juha & Ervasti, Eetu & Joronen, Mikko & Villa, Susan. (2021). Perusoikeusbarometri. Oikeusministeriö. <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163261>> 33, 58, 63, 67–68,69,70, 72,89

Nieminen, Kati & Jauhola, Laura 2022. Syrjintä, intersektionaalisuus ja oikeussuojan rajat. Oikeus, Vuosikerta 51, Nro 2. < <http://hdl.handle.net/10138/358599> > 168-190.

Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2024. Sosiaalipedagogiikka: Kohti inhimillistä yhteiskuntaa ja kestäväää elämää. E-kirja.Toinen, uudistettu laitos. Helsinki: Gaudeamus oy. Luku 4.

Nshom, Elvis & Croucher, Stephen M 2018. An exploratory study on the attitudes of elderly Finns towards Russian-speaking minorities. Journal of International and Intercultural Communication, 11(4). <<https://doi-org.ezproxy.metropolia.fi/10.1080/17513057.2018.1469783>>. 324–338.

Oivo, Teemu & Davydova-Minguet Olga 2019. Kaksoiskansalaisuuden turvallistaminen ja Suomen venäjänkieliset. Idäntutkimus, 26(3), 59-77.<<https://journal.fi/idantutkimus/article/view/87292/56951>>.

OSSER, Bernard 2022. Latvia's Russian-Speakers Fear Becoming Ukraine War 'Collateral'. AFP International Text Wire in English. Washington <

<https://www.proquest.com/wire-feeds/latvias-russian-speakers-fear-becoming-ukraine/docview/2719401082/se-2> >.

Perustuslaki 1889/39. Annettu Helsingissä 11.6.1999 <<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>>. Viitattu 22.1.2025

Puuronen, Vesa & Safim, Rustem & Salagajev, Aleksandr & Sotkasiira, Tiina & Turijanski, Ilja 2007. Venäläisten nuorten rasismi. *Idäntutkimus*, 14(4). 3-13. <<https://journal.fi/idantutkimus/article/view/82176/41383>>.

Rask, Shadia & Castaneda, Anu. Syrjäntökemukset ja niiden yhteys hyvinvointiin ja kotoutumiseen ulkomaalaistaustaisessa väestössä 2019. Teoksessa: Kazi, Villiina & Alitolppa-Niitamo Anne & Kaihovaara Antti 2019. *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10*. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162005/TEM_oppaat_10_2019_Tutkimusartikkeleita_kotoutumisesta_20012020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 230.

Rikoslaki 188/39. Annettu Helsingissä 19.12.1889. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>> Viitattu 7.5.2024.

Rynkänen, Tatjana 2015. Venäjänkieliset maahanmuuttajat suomalaisissa työyhteisöissä. *Idäntutkimus*, 22(2), 85-86. <<https://journal.fi/idantutkimus/article/view/78025>>

Ryynänen, Sanna 2020. Puhummeko nyt rasismista? *Media & viestintä*, 43(4). <<https://doi.org/10.23983/mv.100619>>. 326–340.

Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry : Kotisivut. (2024). <<https://www.venajankieliset.fi/fi>>. Viitattu 24.4.2024

Säläjän, Loretta C 2020, The Political Psychologies of "Eastern" and "Western" Europe: Insights from Ontological Security, *Eurolimes*, 29. <<https://www.proquest.com/central/scholarly-journals/political-psychologies-eastern-western-europe/docview/2706463608/sem-2?accountid=11363>> 65-78,255.

Suorsa, Eero. K. V. 2021. Stigman historiaa ja nykypäivää. *Tieteessä tapahtuu*, 39(3), 9. <<https://journal.fi/tt/article/view/109245/64120>>. 72–73.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaus-epäilyjen käsitteleminen Suomessa – HTK-ohje 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 2/2023. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Saatavilla: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf. ISBN 978-952-5995-82-4. 12–13

Tevameri, Terhi 2023. Toimialaraportit Sote-palveluala: Työvoima, yksityisen sektorin rooli ja kansainvälistyminen. KEHA-keskus, Työ- ja elinkeinoministeriö. 33–54.

Tilastokeskus 2022. Vieraskielisten määrä kasvoi lähes 38 000 henkilöllä. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). <<https://stat.fi/julkaisu/cl8lprraorrr20dut5a0tywm5>>. Viitattu: 30.4.2024.

Valli, Raine 2018. Aineiston keruu kyselylomakkeella. Teoksessa: Valli, Raine, ja Eila Aarnos 2018. Ikkunoita Tutkimusmetodeihin: 1, Metodien Valinta Ja Aineistonkeruu : Viikkeitä Aloittellevalle Tutkijalle. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 2018. 92–116.

Varjonen, Sirkku & Zamiatin, Aleksandr & Rinas, Marina 2017. Suomen venäjänkieliset: tässä ja nyt. Cultura-säätiö. <<https://cdn.sanity.io/files/b0z6puta/production/fd9d9e98052dc0702a3c1a5fc2d8b6abeb0ab665.pdf>>. 12,13

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. (2018). Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>>

Viimaranta Hannes & Protassova Ekaterina & Mustajoki Arto 2018 « Russian-Speakers in Finland. The Ambiguities of a Growing Minority. *Revue d'études comparatives Est-Ouest* 4(4). <<https://www.cairn.info/revue-d-etudes-comparatives-est-ouest-2018-4-page-95.htm>> 96-123.

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. Annettu Helsingissä 30.12.2014. <<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>>. Viitattu 7.5.2024.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu, 2022, Yhdenvertaisuusvaltuutetun suositukset hallituskaudelle 2023–2027. 2022. <<https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/docu->

ments/25249352/143315235/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+suositukset+hallitusohjelmaan+(PDF).pdf/dd8d4ddf-2ab7-9c25-437d-c6619da62712/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+suositukset+hallitusohjelmaan+(PDF).pdf?t=1681804769918> Viitattu 4.12.2024

Liitteet

SWOT-analyysi tiivistelmätaulukko

<p>Tutkimuksen sisäiset vahvuudet</p> <p>Tutkimuksen edustavuus on hyvä.</p> <p>Laaja ja ajankohtainen aihe (turvallisuuden tunne, kuulumisen kokemuksen ja syrjintä).</p> <p>Vastaajat osoittivat avoimuutta kertoessaan kokemuksistaan.</p> <p>Monipuoliset analyysimenetelmät- teemoittelu ja määrälliset tulokset.</p> <p>Vahva sisäinen reliabiliteetti.</p> <p>Tutkimus antaa hyvän alustavan katsauksen venäjänkielisten kokemuksista syrjinnästä Ukrainan Sodan jälkeen.</p> <p>Tutkimuksen pätevyys on hyvä.</p> <p>Antaa käytännön esimerkkejä miten kansainväliset konfliktit heijastuvat Suomen venäjänkieliseen yhteisöön.</p> <p>Kysymysten asettelu selkeä ja kattava.</p> <p>Tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset digitaalisen kyselytutkimuksen avulla.</p> <p>Vastausten täydentämismahdollisuudet ja vaihtoehtojen lisääminen parantavat kyselyn luotettavuutta.</p>	<p>Tutkimuksen sisäiset heikkoudet</p> <p>Pieni vastaajamäärä.</p> <p>Tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä koko Suomen venäjänkielisiin.</p> <p>Kyselyn kohderyhmä: korostaa vain yhden ryhmän näkökulmia ja kokemuksia koetusta syrjinnästä.</p> <p>Tutkimuksella on heikko ulkoinen reliabiliteetti.</p> <p>Heikko luotettavuus.</p> <p>Joihinkin kysymyksiin vastaajat jättivät vastaamatta.</p> <p>Avoimien vastausten osuus on pienempi kuin määrällisten vastausten, minkä takia kaikki aiheen kannalta tärkeät näkökulmat eivät välttämättä tule ilmi.</p> <p>Vastaajiksi valikoitui mahdollisesti ääripään kokemuksia edustavia henkilöitä (syrjintää kokeneet tai sitä lainkaan kokeneet).</p> <p>”En osaa sanoa” – vastaus on voitu tulkita monella eri tavalla, eikä niitä tapoja selviä tutkimuksen tuloksista.</p>
<p>Tulevaisuuden mahdollisuudet</p> <p>Tulokset voivat olla pohjana tuleville tutkimuksille, toimia motivaattorina tehdä tutkimus uudelleen, mutta isommalla otoskoolla.</p> <p>Antaa syvällisempää ymmärrystä venäjänkielisten kokemasta syrjinnästä.</p> <p>Tuloksia on mahdollista soveltaa esimerkiksi poliittisessa päätöksen teossa tai palveluiden kehittämisessä venäjänkielisten tarpeiden mukaisiksi.</p> <p>Mahdollisuus lisätä tietoisuutta venäjänkielisten kokemasta syrjinnästä ja siihen liittyvistä ongelmista julkisessa keskustelussa rakentavalla otteella.</p>	<p>Tulevaisuuden uhat</p> <p>Syrjinnän ja turvattomuuden kokemukset ovat subjektiivisia, minkä takia ne voivat olla tulkinnanvaraisia.</p> <p>Tutkimustulokset voivat vaihdella, sillä tutkittava aihe on kytköksissä Ukrainan sotaan, minkä takia tutkimustulokset, voivat niin sanotusti nopeasti vanheta.</p> <p>Haasteet saada kaikki venäjänkieliset ryhmät edustetuiksi tutkimuksessa.</p> <p>Mahdollinen resurssien puute estää syvällisempiä tai jatkuvia tutkimuksia aiheesta.</p> <p>Jos tutkimustuloksia ei käsitellä rakentavasti julkisessa keskustelussa, se voi pahimmillaan johtaa vastakkainasetteluihin yhteiskunnassa.</p>

Kyselylomake

Kyselylomake: Venäjänkielisten kokemukset syrjinnästä Suomessa Ukrainan sodan syttymisen jälkeen

Анкета: Опыт дискриминации русскоязычных в Финляндии после начала войны в Украине

Vastausohje:

Tervetuloa kyselyyn!

Hei! Olen Linda Smirnova, kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Metropolian ammattikorkeakoulusta. Tämä kysely on osa opinnäytetyötäni, joka käsittelee venäjänkielisten kokemia syrjintää Suomessa Ukrainan sodan jälkeen. Haluan ymmärtää tätä tärkeää aihetta paremmin ja kerätä tietoa siitä tämän kyselyn avulla.

Olen saanut inspiraation tähän tutkimukseen omasta venäjänkielisestä taustastani. Huomioni on kiinnittynyt siihen, että Ukrainan sodan syttymisen jälkeen, Suomessa asuvien venäjänkielisten kokemukset syrjinnästä ovat jääneet vähälle huomiolle. Tavoitteeni on tuoda esiin näitä kokemuksia, jotta voimme paremmin ymmärtää syrjinnän ilmiötä Suomessa.

Luottamuksellisuus ja anonymiteetti:

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Vastaajien anonymiteetti on taattu, eikä kyselyssä kysytä henkilötietoja, poliittisia mielipiteitä tai kansalaisuutta. Kysely täytetään nimettömänä. Saatua tietoa käytetään vain tutkimustarkoituksiin. Tutkimusraportti julkaistaan opinnäytetyössäni sekä SVK-liiton sivuilla. Yksittäisiä vastaajia ei voida kyselystä tunnistaa.

Miksi tämä tutkimus on tärkeä?

Tutkimukseni tavoitteena on nostaa esiin venäjänkielisten kokemuksia syrjinnästä Suomessa, erityisesti Ukrainan sodan vaikutusten yhteydessä. Näiden kokemusten ymmärtäminen on tärkeää, jotta voimme tulevaisuudessa parantaa osallisuutta sekä edistää yhdenvertaisuutta Suomessa.

Kyselyn täyttäminen

Kyselyssä on erilaisia kysymyksiä, jotka liittyvät kokemuksiisi ja havaintoihisi syrjinnästä. Vastaaminen vie noin 15 minuuttia. Kaikki kysymykset ovat vapaaehtoisia, ja voit palata kysymyksissä taaksepäin tai keskeyttää kyselyn milloin tahansa. Kaikki vastauksesi ovat kuitenkin todella tärkeitä.

Iso kiitos osallistumisestasi! Arvostan suuresti aikaasi sekä näkemyksiäsi ja kokemuksiasi tästä aiheesta. Ne auttavat tekemään tämän tutkimuksen mahdolliseksi ja tuomaan venäjänkielisten äänen kuuluviin. Jokainen vastaus on tärkeä askel kohti parempaa ymmärrystä syrjinnästä ja sen vaikutuksista Suomessa.

Ystävällisin yhteistyöterveisin: Linda Smirnova

(parhaiten minut tavoittaa arkipäivinä klo.10:00-17:00)

Перевод:

Добро пожаловать в опрос!

Здравствуй! Меня зовут Линда Смирнова, я студентка третьего курса программы по социальной работе в Университете Metropolia. Этот опрос является частью моей дипломной работы, которая посвящена дискриминации, с которой сталкиваются русскоязычные люди в Финляндии после начала войны в Украине.

Я хочу лучше понять эту важную тему и собрать информацию с помощью этого опроса.

Мотивацией для этой работы послужила моё русскоязычное происхождение. Я заметила, что после начала войны в Украине внимание к опыту дискриминации русскоязычных, проживающих в Финляндии, было недостаточным. Моя цель – рассказать об этом опыте, чтобы мы могли лучше понять феномен дискриминации в Финляндии.

Конфиденциальность и анонимность

Все ответы будут обработаны конфиденциально. Анонимность участников гарантирована, и в опросе не запрашиваются личные данные, политические взгляды или гражданство. Опрос проводится анонимно. Полученная информация будет использоваться исключительно в исследовательских целях. Отчет по исследованию будет опубликован в моей дипломной работе, а также на сайте АССОЦИАЦИИ русскоязычных Финляндии (SVK). Идентифицировать отдельных участников по результатам опроса невозможно.

Почему это исследование важно?

Цель моего исследования – осветить опыт русскоязычных людей столкнувшихся с дискриминацией в Финляндии, особенно в связи с последствиями войны в Украине. Понимания этого опыта важно для того, чтобы в будущем мы могли улучшить интеграцию и способствовать равноправию в Финляндии.

Заполнение опроса

В опросе представлены различные вопросы, касающиеся вашего опыта и наблюдений о дискриминации. Заполнение займет около 15 минут. Все вопросы являются добровольными, и вы можете вернуться к предыдущим вопросам или прекратить заполнение в любой момент. Однако все ваши ответы очень важны.

Большое спасибо за участие! Я высоко ценю ваше время, мнения и опыт по данной теме. Ваш вклад помогает сделать это исследование возможным и дать голос русскоязычным в Финляндии. Каждый ответ – это важный шаг к лучшему пониманию дискриминации и ее последствий в Финляндии.

С уважением: Линда Смирнова, (Лучше всего со мной можно связаться в будние дни с 10:00 до 17:00)

1. **Ikäni/мой возраст:**

Отметьте только один овал.

- Alle 18
- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55-64
- 65 tai yli

2. **Sukupuoleni/мой пол**

Отметьте только один овал.

- Mies
- Nainen
- Muu
- En halua kertoa

3. **Maakuntani/ регион:**

Отметьте только один овал.

- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa
- En asu Suomessa
- En halua kertoa

4. **Kauanko olet asunut Suomessa?**

Сколько лет вы живете Финляндии?

Отметьте только один овал.

- Alle 1 vuoden
 1-5 vuotta
 6-10 vuotta
 Yli 10 vuotta
 Koko ikäni
 En halua kertoa

5. **Mihin seuraavista ryhmistä koet kuuluvasi?**

К какой из следующих групп, по вашему мнению, вы принадлежите?

(Valitse yksi tai useampi vaihtoehto/ Выберите один или несколько вариантов)

Отметьте все подходящие варианты.

- Asuinkuntaani
 Suomalaisiin
 Eurooppalaisiin
 Venäjänkieliseen yhteisöön
 Omaan syntymä- tai lähtömaan kansalaisiin
 Maailmankansalaisiin
 Uskonnolliseen tai hengelliseen yhteisöön
 Ammattiryhmääni/opiskelijayhteisöön
 Poliittiseen tai ideologiseen ryhmään
 Другое: _____

6. Koetko kuuluvasi suomalaiseseen yhteiskuntaan?

Чувствуете ли Вы себя частью финского общества/ (государства)?

Отметьте только один овал.

- Täysin
- Melko paljon
- Vähän
- En lainkaan

7. Koetko kuuluvasi venäjänkieliseen yhteisöön Suomessa?

Чувствуете ли Вы себя частью русскоязычного сообщества в Финляндии?

Отметьте только один овал.

- Täysin
- Melko paljon
- Vähän
- En lainkaan

8. **Turvallisuuden tunteen kokemus Suomessa:
Missä paikoissa tunnet olosi turvalliseksi?**

Чувства безопасности в Финляндии:

В каких местах Вы чувствуете себя в безопасности?

(Valitse yksi tai useampi vaihtoehto/ Выберите один или несколько вариантов)

Отметьте все подходящие варианты.

- Julkiset liikennevälineet
- Yleiset puistot
- Ostoskeskukset
- Työpaikka
- Koulu
- Kotisi lähikadut
- Yleisötapaukset
- Другое: _____

9. **Onko jokin edellä mainituista paikoista sellainen, jossa olet joskus tuntenut olosi epäturvalliseksi tai huolestuneeksi?**

Есть ли среди перечисленных мест такие, где вы когда-либо чувствовали себя небезопасно или обеспокоенно?

Syrjintään ja negatiiviseen kohteluun liittyvät kysymykset

Mikä on syrjintä?

Syrjinnällä tarkoitetaan erilaista epäasiallista kohtelua, joka perustuu etniseen taustaan kansallisuuteen, kieleen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Tässä kyselyssä haluan kuulla nimenomaan sinun kokemuksistasi Suomessa asuvana venäjänkielisenä henkilönä. Syrjintä voi ilmetä monin tavoin, kuten vihapuheena, epäasiallisina kommentteina, syrjivinä käytäntöinä tai sosiaalisena eristämisenä. Syrjintää voi tapahtua esimerkiksi työpaikoilla, kouluissa, asumisessa tai jokapäiväisissä vuorovaikutustilanteissa.

- Vihapuhe: Negatiivisia tai halventavia kommentteja, jotka kohdistuvat sinuun tai venäjänkielisiin yleisesti.
- Epäasialliset kommentit: Huomautuksia, jotka liittyvät kieleesi tai kulttuuriisi ja jotka aiheuttavat sinulle epämukavuutta.
- Syrjivät käytännöt: Esimerkiksi työpaikoilla tai kouluissa tapahtuvat päätökset, jotka ovat epäoikeudenmukaisia tai eivät perustu ansioihisi.
- Sosiaalinen eristäminen: Tilanteet, joissa sinua jätetään ulkopuolelle tai et saa osallistua ryhmään tai toimintaan pelkästään venäjänkielisytesi vuoksi.

Tavoitteeni

on ymmärtää, millaisia haasteita sinä ja muut venäjänkieliset henkilöt olette kohdanneet Suomessa. Kiitos, että jaat kokemuksesi kanssani

Перевод:

Что такое дискриминация?

Дискриминацией понимается различное ненадлежащее обращение, основанное на этническом происхождении, национальности, языке или других личных характеристиках. В этом опросе я хочу услышать именно о вашем опыте в качестве русскоязычного человека, проживающего в Финляндии.

Дискриминация может проявляться в разных формах, таких как язык ненависти, неуместные комментарии, дискриминационные практики или социальная

изоляция. Дискриминация может происходить, например, на рабочих местах, в школах, в жилье или в повседневных ситуациях взаимодействия.

- язык ненависти : Негативные или уничижительные комментарии, направленные на вас или на русскоязычных в целом.
- Ненадлежащие комментарии: Замечания, касающиеся вашего языка или культуры, которые вызывают у вас дискомфорт.

- Дискриминационные

введения :

Например, решения, принимаемые на работе или в школе, которые несправедливы или не зависят от ваших достижений

- Социальная изоляция: Ситуации, когда вас оставляют в стороне или вы не можете участвовать в группе или деятельности только из-за вашей русскоязычности.

Моя цель — понять, с какими трудностями вы и другие русскоязычные люди сталкиваетесь в Финляндии. Спасибо, что делитесь своим опытом со мной.

10. **Oletko kokenut tai havainnut (venäjänkielisiin kohdistuvaa) negatiivista kohtelua tai syrjintää Suomessa viimeisen kahden vuoden aikana?** *

Испытывали ли или замечали ли вы негативное отношение или дискриминацию (к русскоязычным) в Финляндии за последние два года?

Отметьте только один овал.

Kyllä *Перейдите к вопросу 19.*

Ei

En ole varma *Перейдите к вопросу 19.*

11. **Onko joku viimeisen kahden vuoden aikana:** *

Происходило ли с вами что-либо из следующего за последние два года:

Отметьте все подходящие варианты.

- Nimittelyt tai loukannut sinua sanallisesti (Оскорбляли или унижали вас словесно)
- Tehnyt sinuun kohdistuvia negatiivisia eleitä (Совершали негативные жесты в ваш адрес)
- Uhannut sinua väkivallalla tai käyttäytynyt uhkaavasti (Угрожали вам насилеиом или вели себя угрожающе)
- Tehnyt ilkeävaltaa tai vahingoittanut omaisuuttasi (наносили ущерб вашему имуществу)
- Jättänyt sinut huomiotta tai ulkopuolelle ryhmässä (Игнорировали или исключали вас из группы)
- Puhunut sinusta selän takanasi (Говорили о вас за вашей спиной)
- Ei mitään näistä, sillä en ole kohdannut syrjintää Suomessa (Ничего из этого, так как я не сталкивалась с дискриминацией в Финляндии)
- Другое: _____

12. **Oletko ollut tilanteessa, jossa joku on pyytänyt sinua lopettamaan venäjän kielellä puhumisen tai jollain tavalla puuttunut siihen?** *

Были ли вы в ситуации, когда кто-то просил вас прекратить говорить на русском языке или как-то вмешивался в это?

Отметьте только один овал.

- Kyllä *Перейдите к вопросу 24.*
- Ei *Перейдите к вопросу 13.*
- En ole varma

13. Oletko kokenut tai kohdannut syrjintää Suomessa ennen Ukrainan sotaa (24. helmikuuta 2022)? *

Вы испытывали или сталкивались с дискриминацией в Финляндии до войны в Украине (24 февраля 2022 года)?

Отметьте только один овал.

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

14. Oletko käyttänyt venäjän kieltä vähemmän julkisilla paikoilla Ukrainan sotatilanteen vuoksi? *

Стали ли вы реже использовать русский язык в общественных местах из-за ситуации с войной в Украине?

Voit halutessasi kertoa "lisää"-kohdassa miksi.

Если хотите, можете рассказать в разделе "другое", почему.

Отметьте только один овал.

- En
 Kyllä
 En osaa sanoa
 Другое: _____

15. **Onko mielestäsi Ukrainan sodan syttymisen jälkeen venäjänkielisiin kohdistunut negatiivista kohtelua tai syrjintää...**

Считаете ли вы, что после начала войны в Украине, негативного отношения к русскоязычным стало проявляться...

Отметьте только один овал.

- Vähemmän (меньше)
 Enemmän (больше)
 Ei muutosta (без изменений)
 En osaa sanoa
 Другое: _____

16. **Oletko viimeisen kahden vuoden aikana jättänyt kertomatta ihmisille venäjänkielisyydestäsi negatiivisten kokemusten pelossa?**

За последние два года вы скрывали свою русскоязычность от людей из-за страха, негативного отношения?

Отметьте только один овал.

- Kyllä
 En
 En osaa sanoa
 En koe tarpeelliseksi kertoa ihmisille ylipäätään venäjänkielisyydestäni (Я не считаю необходимым вообще рассказывать людям о своей русскоязычности)
 Другое: _____

17. **Millaisia positiivisia kokemuksia koskien venäjänkielisyyttäsi olet Suomessa kokenut?**

Какие положительные моменты, связанные с вашей русскоязычностью, вы испытали в Финляндии?

Esimerkiksi oletko saanut työpaikan kielitaitosi takia tai onko sinulla venäjänkielisiä ystäviä Suomessa...

(например, получили ли вы работу благодаря своим языковым навыкам или у вас есть русскоязычные друзья в Финляндии...)

18. **Onko jotain muuta, mitä haluaisit jakaa kokemuksistasi tai näkemyksistäsi aiheesta tai tästä kyselystä?**

Есть ли что-то еще, чем бы вы хотели поделиться о своем опыте или мнении по этой теме или по этому опросу

19. Jos olet kokenut/ mahdollisesti kokenut negatiivista kohtelua tai syrijintää, missä tilanteissa se on tapahtunut?

Если вы испытывали/возможно испытали негативное отношение или дискриминацию, в каких обстоятельствах это произошло?

(Valitse yksi tai useampi vaihtoehto/ Выберите один или несколько вариантов)

Отметьте все подходящие варианты.

- Työelämässä
- Koulutuksessa
- Asumisessa
- Terveysthuollossa
- Päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa (esim. kaupassa, julkisessa liikenteessä)
- Internetissä
- Harrastustoiminnassa
- Другое: _____

20. Jos olet kokenut negatiivista kohtelua tai syrijintää, voit halutessasi kuvailla, tilannetta tässä kohdassa tarkemmin. (Kokemuksesi ja vastauksesi on todella tärkeä. Kiitos etukäteen, jos uskallat jakaa sen)

Если вы испытывали негативное отношение или дискриминацию, вы можете, если хотите, более подробно описать ситуацию в этом разделе. (Ваш опыт и ответ действительно важны. Заранее спасибо, если вы решитесь им поделиться)

ja/tai voit siirtyä seuraavan kysymykseen, jossa voit valita valmiista vaihtoehtoista или вы можете перейти к следующему вопросу, где сможете выбрать из предложенных вариантов.

21. Onko joku viimeisen kahden vuoden aikana: *

Происходило ли с вами что-либо из следующего за последние два года:

Отметьте все подходящие варианты.

- Nimittelet tai loukannut sinua sanallisesti (Оскорбляли или унижали вас словесно)
- Tehnyt sinuun kohdistuvia negatiivisia eleitä (Совершали негативные жесты в ваш адрес)
- Uhannut sinua väkivallalla tai käyttäytynyt uhkaavasti (Угрожали вам насилеим или вели себя угрожающе)
- Tehnyt ilkeävaltaa tai vahingoittanut omaisuuttasi (наносили ущерб вашему имуществу)
- Jättänyt sinut huomiotta tai ulkopuolelle ryhmässä (Игнорировали или исключали вас из группы)
- Puhunut sinusta selän takanasi (Говорили о вас за вашей спиной)
- Другое: _____

22. Jos olet kokenut negatiivista kohtelua tai syrjintää viimeisen kahden vuoden aikana, kuka on toiminut sinua kohtaan syrjivästi ja epäoikeudenmukaisesti?

Если вы испытывали негативное отношение или дискриминацию за последние два года, кто вел себя по отношению к вам дискриминационно и несправедливо?

Valitse yksi tai useampi vaihtoehto/ Выберите один или несколько вариантов

Отметьте все подходящие варианты.

- Perheenjäseneni
- Ystäväni/ kaverini
- Työkaverini
- Viranomaiset
- Opiskelijat
- Työpaikkani asiakkaat
- Tuntemattomat ihmiset
- Minä itse
- Opettajani
- Naapurini
- Anonyymit ihmiset esim. internetissä
- Другое: _____

23. Oletko ollut tilanteessa, jossa joku on pyytänyt sinua lopettamaan venäjän kielellä puhumisen tai jollain tavalla puuttunut siihen? *

Были ли вы в ситуации, когда кто-то просил вас прекратить говорить на русском языке или как-то вмешивался в это?

Отметьте только один овал.

- Kyllä *Перейдите к вопросу 24.*
- Ei *Перейдите к вопросу 27.*
- En ole varma *Перейдите к вопросу 24.*

24. Kuka on ollut se taho, joka on puuttunut/mahdollisesti puuttunut venäjänkielen käyttämiseesi? *

Кто вмешивался /возможно мешал вам использовать русский язык?
(Valitse yksi tai useampi vaihtoehto/ Выберите один или несколько вариантов)

Отметьте все подходящие варианты.

- Opettajani
- Esimieheni
- Työkaverini
- Tuntematon henkilö
- Ystäväni/kaverini
- Perheenjäseneni
- Naapurini
- Opiskelijat
- Viranomaiset
- Työpaikkani asiakkaat
- Ei kukaan
- Другое: _____

25. Onko joku puuttunut tai puolustanut sinua kyseisessä tilanteessa, jossa sinua on pyydetty lopettamaan venäjän kiellä puhuminen?

Вмешался ли кто-нибудь или защитил вас в ситуации, когда вас попросили перестать говорить по-русски?

Отметьте только один овал.

- Kyllä
- Ei *Перейдите к вопросу 27.*
- En ole varma

-
26. Kuka tämä puolustava henkilö oli?
Кто вступился за вас?

Отметьте все подходящие варианты.

- Minä itse
- Läheiseni
- Ystävä
- Ulkopuolinen, tuntematon ihminen
- En halua kertoa
- Другое: _____

27. Oletko kokenut tai kohdannut syrjintää Suomessa ennen Ukrainan sotaa (24. helmikuuta 2022)? *

Вы испытывали или сталкивались с дискриминацией в Финляндии до войны в Украине (24 февраля 2022 года)?

Отметьте только один овал.

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

28. Onko mielestäsi Ukrainan sodan syyttymisen jälkeen venäjänkielisiin kohdistunut negatiivista kohtelua tai syrjintää... *

Считаете ли вы, что после начала войны в Украине, негативного отношения к русскоязычным стало проявляться...

Отметьте только один овал.

- Vähemmän
 Enemmän
 Ei muutosta
 En osaa sanoa
 Другое: _____

29. **Oletko käyttänyt venäjän kieltä vähemmän julkisilla paikoilla Ukrainan sotatilanteen vuoksi?** *

Стали ли вы реже использовать русский язык в общественных местах из-за ситуации с войной в Украине?

Voit halutessasi kertoa "lisää"- kohdassa miksi.

Если хотите, можете рассказать в разделе "другое", почему.»

Отметьте только один овал.

- En
- Kyllä
- En osaa sanoa
- Другое: _____

30. **Oletko viimeisen kahden vuoden aikana jättänyt kertomatta ihmisille venäjänkielisyydestäsi negatiivisten kokemusten pelossa?**

За последние два года вы скрывали свою русскоязычность от людей из-за страха, негативного отношения?

Отметьте только один овал.

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa
- En koe tarpeelliseksi kertoa ihmisille ylipäätään venäjänkielisyydestäni (Я не считаю необходимым вообще рассказывать людям о своей русскоязычности)
- Другое: _____

31. Oletko keskustellut kokemistasi negatiivisista tilanteista tai syrjinnästä jonkun kanssa?

Обсуждали ли вы с кем-то негативные ситуации или дискриминацию, с которыми вы столкнулись?

Отметьте только один овал.

- Kyllä
 Ei *Перейдите к вопросу 33.*
 En osaa sanoa

...

32. Jos olet keskustellut syrjintäkokemuksestasi, ketkä ovat olleet keskusteluissa mukana?

Если вы обсуждали свой опыт связанный с дискриминацией, кто принимал участие в этих разговорах с вами?

Valitse yksi tai useampi vaihtoehto
(Выберите один или несколько вариантов)

Отметьте все подходящие варианты.

- Perheeni
 Ystäväni
 Työkaverini
 Esimieheni
 Ammatillaiset (esim. sosiaalityöntekijä, psykologi)
 Другое: _____

....

33. Millaisia positiivisia kokemuksia koskien venäjänkielisyyttäsi olet Suomessa kokenut?

Какие положительные моменты, связанные с вашей русскоязычностью, вы испытали в Финляндии?

Esimerkiksi oletko saanut työpaikan kielitaitosi takia tai onko sinulla venäjänkielisiä ystäviä Suomessa...

(например, получили ли вы работу благодаря своим языковым навыкам или у вас есть русскоязычные друзья в Финляндии...)

34. Onko jotain muuta, mitä haluaisit jakaa kokemuksistasi tai näkemyksistäsi aiheesta tai tästä kyselystä?

Есть ли что-то еще, чем бы вы хотели поделиться о своем опыте или мнении по этой теме или по этому опросу
